

GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ * SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
AFET YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
YÜKSEKLİSANS PROGRAMI

112'DE ÇALIŞAN PERSONELİN AFETE HAZIRLIK DÜZEYİNİN
İNCELENMESİ: GÜMÜŞHANE İLİ ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Yasemin KOCAMAN

MAYIS - 2019
GÜMÜŞHANE

GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ * SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
AFET YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

112'DE ÇALIŞAN PERSONELİN AFETE HAZIRLIK DÜZEYİNİN
İNCELENMESİ: GÜMÜŞHANE İLİ ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Yasemin KOCAMAN

Danışman: Prof. Dr. Saime ŞAHİNÖZ

MAYIS – 2019
GÜMÜŞHANE

KABUL VE ONAY

Prof. Dr. Saime ŞAHİNÖZ danışmanlığında, Yasemin KOCAMAN tarafından hazırlanan “112’DE ÇALIŞAN PERSONELİN AFETE HAZIRLIK DÜZEYİNİN İNCELENMESİ: GÜMÜŞHANE İLİ ÖRNEĞİ” isimli bu çalışma 30/ 05/ 2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Dr. Öğr. Üyesi Ahmet İLHAN (Başkan)

Prof. Dr. Saime ŞAHİNÖZ (Danışman)

Dr. Öğr. Üyesi Ayşe ÇOLAK (Üye)

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.../..../2019

Prof. Dr. Ekrem CENGİZ

Sosyal Bilimler Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlamış olduğum “112’de Çalışan Personelin Afete Hazırlık Düzeyinin İncelenmesi: Gümüşhane İli Örneği” isimli bu çalışmanın tamamen kendi çalışmam olduğunu, her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve alıntı yaptığım tüm çalışmaların kaynakçada yer aldığını taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

☐	Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
☐	Tezim sadece Gümüşhane Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir
☐	Tezimin ... yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir

.../.../2019

Yasemin KOCAMAN

ÖNSÖZ

Bu çalışmada benden desteğini ve ilgisini eksik etmeyen, bilgilerini paylaşan tez danışmanım değerli hocam Prof. Dr. Saime Şahinöz’e teşekkür ederim.

Eğitim hayatım boyunca desteklerini esirgemeyen ve bu günlere gelmeme sebep olan aileme, çalışma boyunca desteklerini esirgemeyen aileme ve Emre KİRAZ, Sefa MIZRAK, Ramazan ASLAN ve Kadir ÇAVUŞ’a teşekkürlerimi sunarım.

GÜMÜŞHANE – 2019

Yasemin KOCAMAN

ÖZET

[KOCAMAN, Yasemin]. 112’de Çalışan Personelin Afete Hazırlık Düzeyinin İncelenmesi: Gümüşhane İli Örneği, Yüksek Lisans Tezi, 2019,(XVII+88).

Türkiye bulunduğu konum nedeniyle afetlere sıklıkla maruz kalmaktadır. Afetler hiç beklenmedik bir anda ortaya çıkabilmektedir. Ülkemizde deprem, sel, heyelan, yangın vb. afetleri oluşmaktadır. Bu afetler büyük hasarlara yol açmaktadır. Afetlerden en az hasarla atlatılması için birtakım planlar yapılmalıdır. Bu planlar afet öncesi için ne kadar fazla olursa hasar oranı o kadar az olacaktır. Afet zararlarını azaltmak için toplumun ve belirli kuruluşların afete hazırlık düzeyi ve bilgi düzeylerinin yüksek olması gereklidir. Bundan dolayı belirli kurum ve kuruluşlara görev düşmektedir. Bunların başında sağlık kuruluşları yer almaktadır. Afet oluşuktan sonra bireylerin en çok ihtiyaç duyduğu kurum sağlık kuruluşları olacaktır. Sağlık kuruluşları herhangi bir afet sonrasında bile kesintisiz bir şekilde hizmet verebilmelidir. Bu sebeple sağlık kurumları afet öncesi ne kadar hazırlık olursa bireylerin refah düzeyi o kadar yüksek olacaktır.

Çalışmanın amacı Gümüşhane ilinde bulunan personelin afete hazırlık düzeyini incelemektir. Yapılan çalışmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bu araştırma kesitsel bir araştırmadır. Veriler Gümüşhane 112’de çalışan 105 kişiye uygulanan anket ile elde edilmiştir. Veri toplama aracı olarak Fatih Karabıyık’ın 2010 yılında ‘‘Sağlık Afet Yönetiminde Planlama Ve Risk Analizleri’’ isimli tez çalışmasında geliştirmiş olduğu anket kullanılmıştır. Elde edilen veriler SPSS programında analiz edilmiştir. İstatistiksel analizlerde Bağımsız Gruplarda T testi, Frekans Analizi, Tek Yönlü Anova Testi ve Korelasyon Analizi kullanılmıştır.

Anketten elde edilen verilere göre çalışmaya katılan sağlık personellerinin afetle ilgili eğitim alanların oranının yüksek olduğu (%56,2), tatbikata katılan (%36,2) ya da afette görev alanların (%21,9) oranının düşük olduğu belirlenmiştir. Yapılan çalışmada elde edilen sonuçlara göre Gümüşhane 112’de çalışan personelin afete hazırlık düzeyi orta düzeyde (3,09) olduğu belirlenmiştir. Kurumda çalışan personele yeterli düzeyde afet eğitimi verilmelidir. Herhangi bir afet durumunda daha etkin bir afet planı hazırlanmalıdır. Kurumda triaj çalışmalarına daha çok önem verilmelidir. Afet

durumunda koordinasyonu daha iyi sağlamak için diğer kurumlarla iş birliğini yapılmalıdır. Triağ çalışmalarına daha çok önem verilmelidir. Afet durumunda işler ekip anlayışı içerisinde yürütölmelidir.

Anahtar Kelimeler: Afet, Acil Durum, Afet Yönetimi, Afete Hazırlık

ABSTRACT

[KOCAMAN, Yasemin]. Investigation of Disaster Preparedness Level of Personnel Working in 112: Gümüşhane Province Sample, Master Thesis, 2019,(XVII+88).

Turkey is frequently exposed to disasters due to its location. Disasters can occur unexpectedly. In our country, earthquake, flood, landslide, fire and so on. disasters occur. These disasters cause major damages. Plans should be made to overcome disasters with the least damage. The more these plans will be before the disaster, the smaller the damage rate will be. The level of disaster preparedness and the level of knowledge of the community and certain organizations need to be high in order to reduce disasters. Therefore, there is a duty for certain institutions and organizations. Health institutions are the leading ones. After disaster occurs, health institutions will be the institutions most needed by individuals. Health organizations should be able to provide uninterrupted service even after a disaster. For this reason, the better the health institutions be prepared before the disaster, the higher the welfare of individuals will be.

The aim of this study is to investigate the level of disaster preparedness of the personnel in Gümüşhane. Quantitative research method was used in the study. This is a cross-sectional study. The data were obtained from the questionnaire applied to 105 people working in Gümüşhane 112. As a data collection tool, Fatih Karabıyık's questionnaire form which was developed in 2010 during his thesis study entitled "Planning and Risk Analysis in Health Disaster Management" was used. The data were analyzed in SPSS program. In statistical analysis, T-test, Frequency Analysis, One-Way Anova Test and Correlation Analysis were used.

According to the data obtained from the survey, it was determined that the ratio of the health personnel who took disaster-related education participating in the study was high (56.2%), the rate of participating in a drill (36.2%) or the ratio of those working in a disaster (21.9%) was low. According to the results of the study, the disaster preparedness level of the personnel working in Gümüşhane 112 was found to be moderate (3.09). Adequate level of disaster training should be given to the personnel working in the institution. In case of a disaster, a more efficient disaster plan should be prepared. More

importance should be given to triage studies in the institution. The institution should be able to cooperate with other institutions to ensure better coordination in case of disaster. The institution should give more importance to triage studies. In case of a disaster, work should be carried out in a team approach.

Key Words: Disaster, Emergency, Disaster Management, Disaster Preparednes

İÇİNDEKİLER

DIŞ KAPAK

İÇ KAPAK

KABUL VE ONAY.....	II
BİLDİRİM.....	III
ÖNSÖZ.....	IV
ÖZET.....	V
ABSTRACT.....	VII
İÇİNDEKİLER.....	IX
TABLolar LİSTESİ.....	XIII
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	XVI
KISALTMALAR LİSTESİ.....	XVII

GİRİŞ	1
-------------	---

BİRİNCİ BÖLÜM

1. TEMEL KAVRAMLAR.....	3-11
1.1. Afet ve Afetle İlgili Temel Kavramlar	3
1.2. Afetle İlgili Temel Kavramlar	5
1.2.1. Acil durum	5
1.2.2. Felaket.....	5
1.2.4. Tehlike	5
1.2.5. Risk	6
1.2.6. Kriz	6
1.3. Afet Türleri.....	6
1.3.1. Doğal Afetler	6
1.3.1.1. Deprem.....	7
1.3.1.2. Sel.....	9

1.3.1.3. Heyelan	9
1.3.1.4. Çığ.....	10
1.3.1.5. Orman Yangınları.....	10
1.3.2. İnsan (Teknoloji) Kaynaklı Afetler.....	11

İKİNCİ BÖLÜM

2.AFET YÖNETİMİ, TÜRKİYEDE VE BAZI ÜLKELERDEKİ AFET YÖNETİM SİSTEMLERİ	12-31
2.1. Afet Yönetimi.....	12
2.2. Afet Yönetim Evreleri	12
2.2.1. Risk\Zarar Azaltma Evresi.....	14
2.2.2. Hazırlık Evresi	15
2.2.3. Müdahale Evresi	16
2.2.4. İyileştirme Evresi	17
2.2.5. Yeniden Yapılandırma Evresi.....	18
2.3. Türkiye’de Afet Yönetimi	18
2.3.1. 5902 Sayılı Yasa’da Afet Yönetim Yapılanması.....	21
2.3.1.1. Merkez Örgütlenmesi.....	21
2.3.1.2. Taşra Örgütlenmesi	24
2.3.1.2.1. İl Afet ve Acil Durum Müdürlükleri	24
2.3.1.2.2. Afet ve Acil Durum Arama ve Kurtarma Birlik Müdürlükleri	25
2.4. Bazı Ülkelerdeki Afet Yönetim Sistemleri	25
2.4.1. Amerika Birleşik Devletleri.....	25
2.4.2. Japonya	26
2.4.3. Fransa.....	29
2.4.4. Kanada	30

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. GÜMÜŞHANE İLİ İLGİLİ GENEL BİLGİLER VE GÜMÜŞHANE İLİNİN AFETSELLİĞİ.....	32-38
3.1. İlin Genel Durumu ve Coğrafi Konumu.....	32
3.2. Gümüşhane İlinin Afetselliği ve Afet Geçmişi	33
3.2.1. Deprem.....	33
3.2.2. Sel	35
3.2.3. Heyelan	37

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. 112'DE ÇALIŞAN PERSONELİN AFETE HAZIRLIK DÜZEYİNİN İNCELENMESİ: GÜMÜŞHANE İLİ ÖRNEĞİ	33
4.1. Problemin Durumu	33
4.2. Konunun Önemi	33
4.3. Araştırmanın Amacı	40
4.4. Beklenen Yararlar.....	41
4.5. Araştırmanın Varsayımları	41
4.6. Araştırmanın Kısıtlılıkları	41
4.7. Araştırmanın Modeli	41
4.8. Araştırmanın Kapsamı.....	42
4.9. Veri Toplama Araçları ve Yöntem	42
4.10. Hipotezler	43
4.11. Güvenirlik Analizi	44
4.12. Geçerlilik Analizi – Doğrulayıcı Faktör Analizi	44
4.13. Bulgular	47
4.14. Hipotezlerin Değerlendirilmesi	67
4.15. Tartışma.....	81
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	86

KAYNAKÇA	88
ÖZGEÇMİŞ	96
Ek-1. Etik Kurul Onayı Formu	98
Ek-2. Araştırma Kurum İzni Formu	101
Ek-3. Araştırmada Kullanılan Anket Formu	102

TABLÖLER LİSTESİ

Tablo 3. 1. Gümüşhane ve Çevresindeki Depremler ve Etkileri	35
Tablo 3. 2. Gümüşhane Afet ve Acil Durum Müdürlüğü Sel Afeti Kayıtları.....	36
Tablo 4. 1. Güvenirlilik Analizi.....	44
Tablo 4. 2. KMO ve Bartlett's Testi.....	45
Tablo 4. 3. Açıklayıcı Faktör Analizi Tablosu.....	46
Tablo 4. 4. Araştırma Grubundaki Kişilerin Demografik Verileri.....	47
Tablo 4. 5. Araştırma Grubundaki Kişilerin Afetle İlgili Bazı Özellikleri.....	49
Tablo 4. 6. Araştırma Grubundaki Kişilerin Afet Planları İle İlgili Anket Sorularının İncelenmesi.....	50
Tablo 4. 7. Araştırma Grubundaki Kişilerin Afet Eğitim ve Tatbikatları İle İlgili Anket Sorularının İncelenmesi.....	52
Tablo 4. 8. Araştırma Grubundaki Kişilerin KBRN Olaylarla ve Tehlikeli Maddelere Müdahale İle İlgili Anket Sorularının İncelenmesi.....	54
Tablo 4. 9. Araştırma Grubundaki Kişilerin Koordinasyonla İlgili Anket Sorularının İncelenmesi.....	56
Tablo 4. 10. Araştırma Grubundaki Kişilerin Personel ve Yöneticiler Hakkındaki Anket Sorularının İncelenmesi.....	59
Tablo 4. 11. Araştırma Grubundaki Kişilerin Liderlik, Ekip Yönetimi, Çalışma Yönetimi ve Stres Altında Çalışma İle İlgili Anket Sorularının İncelenmesi.....	62
Tablo 4. 12. Araştırma Grubundaki Kişilerin Triaaj, Kayıtlar ve Özel Patolojiler Hakkında Anket Sorularının İncelenmesi.....	64
Tablo 4. 13. Araştırma Grubundaki Kişilerin Çevre Sağlığı, Ruh Sağlığı ve Toplum Sağlığı Hizmetleri İle İlgili Anket Sorularının İncelenmesi.....	66
Tablo 4. 14. Gümüşhane 112'de Çalışan Personelin Afet Planları İle İlgili Düşüncelerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması.....	68
Tablo 4. 15. Gümüşhane 112'de Çalışan Personelin Afet Planları İle İlgili Düşüncelerinin Öğrenim Durumuna Göre Karşılaştırılması (Levene Testi).....	69

Tablo 4. 16. Gümüşhane 112’de Çalışan Personelin Afet Planları İle İlgili Düşüncelerinin Öğrenim Durumuna Göre Karşılaştırılması (Anova Testi).....	69
Tablo 4. 17. Gümüşhane 112’de Çalışan Personelin Afet Eğitim ve Tatbikatları İle İlgili Düşüncelerinin Daha Önce Eğitim Alıp Almama Durumuna Göre Karşılaştırılması....	70
Tablo 4. 18. Gümüşhane 112’de Çalışan Personelin Koordinasyon İle İlgili Düşüncelerinin Kurumdaki Görevine Göre Karşılaştırılması (Levene Testi).....	71
Tablo 4. 19. Gümüşhane 112’de Çalışan Personelin Koordinasyon İle İlgili Düşüncelerinin Kurumdaki Görevine Göre Karşılaştırılması (Anova Testi).....	71
Tablo 4. 20. Gümüşhane 112’de Çalışan Personelin Afete Hazırlık Düzeyinin Değerlendirilmesi.....	72
Tablo 4. 21. Gümüşhane 112’de Çalışan Personelin Afete Hazırlık Düzeyinin Değerlendirilmesi.....	73
Tablo 4. 22. Gümüşhane 112’de Çalışan Personelin Afete Hazırlık Düzeyinin Değerlendirilmesi.....	73
Tablo 4. 23. Gümüşhane 112’de Çalışan Personelin KBRN Olaylarına ve Tehlikeli Maddelere Müdahale İle İlgili Düşüncelerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması.....	74
Tablo 4. 24. Gümüşhane 112’de Çalışan Personelin KBRN Olaylarına ve Tehlikeli Maddelere Müdahale İle İlgili Düşüncelerinin Mesleğe Göre Karşılaştırılması (Levene Testi).....	75
Tablo 4. 25. Gümüşhane 112’de Çalışan Personelin KBRN Olaylarına ve Tehlikeli Maddelere Müdahale İle İlgili Düşüncelerinin Mesleğe Göre Karşılaştırılması (Anova Testi).....	75
Tablo 4. 26. Gümüşhane 112’de Çalışan Personelin Personel ve Yöneticiler Hakkında Düşünceleri ile Liderlik, Ekip Yönetimi, Çalışma Yönetimi ve Stres Altında Çalışmasına Göre Karşılaştırılması.....	76
Tablo 4. 27. Gümüşhane 112’de Çalışan Personelin Triaj, Kayıtlar ve Özel Patolojiler İle İlgili Düşüncelerinin Daha Önce Bir Afette veya Olağan Dışı Durumda Görev Alma Durumuna Göre Karşılaştırılması.....	78
Tablo 4. 28. Gümüşhane 112’de Çalışan Personelin Liderlik, Ekip Yönetimi, Çalışma Yönetimi ve Stres Altına Çalışma İle İlgili Düşüncelerinin Çalıştığı Kuruma Göre Karşılaştırılması (Levene Testi).....	78

Tablo 4. 29. Gümüşhane 112’de Çalışan Personelin Liderlik, Ekip Yönetimi, Çalışma Yönetimi ve Stres Altına Çalışma ile İlgili Düşüncelerinin Çalıştığı Kuruma Göre Karşılaştırılması (Anova Testi).....	79
Tablo 4. 30. Gümüşhane 112’de Çalışan Personelin Triaj, Kayıtlar ve Özel Patolojiler ile İlgili Düşünceler ile Çevre Sağlığı, Ruh Sağlığı ve Toplum Sağlığına Göre Karşılaştırılması	80

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. 1. Afet, Tehlike ve Savunmasızlık Şekli	4
Şekil 1. 2. Deprem Bölge Haritası	8
Şekil 2. 1. Afet Yönetim Evreleri	13
Şekil 2. 2. AFAD Teşkilat Şeması	22
Şekil 2. 3. Japonya Daimi Örgütlenme Teşkilat Yapısı	28
Şekil 3. 1. Gümüşhane Merkez ve İlçeleri Haritası	32
Şekil 3. 2. Gümüşhane Deprem Haritası	34
Şekil 3. 3. Gümüşhane İli Heyelan Risk Haritası	37
Şekil 4. 1. Araştırmanın Modeli	41

KISALTMALAR LİSTESİ

AADKK	:	Afet ve Acil Durum Koordinasyon Kurulu
AADYK	:	Afet ve Acil Durum Yüksek Kurulu
AADYM	:	Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezi
ABD	:	Amerika Birleşik Devletleri
AFAD	:	Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı
EPC	:	Emergency Preparedness Canada
FEMA	:	Federal Emergency Management Agency
KBRN	:	Kimyasal Biyolojik Radyolojik Nükleer Tehlikeli Maddeler
KMO	:	Kaiser-Meyer-Olkin
NLA	:	National Land Agency
SPSS	:	Statistical Package For The Social Sciences
TMMOB	:	Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği
TÜİK	:	Türkiye İstatistik Kurumu

GİRİŞ

Afet; toplumun direnç gösterebilme kapasitesinin üzerinde kaynaklar gerektiren ve birçok kurumun koordineli bir şekilde müdahale etmesi gereken olaylarda; bir toplumun olumsuz etkilenmesini sağlayan ve gerçekleşmesi olası bir tehlikenin neticesinde; doğal bir tehlikeye bağlı olarak gerçekleşen, yaralanma, hastalık ve ölümlere neden olan, günlük yaşamı etkileyen bir bölgede ya da insanlar üzerinde etkili olan bir olay; doğal (deprem vb.) ya da insan kaynaklı (terör eylemleri vb.), ani ya da bir süreç sonrasında gerçekleşen, etkisiyle toplumu etkileyen bir olay gibi tanımlarla ifade edilmektedir (CAL E.M.A., 2008).

Bir olayın afet olarak nitelendirilmesi için, insan topluluklarına ve yerleşim yerlerinde kayıplara neden olması ve insan faaliyetlerini kesintiye uğratması ya da durdurmasıyla bir ya da birden fazla yerleşim yerinin etkilemesi gerekmektedir. Bu tanımlamadan da anlaşıldığı gibi afet, olayın kendisinden çok oluşturduğu sonuçlar olarak görülmektedir. Bir afetin büyüklüğü ise insanlarda neden olduğu can ve ekonomik kayıplarla ölçülmektedir (Kadioğlu ve Özdamar, 2005: 5).

Türkiye, jeolojik, topografik yapısı ve iklim özellikleriyle doğal afetlerle sıklıkla karşılaşan bir ülkedir. Türkiye’de özellikle en başta deprem olmak üzere sel, yangın, heyelan gibi doğal ya da teknolojik afetlerle karşılaşmaktadır. Bu afetler farklı derecelerde insan ve mal kayıplarına neden olmaktadır. Afetlerin olduğu yerlerde nüfus yoğunluğu ve endüstrileşme derece arttıkça afetin oluşturacağı zararda artmaktadır (İB-İTÜ, 2002: 1).

Türkiye’de meydana gelen doğal afetlerin etkileri açısından, yüzde olarak sıralaması: %64 deprem, %15 sel, %16 heyelan, %4 yangın, %1’lik kısım çığ ve diğerleridir (Erkoç, 2004: 1).

Afet yönetimi günümüzde her türlü oluşabilecek tehlikeye karşı hazırlıklı olma, zarar ve risk azaltma, müdahale etme ve iyileştirme amacıyla elde bulunan kaynakları organize edip, analiz, planlama, karar alma ve değerlendirme süreçlerinin tümüne denir (BİB, 2009: 5).

Modern afet yönetimi literatüründe; kayıp ve zarar azaltma ile hazırlık (bunlara tahmin ve erken uyarı, afetler, etki analizi de dâhil edilebilir) gibi afet gerçekleşmeden önce korumaya yönelik olan çalışmalar “risk yönetimi” olarak değerlendirilmektedir. Kriz yönetimi ise; müdahale ve iyileştirme (yeniden yapılanma da dâhil edilebilir) gibi afet gerçekleştikten sonraki çalışmaları içerir. Afet yönetimi döngüsünün daha önemli yarısı “risk yönetimi” sürecidir. Döngünün diğer yarısı olan “kriz yönetimi” ancak önceki süreçte gerekli çalışmalar yapıldığı zaman başarıya ulaşabilir (Kadioğlu, 2008a: 2).

Afet yönetimi stratejik yönetim anlayışı içerisinde bulunmak zorundadır. Stratejik yönetim, etkili stratejileri geliştirmeyi, uygulamayı ve sonuçlarını değerlendirip kontrol etmeye yönelik kararlar ve faaliyetler bütününe denilmektedir (Dinçer, 1998: 35).

Çalışmanın birinci bölümünde literatür taraması yapılarak temel kavramlar ve afet türlerinden bahsedilmiştir. İkinci bölümde afet yönetimi, Türkiye’de ve diğer ülkelerde afet yönetimi konuları yer almıştır. Üçüncü bölümde Gümüşhane’nin afetselliğinden bahsedilmiştir. Çalışmanın dördüncü bölümünde ise Gümüşhane 112’de çalışan personellere uygulanan anket sonuçları analiz edilmiş ve elde edilen veriler bulunmaktadır.

Çalışmanın amacı Gümüşhane 112’de çalışan sağlık personellerinin afete hazırlık düzeyini ortaya çıkarmak ve hazırlık düzeylerini değerlendirmektir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1.TEMEL KAVRAMLAR

1.1. Afet ve Afetle İlgili Temel Kavramlar

Afet’le ilgili çok sayıda tanım yapılmıştır. Bunlardan bazıları aşağıda verilmiştir.

Afet: Arapça kökenli bir kelime olup çeşitli doğa olayların neden olduğu bela, yıkım, felaket vb. anlamlarına gelmektedir (Yılmaz, 2003: 1). Toplumun tamamında ya da belirli kesimlerini etkileyen fiziksel, ekonomik ve sosyal kayıplara sebep olup, insan faaliyetlerini ve normal hayatı durduran veya sekteye uğratan, olaydan etkilenmiş toplumların başa çıkma kapasitelerinin yetersiz olduğu doğa, insan ya da teknoloji kaynaklı olay olarak tanımlanır (AFAD, 2014a: 23).

Afet, birçok kuruluş ve kurumların koordineli bir biçimde yetki almayı gerektiren ve insanlarda sosyal, ekonomik ve fiziksel kayıplara sebep olup, insan faaliyetlerini ve hayatını durdurarak ya da kesintiye uğratarak toplumları ya da insan topluluklarını etkileyen doğal ve insan kaynaklı olaylar sonucu olarak tanımlanmaktadır. Deprem, sel, kaya düşmesi, heyelan gibi doğada kendiliğinden gerçekleşen olaylara “doğal tehlike” denilir ve “afet” olarak adlandırılması için toplumda can ve mal kayıplarına sebep olması gereklidir (Şahin ve Sipahioğlu, 2002: 15).

Afet, tehdit altında olan bir toplumun, mahallî müdahalenin yeterli olmadığı, milli kaynakların seferber edilerek, toplumda çok can ve mal kayıplarına sebep olduğu beklenmeyen ve istenmeyen olaylardır. Heyelan küçük boyuttaki depremler, seller afet olarak değerlendirilmektedir (Drabek, 1996: 2-3).

Afetin büyüklüğü meydana gelen olayda can kaybı, yaralanma, yapısal hasarlar ve sebep olduğu ekonomik ve sosyal kayıplarla ölçülür. Bu kavramlar arasında en önemlisi insan olduğundan afetin büyüklüğü can kayıpları ve yaralanmalar ile değerlendirme eğilimi bulunur (Ergünay, 2009: 3).

Afet, insanların sosyo - ekonomik ve sosyokültürel yapılarını sekteye uğratıp büyük ölçüde can ve mal kaybına sebep olup, ekosistemde onarması uzun süreçler gerektiren büyük yıkımlar ve hatta tamamen yok olmalara sebep olan doğa olaylarıdır (Koç vd., 2005: 5).

Afet, insanların sosyal, fiziksel, ekonomik etkinliklerini kesintiye uğratarak ya da durdurarak insanları olumsuz yönde etkileyen doğal, insan(teknolojik) kaynaklı olaylardır (Akdağ, 2002: 5).

Afet, insanlarda doğal ve kültürel kaynaklar için sosyal, fiziksel ve ekonomik kayıplar oluşturan, insan faaliyetlerini ve normal yaşamı durdurması ya da kesintiye uğratmasıyla toplumu etkileyen ve toplumun yerel kaynak ve imkânlarından kullanıp üstesinden gelemeyeceği doğal ve insan kaynaklı bir olayın sonucuna denir (Kadıoğlu ve Özdamar, 2008: 5).

Afet = tehlike ve savunmasızlıkla orantılıdır Şekil 1. 1’de gösterilmiştir.

Şekil 1. 1. (Afet=Tehlike * Savunmasızlık).

Kaynak: Kadıoğlu, 2008a: 5

Eğer bir tehlike ortaya çıktığı veya meydana geldiği toplumun cevap kapasitesini aşmıyorsa afet olarak kabul edilmemektedir. Afetler toplumun sahip olduğu kaynakların nasıl yönetildiği hakkında ciddi ipuçları verir. Topluma kaynaklarının ne derece etkin ve verimli kullanıldığını gösterir (Karabıyık, 2010: 23).

1.2. Afetle İlgili Temel Kavramlar

1.2.1. Acil durum

Hızlıca acil yardım ve müdahale çalışmasını yürütmeyi gerektiren, yerleşim yerlerinin, kurumların ve kuruluşların iş yapabilme kapasitesini büyük oranda durdurma etkisine sahip ancak yerel imkânlarla baş edilebilecek, hal, olay ve durumlara acil durum adı verilmektedir (Afetlere Hazırlık ve Kentsel Risk Yönetimi Komisyonu Raporu, 2009).

Acil Durum; yaşam tehlikesi oluşturan ve mal kayıplarına yol açabilen, müdahale gerektiren umulmadık olaylardır. Zincirleme trafik kazaları, birden fazla evin yangın tehdidi altında olduğu gibi, çoklu trafik kazaları, birçok evin yangın tehdidi altında olduğu gibi (Drabek, 1996: 2-3).

1.2.2. Felaket

Bazen bir ülkede tüm kaynakları tehdit eden, çoğunlukla milli kaynaklarında yetersiz kaldığı, çok fazla can ve mal kaybına sebep olup, etkilerinin giderilmesi için uzun süreçler gerektiren doğal ya da insan kaynaklı olaylar felaket adı verilmektedir (Drabek, 1996: 2-3).

1.2.3. Kaza

Yaralı ile ölü sayısınca az, maddi kaybın az olduğu, çoğunlukla özel müdahale gerekmeyen beklenmedik olaylara kaza denilmektedir. Örneğin: otomobil kazası, evin yanması vb. durumlardır (Drabek, 1996: 2-3).

1.2.4. Tehlike

İnsanlar tarafından beklenilmeyen ve kontrol edilemeyen çaptaki doğal olaylara denilmektedir. Doğal tehlikeler insanların hayatlarında tehlike oluşturarak insanların yaşamından önemli sorunlara sebep olmaktadır. Tehlikenin doğal afete dönüşmesi için insanların mallarına zarar vermesi, yaralanma ya da ölümüne neden olduğunda afete dönüşmektedir (Creamer ve Gülkan, 2004: 23).

Can ve mal kayıplarına sebep olmanın yanında bireylerin sosyo - ekonomik düzenine, çevre, kültürel ve tarihi zarar verme potansiyeline sahip olan her tür doğal, insan ya da teknolojik kaynaklı olay ve olaylar bütünüdür. Tehlike ileriki dönemlerde

insan hayatına zarar verebilecek tehditlerdir ve afetin kaynağı olması muhtemeldir (Kadıoğlu, 2011: 24).

1.2.5. Risk

Gelecekte belirli bir zaman diliminde, belirli bir tehlike ve tehlike riski olan unsurlar ya da tehlikeye maruz kalan varlıklar, bu varlıkların hasar ve zarar görebilme ihtimaline göre, ortaya çıkacak zarara denir (Ergünay, 2010: 30). Herhangi bir afet sonrası, can ve mal kayıplarına, yaralanmalara, ekonomide meydana gelen duraksamalara ve ekolojik çevrede oluşacak hasar risk olarak ifade edilmektedir (Yavuz, 2014: 29).

1.2.6. Kriz

Kriz bir olayın nesneler üzerinde yaratabileceği olumsuz sonuçların toplamıdır ve risk ölçümü riskin olası sonuçları ve ihtimalleri üzerinden gerçekleşir (Hodges, 2000: 7).

1.3. Afet Türleri

Afet türleri genel olarak, doğal afet ve insan kaynaklı (teknolojik) afet olarak iki şekilde sınıflandırılmaktadır (Yıldırım, 2004: 4). Doğal afetlerin içerisinde deprem, volkanik patlamalar, sel, dev dalgalar, ormanların tahribatı, kuraklık, çevre kirlenmesi, ormanların tahribatı, veba salgınları vb. yer almakta olup; kimyasal endüstriyel kazalar, nükleer kazalar, uçak kazaları, terörizm, demiryolu ve gemi kazaları teknolojik afetler içerisinde bulunmaktadır. Teknolojik afetler kendiliğinden oluşabileceği gibi doğal bir afet kaynaklıda olabilir (Kadıoğlu ve Özdamar, 2005: 6).

1.3.1. Doğal Afetler

Doğal afetler toplumların sosyal, ekonomik ve kültürel etkenleri olumsuz olarak etkileyecek, büyük ölçüde maddi ve manevi kayıplara sebep olan, çoğunluklu ya da tamamen doğal etkenlerin sebebiyet verdiği, doğal tehlikelerle ortaya çıkan olaylar bütününe denir (Şahin ve Sipahioğlu, 2002: 4). Deprem, heyelan, yanardağ patlaması, sel, kuralık, fırtına vb. olaylar doğal afetleri oluşturmaktadır. Doğal afetler “ani gelişen” ve “yavaş gelişen” tehlike olarak iki aşamada değerlendirilebilir. Depremler, seller, şiddetli

rüzgârlar, tsunamiler, toprak kaymaları ve volkanik hareketler ani gelişen tehlike; erozyon ve kuraklık ise yavaş gelişen tehlikede değerlendirilebilir (Ural, 1996: 2-3).

Doğal afetlerin mevcut düzene birçok zararı olduğu görülmektedir. Özellikle doğal afetin etkilerinin en yüksek düzeyde hissedildiği akut anından itibaren birçok olumsuzluğa neden olmaktadır. Her ne kadar doğal afet yıkımları ve kayıpları açısından afetin öncelikle neden olduğu doğrudan zararlara öncelik verilse de, afet sonrası meydana gelen hem fiziksel hem de sosyal birçok yıkımın sosyal ve iktisadi maliyetini hesaplamak pek mümkün değildir. Özellikle gelişmekte olan ülkelerin doğal afetlerin yıkıcı etkilerine maruz kalmaları uzun dönemde dahi aşılamayacak sayısız probleme yol açmıştır (Yavaş, 2005: 21).

Türkiye’de yaşanan doğal afetlerin % 62’si deprem, % 15’i toprak kayması (heyelan), % 12’si su baskını ve geri kalan % 11’i de kaya düşmesi, yangın, çığ, vb. doğal afetlerden oluşmaktadır (Yavaş, 2001: 56).

1.3.1.1. Deprem

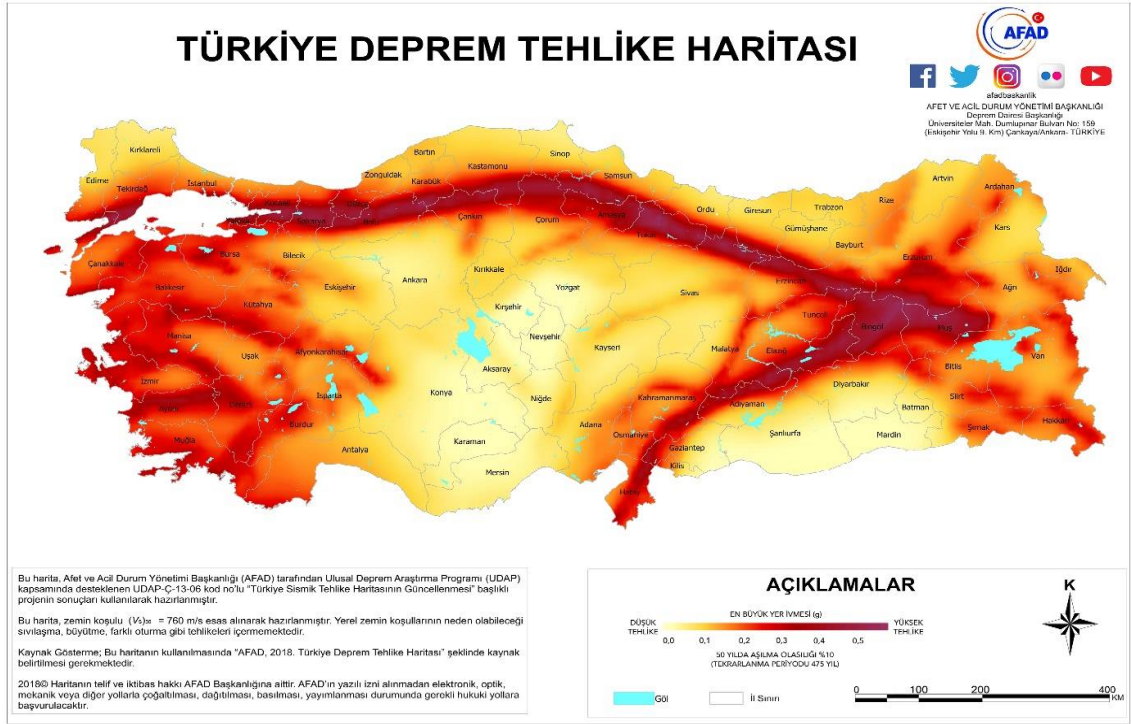
Yeraltında oluşan çatlama ve kırılma sebebiyle ortaya çıkan hareketlerin yer yüzeyinde sarsıntı oluşturmalarına deprem denilir (ODTÜ, 1999: 1).

Depremler, tahmin etmesi pek mümkün olmayan, gerçekleşmesi uzun süre gerektirmeyen, yıkım oranının da yüksek olduğu ve çok fazla sayıda can ve mal kaybına neden olan doğal afetten birisidir (Yavaş, 2005: 19). Başka bir tanıma göre, yer kabuğunda oluşan titreşimler ve bu titreşimlerden oluşan sismik dalgaların yeryüzüne ulaşarak yeryüzünü sarsma olayına deprem denir (Yılmaz, 2005: 16).

Dünyada en aktif deprem kuşaklarından biri olan Alp - Himalaya deprem kuşağı Türkiye’nin üzerinden geçmektedir (Yıldız, 2001; 41).

Türkiye’nin deprem bölge haritası Şekil 1. 2’de gösterilmiştir.

Şekil 1. 2. Deprem Bölgeleri Haritası

Kaynak: <https://deprem.afad.gov.tr/deprem-tehlike-haritasi>, 2019

Deprem Bölgeleri haritasına göre, Karadeniz Bölgesinde batı ve orta kesimin büyük bir kısmı, Doğu Anadolu Bölgesinde orta bölümler, Batı Anadolu'nun ise büyük bir kısmı deprem bölgesinde bulunmaktadır. Deprem bölgelerinde yüz ölçümüne göre dağılıma bakıldığında, ülkemizin % 42'si 1. derece deprem bölgesinde, % 4'ü 2. derecede, % 18'i 3. derecede, % 12'si 4. derecede, % 4'ü 5. derece deprem bölgesinde yer alır. Buna göre ülke nüfusunun % 70'lik bir kısmı 1. ve 2. Derece deprem bölgesinde yaşamını sürdürmektedir (www.deprem.gov.tr, 2019).

Türkiye'deki oluşan afetlerle alakalı istatistiksel verilere bakıldığında, 1999 Marmara depremi haricinde, son 60 yıl boyunca Türkiye'de afetlerin sebep olduğu mal ve can kayıplarının % 65'ine depremler sebep olmuştur. Türkiye'de afet denildiğinde akla gelen genellikle deprem olmakta ve alınan tedbirler deprem alanında olmaktadır. Türkiye'nin 20. yy'de yaşadığı 1999 Marmara depremi, en büyük doğal afet olarak kabul edilir (JICA, 2004: 22).

17 Ağustos 1999 tarihinde, Kocaeli'nde Richter ölçeğine göre 7. 4 şiddetinde oluşan deprem, 17 bin 480 kişinin ölümüne, 43 bin 953 kişinin de yaralanmasına neden olmuştur (Akıncıdan aktaran Olgun, 2006: 37).

1.3.1.2. Sel

Meteorolojik kökenli afetlerden biri olarak ortaya çıkmakta olan sel baskını: uzun süreli yağışlar, karların erimesi sonucunda kuvvetli akışlar veya drenaj kanallarının tıkanması gibi sebeplerden nehir yataklarında taşma oluşması ile su baskınlarına denilmektedir (Alağaçlı, 2006: 25).

Seller birçok insanın ölümünü, toprakta kirlilik oluşmasına, insanların evsiz kalmasına, haberleşme ve ulaşımın sekteye uğramasına, tarım ürünlerinin zarar görmesine sebep olmaktadır (Yavaş, 2005: 19).

Doğal afetler arasında su baskınları Türkiye’de en çok karşılaşılan ve büyük oranda ekonomik kayıplara sebep olan olaylardır. Su baskınları depremlerin ardından en çok can ve mal kayıplarına neden olmaktadır

Su baskınlarının başlıca nedenleri;

- Uzun süredir oluşan yağışlar,
- Ormanların yok olması ve doğal bitki örtüsünün tahribinin neden olduğu erozyon,
- Hatalı insan faaliyetleri,
- Küresel iklim değişikliği,
- Su baskınları, barajlarda hasar oluşması sel riskini ve tehlikesini artırmaktadır (Ergünay, 2007: 6).

Türkiye’de sel ve su baskınlarının en fazla etkili olduğu bölgeler Karadeniz, Akdeniz ve Batı Anadolu olduğu bilinmektedir (Demirbaş, 2002: 12).

1.3.1.3. Heyelan

Suni dolgu, doğal kaya zemin ya da bunlardan birinin ya da birkaçının birleşiminden oluşup işlev malzemesinin, jeoloji, yer çekimi ve su içeriği vb. doğal ve doğal olmayan diğer etkenleri etkisi ile eğim tarafına hareketiyle sonuçlanacak bir süreçte denilir (Ayçiçek, 2002: 22).

Heyelanın oluşumunda; bitki örtüsü, eğimli araziler ve su doygunluğu olan alanlarda fazlalıkla etkilidir (Olgun, 2006: 38).

Türkiye’deki heyelanlar, önce Karadeniz Bölgesinde olmak üzere, Doğu ve İç Anadolu Bölgelerinde, sıklıkla yaşanan doğal afetlerdir. Heyelanların meydana gelmesini sağlayan başlıca etmenler; mevsimsel özellikler, jeolojik yapı, mevsimler, bitki

örtüsü, arazinin topografyası ve bitki örtüsü olarak söylenebilir. Türkiye’de heyelan tehlikesinin en fazla olduğu iller Trabzon, Kastamonu ve Zonguldak’tır (Ergünay, 2007: 8).

1.3.1.4. Çığ

Doğal afetlerden bir diğeri olan çığ çoğunlukla dik yamaçlarda oluşmaktadır. Dik yamaçlarda oluşan kalıcı kar örtüsü üzerindeki tipi sonucunda taze kar yağması ile yeni bir tabaka oluşarak ve genelde tipi sonrasında gelen sıcak hava akımının iki tabaka arasını eritip kaygan yüzey olması ile olmaktadır (Ayçiçek, 2002: 25).

Çığ, toprak, kayaçlar ya da buz parçaları içerebilen ve düşen kar kütesidir (Varol, 2005: 7).

Çığ çoğunlukla yerleşim yerlerinin olmadığı yerlerde olsa da yerleşim yerlerinin olduğu yerlerde olması durumunda çok fazla mal ve can kayıplarına sebep olmaktadır.

Türkiye’nin yüzölçümünün 1/3’lük kısmını dağlık araziler oluşturduğu için çığ ülkemizde önemli ölçüde tehlike oluşturmaktadır. Örnek olarak 1958 yılında Türkiye’deki kaydedilen verilere göre 448 çığ vakası bulunmakta ve bu vakalar önemli ölçüde kayıplara sebep olmuştur. Türkiye’de 1991-1992 kış döneminde yaşanan çığ vakası 328 kişinin ölümüne sebep olmuştur (Afet İşleri Genel Müdürlüğü, 1999).

Türkiye’de çığ düşmeleri kar yağışın çok olduğu Doğu Anadolu bölgesi, Güneydoğu Anadolu bölgesi ile Karadeniz bölgesinin iç kısımlarında etkili olmaktadır (Ergünay, 2007: 10).

1.3.1.5. Orman Yangınları

Ormanlar doğal oluşan süreç ve oluşumların tesirlerine açık ve karmaşık bir ekosistemdir. Orman yangınları çoğunlukla ekosistemde görülen doğa olayıdır. Büyük şiddette olur ve insanların mal ve arazilerinde tehdit olursa doğal afet olarak nitelendirilmektedir (Çağlar, 2001: 14).

Küresel olarak bakıldığında, afetlerin % 1’lik kısmını oluşturan yangınlar, her yıl yaklaşık 300 bin kişinin ölümüne sebep olmaktadır ve arkası kesilmeden devam etmekte olan bu afet oluştuğundan sonra, aileleri, iş yerlerini, şehirleri ve özellikle binlerce hektarlık orman alanların da oluşan felaketle ölümüne sebep olmaktadır (Olgun, 2006: 45).

Orman yangınları ekolojik olarak birden fazla zarara neden olmaktadır. Bu zararların başlıca sonuçları kuraklık ve iklim değişikliğidir. Türkiye’deki orman yangınları, Hatay, Çukurova ve Akdeniz’in batısı, sahil şeridince paralel olarak uzanan yerlerde, Ege’nin geneliyle birlikte güney ve kuzeybatısı, Marmara’da İstanbul ve çevresi, Karadeniz’in batısı, İç Anadolu’nun kuzeybatısındaki ormanlık alanlarda yoğun bir şekilde görülür (Kurt, 2014: 192).

Hava sıcaklığının çok fazla olduğu yaz aylarında meydana gelen yangınlar sıklıkla meydana gelen bir afet türüdür.

1.3.2. İnsan (Teknoloji) Kaynaklı Afetler

Doğal afetler veya insan aktivitelerinin tetiklemesiyle oluşan nükleer kazalar, ulaşım, sanayi, siber tehlikeler, yapı çökmeleri, kimyasal silah ve kazaları, maden kazaları ile çevresel tehlikeler vb. can kayıplarına, hastalığa, sosyal, çevresel ve ekonomik bozulmalara sebep olan acil durum ya da afete denir (AFAD, 2014a: 145).

İnsan kaynaklı afetlerde doğayla bir neden - sonuç ilişkisi olmadan direk insan kaynaklı afetlerdir. İnsan kaynaklı afetler toplumun büyük ölçüde yaralanmasına ve ölmesine sebep olan, doğal ve sosyal ortamı yok eden afetlerdir. Savaşlar ve bunların sebep olduğu göçler ile kıtlık olayları, uçak kazaları, terörizm, bina yıkılmaları, büyük araç kazaları, yangınlar, kimyasal kazalar teknolojik kaynaklı afetler içerisinde yer almaktadır (Yılmaz, 2003: 29).

İKİNCİ BÖLÜM

2.AFET YÖNETİMİ, TÜRKİYEDE VE BAZI ÜLKELERDEKİ AFET YÖNETİM SİSTEMLERİ

2.1. Afet Yönetimi

Afet; tehdit altında olan bir toplumun, mahallî müdahalenin yeterli olmadığı, milli kaynakların seferber edilerek, toplumda çok can ve mal kayıplarına sebep olduğu beklenmeyen ve istenmeyen olaylardır. Heyelan küçük boyuttaki depremler, seller afet olarak değerlendirilmektedir (Drabek, 1996: 2-3).

Afet yönetimi, afetlerde zararların azaltılması ve önlenbilmesi için, afet öncesinde, afet anında ve afet sonrasında yapılmasının gerekli görüldüğü yasal, teknik ve yönetsel çalışmaların belirlenmesi ve uygulanması, herhangi bir afet durumunda karşılaşıldığında etkin bir uygulama yapmayı sağlayan ve bu olaylardan sonrasında ortaya çıkan deneyimlerden mevcut sistemi geliştiren uzmanlık alanındadır. Afet yönetimi devamlılık gerektiren dinamik bir yönetim şeklidir. Afet olgusundaki boyut ve çeşit ile orantılı olarak afet yönetimi olayın oluşuna göre şekillendiği söylenir. Bölgesel veya ülkesel boyutta etkili olan bir afet ile küçük boyutlu bir afet olayında oluşturulacak yönetim modeli arasında büyük farklılıklar bulunmaktadır (Akdağ, 2002: 5-6).

Afet yönetimi stratejik yönetim anlayışı içinde bulunmak mecburiyetindedir. Stratejik yönetim, etkili olacak stratejiler geliştirmek, uygulamak ve elde edilen sonuçları değerlendirerek teyit etmeye yönelik çalışmalar ve kararların bütünüdür (Dinçer, 1998: 35).

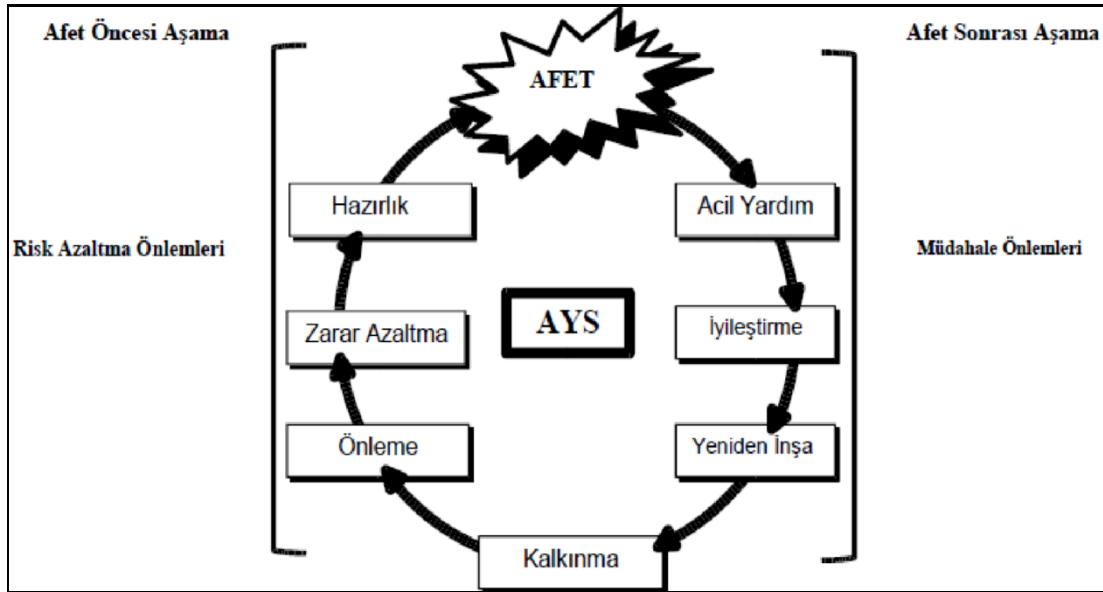
2.2. Afet Yönetim Evreleri

Afet yönetimi öncelikle afet öncesi ve afet olduğu andan itibaren ve afet sonrasındaki döneme ait yönetim olarak iki gruba ayrılmaktadır. Afet oluşmadan önceki yapılan faaliyetler afet öncesi yönetim evresinde bulunmaktadır. Bu dönemde yapılan çalışmalara risk yönetimi de denir. Risk yönetiminde, oluşacak afete karşı afet riskleri

azaltma faaliyetleri içermektedir. Afet sonrası yönetimi, afet olduğu andan itibaren ve afet sonrasındaki yapılacak faaliyetleri içermektedir. Bu dönemde yapılan çalışmalara kriz yönetimi denir. Kriz yönetiminde afet oluştuktan sonraki kurtarma faaliyetlerini kapsamaktadır (Kadıoğlu ve Özdamar, 2005: 2).

Afet yönetimi evreleri şekil 2. 1’de gösterilmiştir.

Şekil 2. 1. Afet Yönetim Evreleri

Kaynak: Özaslantaş, 2011: 33

Afet öncesi yönetiminde, önceden hazırlıklı olma ve zarar azaltma evresi bulunmaktadır. Önceden Hazırlıklı Olma evresinin alt evreleri olarak tahmin, erken uyarı ve afet etki analizi vb. evreler bulunmaktadır. Bunların yanında risk azaltma önlemleri de bulunmaktadır. Afet risk yönetimi afetin azaltılması için stratejiler içermektedir (Kurita, 2004: 3).

Afet sonrası yönetiminde, acil müdahale ve iyileştirme evreleri bulunmaktadır. İyileştirme evresi içerisinde yeniden yapılandırma da bulunmaktadır (Kadıoğlu ve Özdamar, 2005: 2).

Afet öncesi aşama afet yönetimin risk yönetimi bölümünü kapsamaktadır. Bu safhada yapılacak çalışmalar çok önemlidir. Bu safhadaki çalışmaların amacı mümkünse afet zararlarını ortadan kaldırmak, mümkün değilse en aza indirmektir. Bu safha

arazilerin yerleşim açısından değerlendirilmesi, yapıların dayanıklı olarak inşa edilmesi, mevcut risklerin ortadan kaldırılması, kurtarma çalışmaları için yeterli kapasitenin oluşturulması, afet planlarının hazırlanması eğitimlerle toplumun ve kurumların afete hazır hale getirilmesi ile ilgili çalışmaları kapsar.

Afet sırasında ise temel amaç devletin ve toplumun bütün imkânlarını en verimli şekilde kullanarak mümkün olan en yüksek sayıda hasta veya yaralıya en kısa zamanda kurtarabilmek ve afetzedelerin hayatlarını devam ettirebilecekleri temel imkânlarla kavuşmalarını sağlamaktır. Geçici barınma yerleri, iaşenin temini, istediklerinde sağlık hizmetine ulaşabilme gibi hayatı sürdürebilmek için gerekli olan ihtiyaçların karşılanması çalışmaları bu dönemde yürütülür.

Afet Sonrası dönemde amaç afet zedelerin bir an önce afet öncesi sahip oldukları yaşam standartlarına ulaşmalarını sağlamaktır. Bu dönem afetin etkilerine göre birkaç ay ile birkaç yıl arasında değişmektedir (Karabıyık, 2010: 28).

2.2.1. Risk\Zarar Azaltma Evresi

Zarar azaltma evresi; afet riski ve tehlikesinin önlenmesi ya da büyük kayıplara neden olmaması için alınması gerekli tüm yapısal ve yapısal olmayan tedbirler ve etkinlikler bu aşamada yapılmaktadır. Olağan zamanlarda, kayıp ve zarara neden olabilecek tehdit ve tehlikelerle, risklerin belirlenmesinde ve analizinde, oluşacak risklerin önlenmesini azaltmak amacıyla strateji, risk yönetimi, planları hazırlama ve uygulama yapılması gerekli çalışmaların başında bulunmaktadır. Risk – zarar azaltma evresi olağan zamanlarda uygun bir şekilde hazırlanırsa çok fazla kaybın olmamasına ve afet türlerinin önlenmesini sağlamaktadır (Şahin, 2007: 134).

Risk/zarar azaltma çalışmaları arasında:

- Afet sırasında uygulanacak yasal mevzuatı gözden geçirmek ve ihtiyaç durumunda tekrardan düzenleme,
- Deprem ve yapı yönetmelikleri, alan kullanım yönetmeliklerini gözden geçirmek ve gerekiyorsa yeniden yapılandırmak,
- Afet riski ve tehlikesinin büyük ve küçük çap da yeniden belirlemek, geliştirmek ve tehlike haritalarını hazırlamak,
- İhtiyaç halinde bilimsel ve teknik araştırma-geliştirme faaliyetlerini planlamak ve uygulamak,

- Ülke için deprem durumunda kayıt şebekeleri ve afet erken uyarı ve kontrol sistemlerinin kurulması ve geliştirilmesi,
- Afet zararlarını azaltmaya yönelik ilgili olan kesimlere kapsamlı şekilde eğitim çalışmalarını sürdürülmesi,
- Afet türlerine karşı zarar azaltıcı ve önleyici mühendislik tedbirlerini geliştirmek ve uygulamak vb. çok fazla etkinlik sayılabilir (Ergünay, 1998: 7).

Zarara azaltma safhasında birden fazla kurum veya kuruluşun aynı zamanda koordinasyonu sağlayarak çalışması gerekmektedir. Çalışmada başarılı olabilmek için devlet kuruluşları ile birlikte toplumdaki bireylerin çalışmalara katılmaları mümkündür. Zarar azaltma evresine toplumdan katılacak bireylerin afete karşı mücadele bilincinde olan eğitilmiş bireylerden oluşmaktadır (Karabıyık, 2010; 50).

Zarar azaltma safhasında, farkındalık durumunun yüksek olması tehlikeyi yıkıma dönüştürmeyecek ve bu nedenle de zarar azaltma sürecine gereken önemin verilmesi, tehlikeyi afet boyutuna taşımayacaktır (Yavaş, 2005: 41).

Zarar azaltma safhası, afet oluşumundan sonraki iyileştirme ve yeniden inşaa evresindeki çalışmalarla beraber başlayarak yeni bir çalışma olana dek devam etmektedir. Bu safhada yapılan çalışmalar ülke, bölge ve yerleşme birimi olmak üzere geniş bir uygulama alanını kapsamaktadır (Kadioğlu ve Özdamar, 2008: 11).

2.2.2. Hazırlık Evresi

Zarar azaltma sürecinde alınan önlemlerin afetin yıkıcı etkilerini tamamen önlemediği düşüncesi afetlere karşı hazırlıklı olma sürecinin gelişmesinde etkili olmuştur (Yılmaz, 2005: 49; Ergünay, 1996: 98). Muhtemel afetlere karşı olabilmek, can ve mal kaybının en aza indirmek için çok fazla çaba göstermek gerekmektedir (Gazozcu, 2006: 16). Yaşanabilecek olası bir afet durumunda meydana gelebilecek kayıpların ortadan kaldırılması ve risklerin giderilmesi, öncelikli olarak tehlike ve tehdit altında bulunan canlıları kurtarmak, afette kaybolanların bulunarak acil yardım gereksinimlerinin giderilmesi, arama – kurtarma yeteneğinin geliştirilmesi için gereken çalışmaların yapılmasına denilir. Ayrıca afetten sonra öncelikli olarak başvurulacak sağlık, yiyecek, içecek gibi günlük tüketim konusundaki gereksinimler için gereken stok oluşturulma bunların dağıtılmasına ilişkin önceliklerin belirlenmesi ve uygulamalarının yapılması gerekmektedir (Güler, 2004: 8).

Önceden hazırlık safhasında yapılması gereken çalışmalar arasında:

- ‘Kurtarma ve Acil Yardım Planlarını il düzeyinde hazırlamak ve geliştirmek,
- Afet yönetimiyle ilgili planları merkezi düzeyde hazırlamak ve geliştirmek,
- Bu safhada sorumluluk alan personellerin tatbikat ve eğitimlerle bilgi düzeyini geliştirmek,
- Gerektiğinde bölgede teçhizat merkezlerinin kurulması ve kritik malzemelerin stoklanması,
- Alarm ve erken uyarı sisteminin kurularak, işletilmesi ve geliştirilmesi vb. çalışmalar sayılabilir (Ergünay, 1998: 7-8).

Doğal afetlere hazırlıklı olma aşaması kapsamında erken uyarı sistemlerinin gelişmesi de önemli bir veri kaynağı olarak kabul edilmektedir. Her ne kadar zarar azaltma faaliyetleri olası yıkıcı sonuçları en aza indirmeye çalışsa da, doğal afetlerin gerçekleşmesi kaçınılmazdır. Bu bağlamda depremler de dâhil olmak üzere özellikle meteorolojik kökenli doğa olaylarının önceden tahmin edilmesi teknolojinin de yardımıyla mümkün hale gelmiştir (Yavaş, 2005: 48; Kadioğlu, 2008a: 29).

Hazırlık aşamasında tahmin ve uyarı sistemi çok önemlidir. Deprem ve diğer doğal afetlerin tahmin edilmesi konusunda metotların geliştirilmesi ve bu afetlerden doğru zamanda haberdar olma konusunda Dünya bilim adamları büyük önem vermektedir (Makridenko, 2001: 4).

2.2.3. Müdahale Evresi

Afet durumu ve oluşan ihtiyaçları hızlıca tespit etmek, birden fazla iletişim kurabilmek, yeteri miktarda araç, gereç ve eğitimli kadroda bulunanları afet bölgesine hızlıca ulaştırmak, günlük yaşam destek ekiplerini ve acil sağlık hizmetlerinin çalışmalarını kapsamaktadır (Erkoç, 2004: 12). Hızlı bilgilenme ve tecrübeye dair tekil ve mutlak yaptırım ve disiplin gerektirmektedir. Afetlerin yerel bir olay olarak olması sebebiyle, acil müdahalenin de yerel otorite altında mahalli kaynaklarla oluşturmak, ayrıca üst düzey ya da komşudan acil müdahalenin yapılması hiyerarşik bir düzende hazır tutmak evrensel bir kuraldır (Gülkan vd., 2003: 1).

Bu evrede yapılan çalışmaların arasında;

- Haber almak ve ulaşım,
- Gereksinimleri saptamak,

- Arama ve kurtarma faaliyetleri,
- İlk yardım ve tedavi,
- Tahliye,
- Geçici yerleşim,
- Erzak ile barınma,
- Güvenlik,
- Koruyucu hekimlik ve çevre sağlığı,
- Tehlike oluşturacak yıkıntıları ortadan kaldırmak,
- Yangın, patlama ve bulaşıcı hastalıklar gibi ikincil oluşacak olayları önlemek için

birçok çalışmayı kapsamaktadır (Ergünay, 1998: 8).

Afet sonrasındaki ilk zamanlarda gerçekleştirilecek faaliyetlerin ana hedefi büyük oranda insan hayatını kurtarmak, yaralıları tedavi etmek ve ortada kalan insanların gerekli olan yiyecek içecek, barınma vb. ihtiyaçlarını karşılamak olmalıdır. Fakat bu noktada kaynak yönetiminin de etkin ve verimli yürütülmesi gerekmektedir (Kadıoğlu, 2008a: 33).

Bu evrede insanların psikolojik durumlarıyla da ilgilenmek gerekmektedir. Yoksa bir afet cinsiyet, yaş ve ekonomik farklılık gözetmeksizin herkesi etkilemektedir. Afetten etkilenen kişilerin bu psikolojik durumlardan kurtulmaları için yardımcı olmak gerekir (Görgü, 2006: 13).

Bu aşamayı hayati kılan bir diğer nokta da afet müdahalesi kapsamında yaşanabilecek ikinci bir yıkımın zararlarını da en aza indirmektir (Petak, 1985: 3).

2.2.4. İyileştirme Evresi

Kurtarma ve ilk yardım safhasından sonra, iyileştirme safhasındaki faaliyetler afete maruz kalmış toplumun uğramış haberleşme, su, yol, kanalizasyon vb. ihtiyaçlarını minimum düzeyde de olsa karşılamak, psikolojik ve sosyal desteğin sağlanması gibi faaliyeti içermektedir (Ergünay, 1998: 9). İyileştirme, insanların, yerel toplulukların, iş sahibi kişilerin normal işlerini kendiliğinden yürütebilir hale gelmesi ve gelecekte muhtemel afetlere karşı dirençli durumu getirilmesidir (Gülkan vd., 2003: 51).

Bu evre afet durumuna karşı daha güçlü olmayı gerektirmektedir. Yani iyileştirme evresi eskisine göre daha üst standartlar yakalamayı gerektirir. Afet ve acil durumun ortadan kaldırılması sonrasında asıl hedefin, zarar görmüş bireylerin desteklenmesi kadar,

ekonominin yeniden canlandırılarak kazanılması, toplumun eğitimi, ticaret ve sanayinin geliştirilmesi, altyapının geliştirilmesi, psikolojik ve sosyal hizmetler sağlanarak toplumu muhtemel yeni bir afet karşısında daha dirençli olmasını sağlamaktır (Özdemir ve İlki, 2004: 22).

2.2.5. Yeniden Yapılandırma Evresi

Yeniden yapılandırma evresinde amaç afete maruz kalmış kişilerin afet olmadan önceki seviyeye ulaştırmaktır. Bu evreden hasar oluşan tüm tesis ve yapıların yeniden yapılması, bozulmuş sosyal, psikolojik ve sosyal düzenin yapılandırılması için çalışma sağlanır. Bu evrede afet sonrası oluşan tüm etkiler silinir. Enkaz vb. gibi kalıntılar tamamen temizlenir. Mekân hiçbir afet yaşanmamış hale getirilir. Bu çalışmalar birkaç yılı bulabilir. Afet yönetiminde etkili olmak için kaynakların önceden bilinip planlaması gerekmektedir. Bu durum ancak etkin planlama ve uygulanabilir olmasıyla gerçekleşmektedir. Bu nedenle iyi bir afet yönetimi için en önemli durum planlama ve acil yardım planları sağlamaktadır (Şengün ve Temiz, 2007: 266).

Türkiye özelinde yapılacak değerlendirmeler neticesinde, afet yönetim döngüsünde afet öncesi süreçlere ağırlık verilmediği ve yapılan yasal düzenlemelerin afet sonrasında meydana gelen yıkımın zararlarını azaltma doğrultusunda olduğu görülebilir (Balamir, 2001: 208; Ganapati, 2005'den aktaran Aydın, 2014: 29).

2.3. Türkiye’de Afet Yönetimi

Türkiye, geçmişten bu güne kadar büyük boyutta yaralanma, mal kaybı ve can kaybına neden olan doğal afetlerle çoğunlukla karşılaşan bir ülkedir. Ülkenin iklimi, topografyası ve jeolojik yapısı afetlerde etkili olmaktadır. Türkiye’de öncelikli deprem olmak üzere, sel, toprak kayması, kuraklık ve kaya düşmeleri gibi afetler meydana gelmektedir (Akyel, 2007: 26).

Türkiye’de doğal afetlere yönelik yapılan yasal ve kurumsal düzenlemeler dört dönemde ele alınmaktadır (Çorbacioğlu ve Kapucu, 2003: 53; Öztürk, 2003: 49; Yılmaz, 2007: 75).

1. 1944 öncesi dönem
2. 1944 - 1958 yılları arası dönemi

3. 1958 - 1999 yılları arası dönemi
4. 1999 sonrası dönem

1944 öncesi dönem

Özellikle depremler ve diğer doğal afetlerden etkilenen topluma yardım etme geleneği çok eski zamanlara kadar uzanır. Buna ilk yazılı örnek olarak Eylül 1509 senesinde olan İstanbul depremidir. İleriki dönemlerde ortaya konan yapı kanunlarının ana esasını meydana getiren kanunlar çerçevesinde, yapılaşma ve yerleşmelerin fen, sağlık ve sanat kurallarına uygun düzeye getirmek hedeflenmiştir. Kanunda afet zararlarının en aza indirgenmesi konusunda doğrudan hükümler tespit edilmese de, bu kanunun yapılaşma ve yerleşmelere yeni esaslar getirdiğinden dolayı, dolaylıda olsa doğal afet zararlarının en aza indirgenmesi için yapılan çalışmalara yardımcı olacağı söylenebilir.

1939 yılında 3611 sayılı kanun ile Bayındırlık Bakanlığı kuruluş kanunda değiştirilerek yerine yapı ve İmar İşleri Reisliğine bağlı olarak yeni bir birim kurulmuştur (Göktürk ve Yılmaz, 2001: 7).

1944-1958 yılları arası dönem

1944- 1958 yılları arasında Türkiye’de afetle ilgili düzenleme 17 Ocak 1939 yılında gerçekleşen Erzincan depremi sonrasında o günkü hükümet, bazı yasal düzenlemeler yapmak mecburiyetinde kalmıştır. Afetlere ilişkin ilk yasa ise, 17 Ocak 1940 tarihli ve 3773 sayılı “Erzincan’da ve Erzincan Depreminden Mütteessir Olan Mıntikalarda Zarar Görenlere Yapılacak Yapılar Hakkında Kanun” adlı yasadır. Bu yasayla evi yıkılan kişilere nakdi ve ayni yardım yapılması kurallara bağlanmıştır (Yılmaz, 2003: 75).

Türkiye’de ilk deprem bölgeleri haritası ve Türkiye yer sarsıntısı bölgeleri yapı yönetmeliği 1945 yılında, şimdiki adıyla afet bölgelerinde yapılacak yapılarla hakkında yönetmelik hazırlanıp uygulanması mecburi hale getirilmiştir. Bayındırlık Bakanlığı yapı ve imar işlerine bağlı olarak 1953 yılında deprem bürosu kurulmuştur. Bu büro 1955 yılında DE- SE- YA (deprem- seylap- yangın) şubesi haline dönüştürülerek doğal afet zararların azaltılması çalışmaları bu şube ile yürütülmeye başlatılmıştır (Göktürk ve Yılmaz, 2001: 8).

1958-1999 yılları arası dönem

1959 yılında 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler sebebiyle alınan tedbirler ve yapılan yardımlarla ilgili kanun çıkarılmasında önemli bir gelişme yaşanmıştır. 1988 yılında çıkarılan afetlerle ilişkin acil yardım teşkilatı ve planlama esaslarına dair yönetmelik ile devam eden gelişmeler devletin bütün imkânlarının afet bölgesine en hızlı şekilde ulaşmasını ve afetlerden etkilenen vatandaşlara en etkin ilk müdahalenin yapılması ön görülmüştür. Afeti yöneten merkezin temel ve esas görevi: krizin önlenmesi, ortadan kaldırılması ya da milli çıkarlar doğrultusunda bitirilmesi amacıyla yapılması gereken hazırlık ve faaliyetleri yönlendirilmesinde, ilgili Bakanlıkla beraber genelkurmay başkanlığı ve kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyonu, iş birliğini sağlamak olarak ifade edilmiştir (Aktel, 2007: 153).

1999 sonrası dönem

1999 yılındaki Marmara Depremi sonrasında afet yönetimi konusunda yeterli olunmadığı ve sonrasında kanun hükmünde kararnameler ile mevzuatta büyük değişiklikler getirilmiştir. Marmara Depreminde sanayi ve nüfus yoğunluğu fazla olan bölgeler etkilenmiş, bölgenin normal yaşama dönmesi, yıkım ve hasarların giderilmesi ve ülkede yasal tedbirler alınması amacıyla 4452 sayılı ‘Doğal Afetlere Karşı Alınacak Önlemler ve Doğal Afetler Nedeniyle Doğan Zararların Giderilmesi için Yapılacak Düzenlemeler Hakkında Yetki Kanunu’ (R.G. 29.08.1999 tarih ve 23801 sayı) çıkartılmıştır (Aktel, 2010: 171).

Başbakanlık daha sonrasında 5902 sayılı kanun ile 2009 yılında acil ve afet durum yönetimi başkanlığı oluşturmuştur. Türkiye’de 1999 Marmara depremi sonrasında acil ve afet yönetiminde büyük değişimler yapmıştır.

Yapılan değişikliklerle Türkiye’nin afet yönetimi konusunda yetersiz olduğu görülmektedir. Marmara depremi sonrasında Türkiye’de mevzuat ve kurumlarda yapılanma konusunda alınması gereken tedbirlerin hızlıca alınarak, afet yönetimi sisteminde gerekli düzenlemeler yapılması için tartışmalar olmuştur.

Türkiye’de afet yönetimine olan bakış açısı değişmeye başlamıştır. Afet hizmetlerini bir yerden yürütmek maksadıyla oluşturulan ve yeni bir kurum olan Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı’nın (AFAD) ana hedefi, afet anında, afet sırasında ve

sonrasındaki görev, sorumluluk ve hizmetin yerel yönetimin üstlenmesini sağlamak ve bu işlemleri koordine ve denetlemektir. Türkiye’de bütünleşik afet yönetimi kullanılmaya geçilmiştir (Törenci, 2015: 44).

2.3.1. 5902 Sayılı Yasa’da Afet Yönetim Yapılanması

Türkiye'deki afet yönetimi merkez örgütlenme ve taşra örgütlenmesinden oluşmaktadır.

2.3.1.1. Merkez Örgütlenmesi

Afet ve Acil Durum Yüksek Kurulu

AADYK; Afet ve acil durumlarıyla ilgili hazırlanan rapor, plan ve programları onaylamaya yetkilidir (5902 sayılı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun: Madde 3/1).

Afet ve Acil Durum Koordinasyon Kurulu

AADKK; afet ve acil durumlarından önce hazırlık ve zarar azaltmayı, afet ve acil durumunda müdahale, afet ve acil durum sonrasında iyileştirme faaliyetlerini değerlendirip, bunlarla ilgili alınabilecek tedbirleri belirlemek, bu tedbirlerin uygulanmasını sağlayıp ve denetlemek, kurumlar ve sivil toplum kuruluşları arasında koordinasyonu sağlamaktır (5902 sayılı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun: Madde 4/1).

Deprem Danışma Kurulu

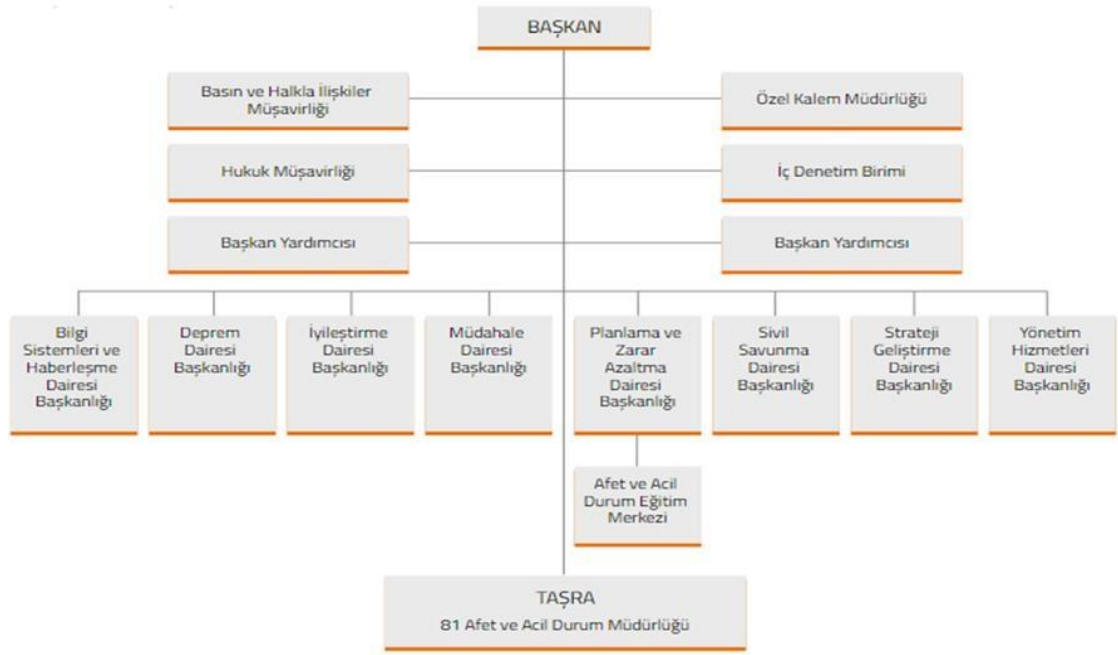
Depremi oluşturduğu zararları azaltmak, depremden korunmayı sağlamak ve deprem sonrasındaki yapılabilecek çalışmalar için öneriler sunmak ve depremle alakalı araştırmalar yapmayı amaçlamaktadır (5902 sayılı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun: Madde 5/1).

Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı

5902 sayılı yasanın 6. Maddesine göre AFAD teşkilatlanmasının hizmet birimleri verilmiştir.

Türkiye’nin AFAD teşkilat şeması Şekil 2. 2’de gösterilmiştir.

Şekil 2. 2. AFAD Teşkilat Şeması

Kaynak: <https://www.afad.gov.tr/tr/2218/Teskilat-Semasi>, 2019

AFAD Başkan'ın görevleri, yapılacak hizmeti afet yönetimi kurallarına uygun bir şekilde yürütmek; AADKK'nın toplanması için kurul başkanına önerilerde bulunarak, afet esnasında müdahalede koordinasyonu sağlamak ve bunları üst makama bildirmek, sivil savunma müdürlüklerinin görev yerlerine ilişkin kuruluşların koordinasyonunu sağlamak, iç denetleyici atamak, resmi ve özel kuruluşlarla ilişkilerini sağlamak, halkla ilişkiler ve basın ile çalışmalarını planlayıp ve yürütmek, yıllık çalışmaların raporlarını ve eylem planlarını hazırlayıp ve Başbakan ya da ilgili olduğu bakanlık kanalı ile verilmesi planlanan görevleri yerine getirmektir. Başkan, görevlerin sürdürülmesinde Başbakana karşı mesuldür (5902 sayılı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun: Madde 7/1).

Planlama ve Zarar Azaltma Dairesi Başkanlığı'nın görevleri, Türkiye genelinde uygulanacak olan risk yönetimi, afet ve acil durum müdahale ve zarar azaltma planları yapmak ya da yaptırmak, olası afet bölgelerini tespit ederek önleyici tedbirler almak, zarara uğraması olası olan yerlerin plan, proje ve imar esaslarının belirlenmesi, aynı, maddi ve insani yardımların belirlenmesi, afet ve acil durumlarla ilgili halkı bilgilendirme, bilinçlendirme yapmak, ülkemizde ve diğer ülkelerde meydana gelen afet ve acil durum hakkında bilgi toplamak ve değerlendirmek (5902 sayılı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun: Madde 8/1).

Müdahale Dairesi Başkanlığı'nın görevleri, afet ve acil durumlar sırasında sivil toplum, kamu ve özel kuruluşlar ve yabancı kuruluşlarla ilgili olan tüm kaynakları değerlendirip afet ya da acil durumun etkilerini gidermek için müdahale faaliyetlerini yürütmek, Başbakanlık AADYM'yi yönetmek, illerde AADYM'nin açılmasını ve yönetilmesini sağlamak arama, kurtarma ve itfaiye hizmetlerinde düzenleme yapmak, koruyucu ve kurtarıcı çalışmaları planlamak ve yürütmek, afet ve acil durumla ilgili verilen görevleri yürütmektir (5902 sayılı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun: Madde 9/1).

İyileştirme Dairesi Başkanlığı'nın görevleri, afet ve acil durum sonrasında yaşamın normale dönmesi için önlemler almak, afet ve acil durum gerektiren bölgelerde geçici yerleşim yerleri oluşturmak, afete maruz kalmış kişilere yiyecek, içecek, tedavi, sosyal ve psikolojik hizmetler vermek, afete maruz olan bölgelerin plan, proje işlemleri ve bu bölgedeki hukuki işlemlerin yürütülmesi için diğer kamu kurum kuruluşları ile koordineyi sağlamak, yapılan işlemleri kontrol etmek, diğer ülkelere gelen yardımları kabul etmek ve gerektiğinden diğer ülkelere yardım etmek, afete maruz kalan bölgedeki üniversiteler, sivil toplum kuruluşları, mahalli idareler, kamu kurum ve kuruluşları ile iş birliği yaparak afet sonrasında yeniden planlama ve iyileştirme planları yapmak, hazırlanan planlar AADYK'nın onayına sunmak, onaylandıktan sonra planların uygulanmasını sağlamak, uygulanan planlarda ilerlemeye ilişkin raporları hazırlamak, başkan tarafından verilen görevleri uygulamak (5902 sayılı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun: Madde 10/1).

Sivil Savunma Dairesi Başkanlığı, kamu kurumları ve özel kuruluşlarla sivil savunma hizmetlerinde planlama yapmak, uygulamak ve denetlemek, ilk yardım ve acil kurtarma çalışmalarını planlama ve yürütme, seferberlik ve savaş zamanında ihtiyaç duyulacak sivil kaynakları belirleme, sivil savunma çalışmalarının halk tarafından desteklenmesini, halkın motivasyonunu yüksek tutmaya çalışmak, kimyasal, biyolojik, radyolojik ve nükleer tehlikelere karşı alınacak tedbirleri ve yapılacak çalışmaları belirleyip kurumlar arası koordinasyonu sağlamak (5902 sayılı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun: Madde 11/1).

Deprem Daire Başkanlığı, depreme yönelik hazırlık, deprem risk yönetimi, müdahale, depremden dolayı zarara uğramış yerler ile zarara uğraması olası yerlerin plan, proje ve imar işlemlerini yürütmek, hazırlık, müdahale ve iyileştirme evrelerinde

kullanılabilecek kamu, sivil ve özel kuruluşları ve yabancı kuruluşlara ait bütün kaynakların tespiti ve etkin kullanımı, depremlerle ilgili halkı bilgilendirmek, takip etmek, değerlendirmek ve depremle alakalı hizmetlerin sürdürülmesinde başkanlığın diğer birimlerle arasında danışmanlık yapmak, başkan tarafından verilen görevleri yerine getirmek (5902 sayılı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun: Madde 12/1).

Yönetim Hizmetleri Dairesi Başkanlığı, ulusal düzeyde lojistik hizmeti yapmak, Başkanlığın idari ve mali işlemlerini yürütmek, insan kaynakları performans ölçütleri ve politikasını tespit etmek, personelin özlük işlemlerini ve eğitim çalışmalarını yürütmek, acil durum ve afet yönetimiyle ilgili yayın ve bilimsel çalışmaları toplamak, sınıflandırmak, kütüphane hizmetleri vermek ve bu konuyla ilgili süresiz ya da süreli yayınlar çıkarmaktır (5902 sayılı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun: Madde 13/1).

2.3.1.2. Taşra Örgütlenmesi

AFAD'ın taşra örgütlenmesini İl Afet ve Acil Durum Müdürlükleri ile Sivil Savunma Arama ve Kurtarma Birlik Müdürlükleri'nden meydana gelmektedir (Aktel, 2010: 177).

2.3.1.2.1. İl Afet ve Acil Durum Müdürlükleri

İl düzeyinde bütünleşik afet ve acil durum yönetimiyle ilgili bütün unsurları içine alacak biçimde, Başkanlığın taşra teşkilatı valiye bağlı olarak il afet ve acil durum müdürlükleri kurulmuştur. İldeki afet ve acil durum faaliyetlerin yönetiminde birincil derecede vali sorumludur. Başkanın teklifiyle Başbakan ya da Başbakan yardımcısı tarafından il afet ve acil durum müdürü atanmaktadır. Diğer personeller ise müdürlüğün norm kadroları ile vali tarafından atanmaktadır.

İl afet ve acil durum müdürlüklerinin görevleri; İlin afet ve acil durum risk ve tehlikelerini belirleme, afet ve acil durum için hazırlık yapma, müdahale, iyileştirme il planlarını yapma, kamu kurum ve kuruluşlarla koordinasyonu sağlamak, afet ve acil durumlarda oluşan kayıp ve hasarı tespit etmek, afet ve acil durumla ilgili eğitim çalışmaları yapmak, afet ve acil durumlarda, toplumun yiyecek, içecek, barınma ve beslenme ihtiyaçları ile arama kurtarmada kullanılacak malzemeler için depolar kurmak

ve denetlemek, bu mevzuatta savaş ve seferberlik hazırlıklarına ilişkin görevleri ilde yerine getirmek, Başkanlığın belirlediği yöntemler çevresinde hazırlık, risk azaltma, müdahale ve iyileştirme çalışmalarını diğer kuruluşlarla birlikte yapmak, biyolojik, radyolojik, kimyasal vb. diğer teknolojik maddelerin tespit, teşhis ve arındırmayla ilgili hizmetleri yürütmek, ilgili olduğu kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapmaktır (5902 sayılı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun: Madde 18/1-2).

2.3.1.2.2. Afet ve Acil Durum Arama ve Kurtarma Birlik Müdürlükleri

Başkanlığa bağlı olarak belirlenen illerde afet ve acil durum arama ve kurtarma birlikleri il afet ve acil durum müdürlüğünce kurulabilmektedir. Bu birlikler, il afete acil durum arama ve kurtarma müdürlüğünün emrinde görev yapmaktadır. Bu biçimde kurulan müdürlük sayıca yirmiyi geçemez (5902 sayılı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun: Madde 19/1).

2.4. Bazı Ülkelerdeki Afet Yönetim Sistemleri

Bu bölümde diğer ülkelerin afet yönetim sistemleri yer almaktadır.

2.4.1. Amerika Birleşik Devletleri

ABD’ler, afet yönetimi sistemi (IEMS) olarak bütünleşik afet yönetimi sistemini kullanmaktadır. Farklı acil durumlar için diğerlerinden ayrı planlar yaparak işlevsel bir yaklaşım kullanılmaktadır. IEMS, her afetin ortak bir noktası bulunmaktadır. Örnek olarak, deprem ve kasırgadan etkilenen insanların barınma, beslenme vb. ortak ihtiyaçları bulunur (Şengezer, 2002: 42).

ABD’lerin afet yönetim sisteminde dikey ve yatay ilişkilerini organize edip bağlantı kuracak kurum FEMA’dır. FEMA’nın açılımı Federal Emergency Management Agency’dır. FEMA ulusal düzeylerde afetleri yönetip, çalışmaları yapıp, Başkana rapor hazırlayıp veren bağımsız bir kuruluştur. Eyalet düzeyindeyse FEMA ile diğer kuruluşlar afetlerde oluşan etkileri azaltma tedbiri uygulanmaktadır (<http://turkafet.org/tr>, 2018).

FEMA; afetlere müdahaleyi planlama, afetlerden kurtulma ve zararlarını azaltmakta görevli olup, doğrudan Amerika Devlet Başkanına rapor veren bağımsız bir kuruluştur. ABD Başkanına bağlı olan FEMA tüm yerel birimlerle işbirliği yaparak

koordinasyon sağlar. Merkezi Washington'da bulunan çok iyi donanıma sahip, uzmanların yönetiminde çalışan FEMA, herhangi bir afet gerçekleşmeden önce yardım teşkilatları kurarak, programlar hazırlamaktadır. FEMA, bütün yerel yönetimlerle iş birliği içerisinde çalışır ve her belediyeye bağlı muhtemel afet durumuna karşı ekip oluşturmaktadır (Kubalı, 2000'den aktaran; Akdağ, 2002: 14).

FEMA'nın amacı 1979 yılından bu yana açıkça belirtilmiş olup amaç; hazırlık olma, zarar azaltma, müdahale ve iyileştirme evresini içeren kapsamlı ve risk – temelli bir acil yönetimi planıyla can ve mal kaybını en aza indirmek ve bütün ülkeyi her çeşit afet ve tehlikeden muhafaza etmektir (Akdağ, 2002: 15).

ABD'nin bir bölgesinde 'afete maruz bölge' ya da bir alanında doğal afet sebebiyle 'olağanüstü hal' ilan edilmesi gerektiğinde sırayla takip edilecek altı kategori bulunur. ABD' de Başkan tarafından bir bölgenin afet bölgesi ilan edilmesi için gerekli aşamalar:

1. Öncelikle ilçede bulunan acil yardım teşkilatı müdahale etmektedir.
2. Eğer ilçe acil yardım teşkilatı müdahalede yetersiz olduğunda il bazında (valilikten) yardım istenmektedir.
3. Eğer ilçe ve il yardım teşkilatları müdahalede yetersiz olduğunda Vali Hükümet'ten yardım istemektedir.
4. Valinin yardım talebi FEMA Bölge Müdürlüğü tarafından değerlendirip incelenmesi için merkezine göndermektedir.
5. FEMA Genel Müdürlüğü görüş ve düşüncelerini ABD Başkanına bildirir.
6. Başkan tarafından bölge afet bölgesi olarak ilan ettikten sonra devletin yardımı afet bölgesine FEMA'nın iş birliğiyle ulaşımı sağlanır
(<http://www.fema.gov.tr>, 2019).

2.4.2. Japonya

Japonya'da oluşan doğal afetlerin teşkilatlanma ve koordinasyonundan sorumlu mevki National Land Agency (NLA) içerisindeki "Disaster Prevention Bureau" Afetleri Önleme Bürosudur. Bu büro, Japonya'da meydana gelecek tüm afetlerle alakalı sorunların etkilerini azaltıcı ya da önleyici yöntemlerin belirlenip planlanmasında ve "Doğal Afetlere Karşı Önlemler Temel Yasası" ile büyük ölçüde deprem felaketlerine karşı "Önlemler Yasası'nın uygulanmasında sorumludur. Bu büroyu, "Genel Yönetim

Dairesi”, “Afetleri Önleme Koordinasyon Dairesi”, “Yeniden İnşa ve İyileştirme Dairesi”, “Deprem Felaketine Karşı Tedbirler Dairesi” ve “Afetlere Karşı Tedbirleri Uygulama Dairesi” oluşturmaktadır.

Doğal afetlerle alakalı koordinasyon konuları, 1961 yılında, ‘Afetlere Karşı önlemler Temel Kanunu’ ile düzenlenmiştir. Bu kanun, oluşan afetlere göre gözden geçirilip değiştirilmek için 1997 yılında son şeklini almıştır. Doğal afetler konusunda detaylı ve etkin bir yönetim oluşturmak amacıyla Japonya’ da iki ayrı örgütlenme oluşturmuştur. Bunlardan birincisi daimi, ikincisi ise afet durumları olaraktır (Uluğ, 2009: 10).

Japonya daimi örgütlenme teşkilat yapısı Şekil 2. 3’de gösterilmiştir.

Şekil 2. 3. Japonya Daimi Örgütlenme Teşkilat Yapısı

ULUSAL SEVİYE Başbakan Merkezi Afet Önleme Konseyi Görevlendirilmiş Yönetim Organları Görevlendirilmiş Kamu Tüzel Kişileri	<ul style="list-style-type: none">• Temel Planın Hazırlanması, koordinasyonu ve uygulanması,• Afet Önleme Operasyon Planlarının hazırlanması
İL YÖNETİM SEVİYESİ Vali İl Afet Önleme Konseyi Görevlendirilmiş Yerel Yönetim Organları Tüzel Kişileri	<ul style="list-style-type: none">• Geniş Çaplı ve kapsamlı bir şekilde eylemlerin koordinasyonu ve uygulanması,• İl Afet Planlarının hazırlanması,• Yerel Kamu Kurumlarının tasarlanması.
BELEDİYE SEVİYESİ Kentlerin Kasabaların Belediye Başkanları ve Muhtarlar Belediye Afet Önleme Konseyi	<ul style="list-style-type: none">• Afet önleme alan uygulamaları,• Afet önlemek üzere dostluk planlarının oluşturulması.
VATANDAŞ SEVİYESİ	<ul style="list-style-type: none">• Bireysel kapasitelere göre afet önlemlerine katılım.

Kaynak: Kentsel Afet Risklerine Yönelik Zarar Azaltma Stratejilerinin Geliştirilmesi (Şahin, 2009:120).

Herhangi bir doğal afet olayında ilk dakikadan itibaren hangi kurumun ne yapacağı, kurumlar arasında koordinasyonun nasıl sağlanacağı ve doğal afete karşı önceden afet anında ve sonrasında alınacak tedbirler ve yapılması gereken işlemleri belirleyen belgedir (Akdağ, 2002: 17).

NLA, normal zamanlarda devamlı bir şekilde köylere kadar bütün yerleşim yerlerinin planlamalarını, haritalarını, binaların yapılarını ve konumlarını, her bir evde yaşamakta olan aile bireyleri hakkında ayrıntılı olarak bilgileri oluşmaktadır. Böylelikle herhangi bir afet durumunda afetten etkilenen bina ve binada yaşayan bireyler hakkında detaylı bilgiler arama, kurtarma ve yardım ekiplerine iletilmektedir (Uluğ, 2009: 11).

Ülkenin, bölgesel ve yerel ölçekte geniş çapta planlanmasının ve operasyon yetkisinin kabul edildiği, etkin bir Coğrafi Bilgi Sistemi (GIS) ile kontrol edilen, bununla birlikte ulusal seviye de koordinasyonun sağlanması gerektiği bir "Ulusal Afet Erken Uyarı ve Yönetim" yapısına sahip olmayı hedeflemiştir (Erkal ve Değerliyurt, 2011: 160).

2.4.3. Fransa

Fransa'daki afet yönetimi baya karışık bir yapı içerisinde. İllerde, bölgelerde, yerel yönetimlerde ve merkezi hükümette değişmekte olan ağırlıkları da konuyla alakalıdır.

Bunlardan hariç olarak, afetler ve arama-kurtarma konuları hakkında uzman olan kuruluşların da teşkilat şeması içerisine alınabilir (Akdağ, 2002: 22).

Genel yapı

Fransa'da Halk Güvenliği Müdürlüğü, her türlü kazaları, can ve malların güvenliğinde, çevre koruma, felaket ve afetlerde risk azaltma görevinde bulunmaktadır. Müdürlük, halkın güvenliği yönetimi ulusal acil durumu hizmetini yönetmektedir, yardım işlemlerinde mahalli kurtarma hizmetlerinin koordinasyonunu da sağlar. Bu kuruluş, doğal ve teknolojik kazaları önlemek için çalışma yapar, tedbir alma, yardım planı ve yangın söndürme hizmetleri konusunda yönerge taslağı hazırlar, itfaiyeci eğitimi için yardımcı olurlar, diğer ülkelere ortak proje ve yardım operasyonları hazırlayarak halkın güvenliği için uluslararası bölümde yer alır (Erkal ve Değerliyurt, 2011: 160).

Müdahale

Halk Güvenliği Müdürlüğü, Fransa İçişleri Bakanlığı'na bağlı bulunmaktadır. Operasyonun merkezi olan CODISC ulusal seviyede büyük ölçüde kurtarma operasyonlarını için 24 saat görevlidir. Felaket ve kaza ve durumlarında İçişleri Bakanlığı'ndan hariç diğer devlet kuruluşlarına karşı da sorumludur. Operasyon olduğunda koordinasyonu sağlamak için bölgelerarası merkezler kurulmuştur. Her bölge için bölge sorumlusunun yetkisinde koordinasyon sağlanmaktadır. Müdahale kısmında buluna birimler Halk Güvenliği Müdürlüğü personeli, Sivil Güvenlik Birimi komutasında görev alan askerler (UIISC) ve DICA özel birimleri, itfaiye birimleri (BMPM dâhil) ve diğer yerel yardım hizmetleri bulunmaktadır (Erkal ve Değerliyurt, 2011: 160).

1975 yılında kurulmuş olan Sivil Güvenlik Genel Müdürlüğü 1991 yılında yeniden yapılandırılarak merkezi güvenlik genel müdürlüğü olarak ismini değiştirmiştir. Merkezi güvenlik genel müdürlüğün üç tane ana görevi bulunur. Her türlü doğal risklerin önlenmesi için diğer kurum ve kuruluşlarla organize şekilde çalışmak ve bunları uygulamak, can ve mal güvenliği için arama ve kurtarma çalışmalarını başlatıp koordine

etmek, itfaiye hizmetleriyle alakalı mevzuatı gözden geçirmek, yenilemek ve düzeltilmesini yapmaktır (Uluğ, 2009: 12).

Eğitim

Müdahalede bulunacak görevli kişilerin eğitimi, Ulusal Toplum Güvenliği Enstitüsü (INESC) ile içerisinde bulunan “Yüksek İtfaiye Subayı Okulu” ile verilmektedir (Erkal ve Değerliyurt, 2011: 161).

2.4.4. Kanada

Federal bir yönetime sistemi olan Kanada’nın acil durumlarında mahalli kuruluşlar görevlidir. Afetin büyüklüğü mahalli oluşumların gücünü aştığı durumlarda eyalet ve federal hükümetten yardım istenilir. Uzun süreli yönetim ve uygulamada kararsızlık içerisinde olan Kanada, 1988 yılında yürürlüğe koyduğu iki yasayla hükümetin hazırlıklı olma ve müdahale konusunda sorumluluğunu belirtmiştir (Başbakanlık, 1997: 32).

Kanada’da gerçekleşebilecek bütün doğal afetlere karşı hazır olabilmesi sağlamak için Milli Savunma Bakanlığının içerisinde olan “Emergency Preparedness Canada (EPC)” adlı bir federal hükümet kuruluşu görevlendirilmektedir. Bu kuruluş federal düzeyde ilgili olan Bakanı, Milli Savunma Bakanı’dır. EPC, Milli Savunma Bakanlığı teşkilatında görevini yerine getirmekte ve hem federal ve hem eyalet hükümetleri, ayrıca Bakanlıkların arasında koordinasyonlarını sağlamaktadır (Uluğ, 2009: 13).

Acil Durum Kanunu:

Federal yönetime sahip olan Kanada, müdahale edeceği acil durumu dört gruba toplamıştır. Acil durum kanununa göre, federal yönetiminde müdahale edilecek durumlar; toplumu etkileyen doğal veya insan kaynaklı afetlerle ilgili acil durumlar; toplum düzenini bozacak terör vb. acil durumlar; Kanada ve egemenliği de olan müttefiklerin güvenlik ve toprak bütünlüğünü bozacak tehditler vb. uluslararası acil durum ve savaşlar (Başbakanlık, 1997: 33).

Acil Durum Hazırlık Kanunu:

Federal hükümet ile federal kurumların acil durumlar karşısında görev, sorumluluk ve bunları yerine getirmek için yapmaları gereken hazırlıklara acil durum hazırlık kanunu denir. Bu kanun acil durumlarda federal bakanlık ve bununla ilgili kuruluşların sorumluluk ve görevlerini yerine getirmek için plan yapmaları ve diğer bakanlık kuruluşlarına yapacakları yardım için hazırlıklı olmalarını emretmektedir. Acil durumlardan görevli olan bakanın diğer federal bakanlık ve kurumlar ile yerel yönetimler arasındaki acil durum hazırlıklarının koordinasyonunu emretmektedir (Başbakanlık, 1997: 32).

Acil Durum Hazırlık Teşkilatı:

Kanada acil durum hazırlık teşkilatı (EPC) milli savunma bakanlığına bağlı olarak kurulmuştur; acil durum karşısında kurumların arasında görev boşluklarının ve dublikasyonların önlenmesinde de görevlidir. Acil durum teşkilatı, 24 saat sistemine göre Ottawa’da acil durum operasyonlarında koordine etmek üzere personel bulundurmaktadır. EPC, barış ve savaş gibi durumlarda acil durum hazırlıklarını koordine ederek, diğer idari birimlerinde hazırlıklarını desteklemekte, araştırma ve eğitim faaliyetlerine destek olmakta, vatandaşları bilinçlendirme alanında çalışmakta yapmaktadır. EPC, afet yardım fonunu da yönetmektedir (Başbakanlık, 1997: 34).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. GÜMÜŞHANE İLİ İLGİLİ GENEL BİLGİLER VE GÜMÜŞHANE İLİNİN AFETSELLİĞİ

3.1. İlin Genel Durumu ve Coğrafi Konumu

Gümüşhane ili Karadeniz bölgesinin doğusunda bulunmakta olup kuzey kısmında Trabzon, doğu kısmında Bayburt, batı kısmında Giresun ve güneyinde ise Erzincan ili bulunmaktadır. Gümüşhane ili Doğu Karadeniz ve Doğu Anadolu bölgesini birbirine bağlamakta ve bölgenin en önemli geçiş noktasındadır. Bu geçiş noktası Zigana Tüneli ile sağlanmaktadır. Gümüşhane ilinde ulaşım yolu tek karayolu ile sağlanmaktadır. Gümüşhane'nin enlem ve boylam olarak coğrafi konumuna bakıldığında ise, ilin 38 ile 40 derece doğu boylamları ile 39 ile 40 derece kuzey enlemleri arasında kaldığı görülmektedir. İlin toplam yüz ölçümü 6.575 kilometre kare olup, ortalama olarak deniz seviyesinde yüksekliği 1.210 metredir (www.gumushane.gov.tr, 2018).

Gümüşhane ilinin merkez ve ilçeleri haritası Şekil 3. 1'de gösterilmiştir.

Şekil 3. 1. Gümüşhane Merkez ve İlçeleri Haritası

Kaynak: Bayrak vd., 2010: 2

Gümüşhane ilinin yeryüzü şekillerinin %60'lık kısmını dağlar, %29'luk kısmını platolar ve %11'lik kısmını ise ovalar oluşturur. İlin kuzey bölgesinde yer alan Merkez, Kürtün ve Torul ilçeleri topografik yönden çok fazla engebeli iken Köse, Şiran ve Kelkit ilçeleri platolar özelliğinde yerlerdir. Gümüşhane'de bulunan ünlü yaylalar bu iki kesim arasında bulunmaktadır. Gümüşhane'de bulunan en önemli ovalar yaklaşık 280 km² olan Kelkit ovası ve 256 km² olan Şiran ovasıdır. Şehrin en yüksek noktası ise 3.331 metre ile Abdal Musa Tepesidir. Gümüşhane'de dağlar çok fazla alanı kapladığı için engebeli bir yapıya sahiptir (TUİK, 2014: 7; Özmenli, 1996: 5).

Gümüşhane ili her yönüyle geçiş noktası olduğu gibi iklim özellikleri yönünden de Karadeniz ile Doğu Anadolu arasında geçiş noktası oluşturmaktadır. Zigana duvarları ile Karadeniz'in nemli havasına set çekip kop engeli ile Doğun Anadolu Bölgesinin aşırı soğuklarının geçişini engelleyen Gümüşhane ili dünyada nadiren bulunan hoş bir iklim özelliğine sahiptir. Gümüşhane Doğu Karadeniz Bölgesinin iç kısmında 39-41° Doğu Boyamları, 40-41° Kuzey Enlemleri arasında karasal bir iklime sahiptir (www.gumushane.gov.tr, 2018).

Gümüşhane'de 1961 ve 2016 yılları arasındaki iklim periyoduna göre, en düşük sıcaklık 22.02.1985 tarihinde -25.7 °C ve en yüksek sıcaklık ise 30.02.2000 tarihindeki 41 °C olarak ölçülmüştür. Yıllık olarak ortalama yağış miktarı oranı 464,2 mm, ortalama olarak yağışlı gün sayısı 117,2, yıllık ortalama en düşük sıcaklık 4.2 °C, en yüksek sıcaklık ise 16.2 °C ortalama sıcaklık 9.7 °C'dir. En soğuk aylar Ocak ve Şubat aylarıdır. En sıcak aylar ise Temmuz ve Ağustostur (www.mgm.gov.tr, 2018).

3.2. Gümüşhane İlinin Afetselliği ve Afet Geçmişi

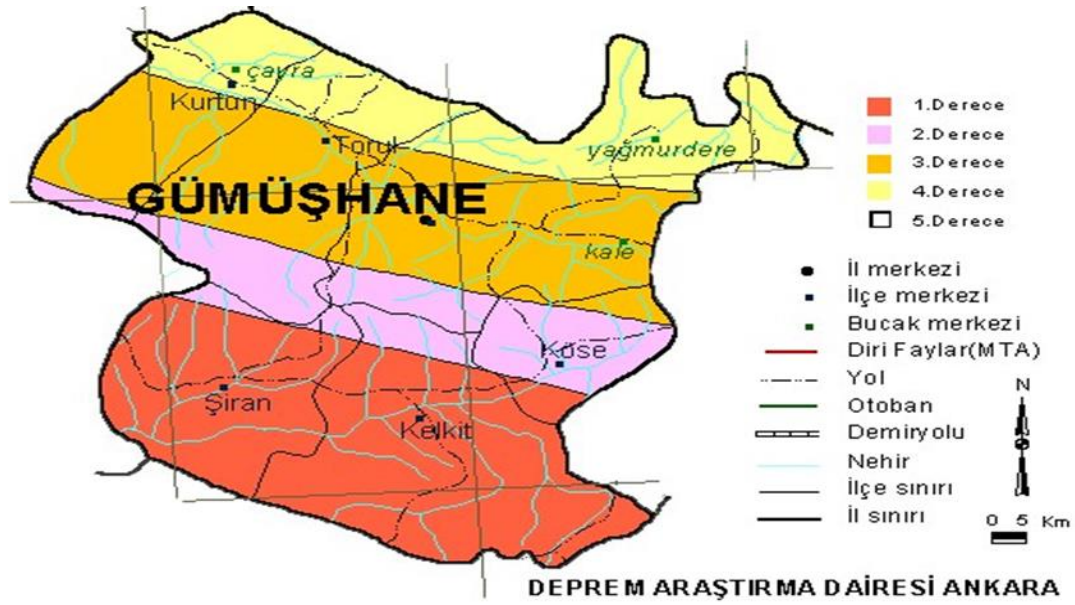
3.2.1. Deprem

İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü'nden alınan bilgilere göre Gümüşhane ili; güney kısmından geçen Kuzey Anadolu Fayına (KAF) yakın bir bölgede bulunmaktadır. Doğu Anadolu Fay (DAF) hattının bir uzantısı olan KAF, Kelkit'e 70 km uzaklıkta yer almaktadır. Bu nedenle Erzincan'da meydana gelen bütün depremler Gümüşhane'yi (daha çok Kelkit, Şiran ve köylerini) etkilemiş olup, can ve mal kaybına sebep olmuştur. Gümüşhane İlinde Kelkit ve Şiran 1. derece, Köse 2. derece, Merkez ve Torul 3. derece,

Kürtün ise 4. derece deprem bölgesinde yer almaktadır (<https://gumushane.afad.gov.tr/>, 2018).

Gümüşhane ilinin deprem bölge haritası Şekil 3. 2’de gösterilmiştir.

Şekil 3. 2. Gümüşhane Deprem Haritası

Kaynak: <http://www.deprem.gov.tr/>, 2019

Gümüşhane ilinde şehir merkezinin bulunduğu alanın genellikle sağlam granit bir zeminde bulunduğu ve olası bir depremten fazla etkilenmeyeceği ancak Kelkit’te Harşit Çayı boyunca alüvyonlar üzerine inşa edilen yapılar olası bir depremten en fazla etkilenecek olan alanlar olduğu belirtilmektedir (www.gumushane.afad.gov.tr/, 2018).

Gümüşhane İl AFAD Müdürlüğü verilerine göre, Gümüşhane ili Cumhuriyet Dönemi öncesinde, Erzincan’da 1584 yılında 7,0, 1875 yılında 7,4 ve 1890 yılında ise 7,0 büyüklüğünde meydana gelen depremlerden etkilenmiş ne var ki bu depremlerin insan hayatına etkisi belirtilmemiştir. Cumhuriyet Döneminde ise 1939, 1941 ve 1992 Erzincan depremlerinden etkilenen Gümüşhane’de bu depremlerde toplam 6 kişi yaşamını yitirmiş, 153 kişi ise yaralanmıştır. Gümüşhane ve çevresinde meydana gelen depremlerin gösterildiği tablo (Tablo 3. 1.) aşağıda verilmiştir.

Gümüşhane ve çevresindeki illerinde oluşan depremler ve etkileri Tablo 3. 1’de gösterilmiştir.

Tablo 3. 1. Gümüşhane ve Çevresindeki Depremler ve Etkileri

YER	TARİH	AFETSEL BÜYÜKLÜK	ÖLÜ SAYISI	YARALI SAYISI
ERZİNCAN, ERZURUM, GÜMÜŞHANE	17.06.1584	7.0	?	?
ERZİNCAN, ERZURUM, GÜMÜŞHANE	01.11.1875	7.4	?	?
REFAHİYE, KELKİT, ERZİNCAN	20.05.1890	7.0	?	?
ERZİNCAN	27.12.1939	7.9	32.968	116.720
(KELKİT)ERZİNCAN	27.12.1939	5.2	-	-
ERZİNCAN	12.11.1941	5.9	15	-
ERZİNCAN	13.03.1992	6.8	653	3850
(KELKİT)ERZİNCAN	13.03.1992	5.0	6	153

Kaynak: www.gumushane.afad.gov.tr/, 2018

3.2.2. Sel

Sel bölgemizde görülen afet olaylarından biridir. Sel genel olarak bahar döneminde şiddetli yağışlar sebebiyle dere yataklarının dar olduğu vadilerde meydana gelmektedir. Bu nedenler sel olayına karşı dere yataklarının ıslahının yapılması ve dere yataklarına yerleşimi önlemek tedbir oluşturabilir. Buna ek olarak su baskını olaylarının, Merkez, Kelkit, Kürtün ve Torul ilçelerinde gözlendiği İl AFAD Müdürlüğü’nce bildirilmiştir.

Gümüşhane ilinin afet ve acil durum müdürlüğü sel afet kayıtları Tablo 3. 2’de gösterilmiştir.

Tablo 3. 2. Gümüşhane Afet ve Acil Durum Müdürlüğü Sel Afeti Kayıtları

Afetin Türü	Etüd Tarihi	Yer	Belde-Köy	Mah.	Sonuç
Sel	08.10.83	Merkez	Gökçepınar Köyü		Ağaçlandırma yapılması önerilmiştir.
Heyelan+ Sel	24.03.04	Merkez	Kale Köyü		48 konutun nakli önerildi.48 kişi hak sahibi oldu. Konutları teslim edildi.
Kaya Düşmesi+ Sel	08.10.83	Merkez	Pirahmet Köyü		Kaya ıslah çalışması yapıldığı için konutların nakline gerek olmadığı kararı alınmıştır.
Sel	19.09.84	Merkez	Yağlıdere Köyü	Cami Mah.	Arazi Kaybı
Heyelan+ Sel	22.09.84	Kelkit	Aydoğdu Köyü		32 konutun nakli önerildi. Hak sahipliği çalışması yapıp konutları teslim edildi.
Sel	12.03.07	Kelkit	Bindal Köyü		71 konutun nakli önerildi. Afete Maruz Bölge plan edildi.
Sel	19.07.78	Kelkit	Cemallı Köyü		Genel hayata etkili görülüp. D.S.G etüt raporunda 5 konutun nakli önerildi.
Heyelan+ Sel	09.06.98	Kelkit	Çömlecik Köyü		Arazi kaybı
Sel+ Heyelan	08.05.07	Kelkit	Kömür Köyü	Aşağı Yukarı Mah.	24.09.97 etüt tarihli raporda söz edilen 5 konutun bulunduğu alan Afete Maruz Bölge ilan edilmiştir.
Sel	19-20.06.1990	Kürtün	Taşlıca Köyü		8 konutun nakli önerildi. Afete Maruz Bölge ilan edildi.
Heyelan+ Sel	03.03.89	Kürtün	Üçtaş Köyü		12 konutun nakli önerilip hak sahipliği çalışması yapılmış olup konutları teslim edilmemiştir.
Heyelan+ Sel	1990-20.04.1993	Torul	Aksüt Köyü	Kıran Mah.	15 konutun nakli önerildi. Konutlar teslim edildi. Afete Maruz Bölge ilan edildi.
Sel	1990	Torul	Harmancık Köyü		1 kişinin konutunun nakli önerildi ve hak sahibi oldu.

Kaynak: Gümüşhane İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü, Afet Envanteri

3.2.3. Heyelan

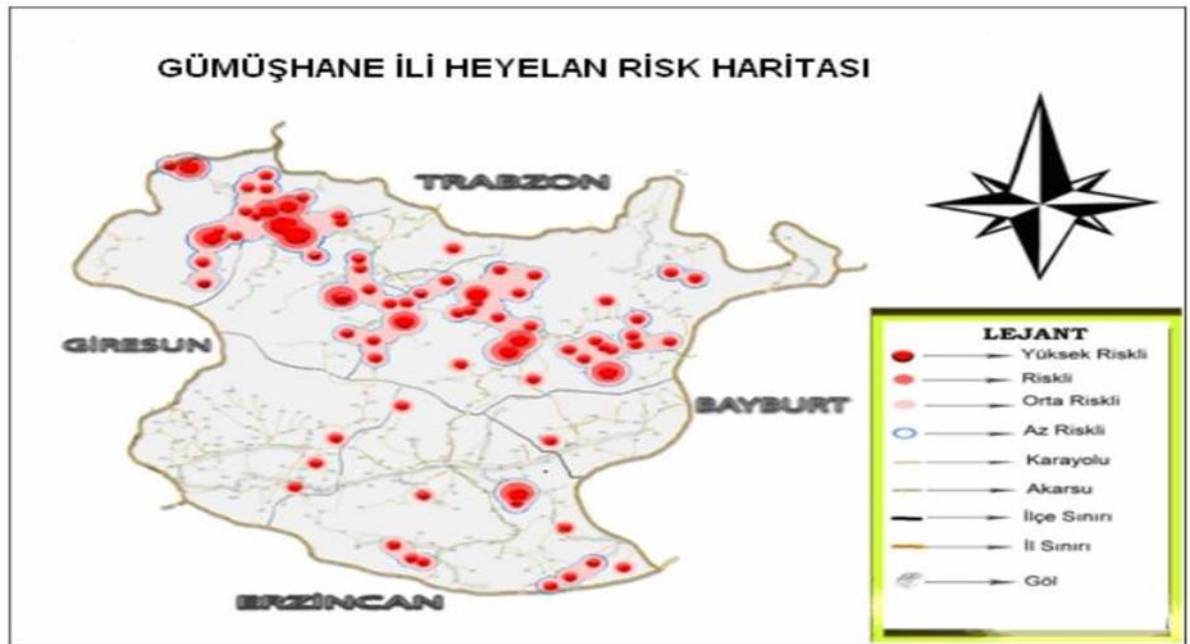
Gümüşhane ili Karadeniz'in doğusunda yer almakta ve Türkiye'de heyelanın fazla olduğu illerden birisidir. İlimiz morfolojik olarak eğimli ve yüksek bir topografyada bulunmaktadır. Gümüşhane'de gerçekleşen heyelanlar arasında, oluşum sıklığı yönünden birinci derece doğal afet sınıfında yer alır. Hemen hemen her yıl meydana gelen heyelanlar, bölgede çok fazla can ve mal kayıplarına sebep olur. Heyelanların oluşmasında en önemli sebep yoğun yağışların olmasıdır.

Heyelan olayları ise daha çok Kelkit, Kürtün ve Merkez ilçelerinde, kaya düşmesi olayları ise Merkez, Torul ve Kürtün ilçelerinde meydana gelmektedir (Bayrak vd., 2010: 11).

İl Afet Müdürlüğü'nün acil durum ve afetlerle ilgili tutulan resmi kayıtlarına göre Gümüşhane'de, son 50 yıl içerisinde gerçekleşen ve kayıtlarda yer alan 143 afetten 93 tanesinin (%65) heyelandır (<https://gumushane.afad.gov.tr>, 2018).

Gümüşhane ilinin 1961–2007 tarihleri arasındaki zamanda gerçekleşen ve bu verilere göre oluşturulan heyelan risk haritası Şekil 3. 3'de gösterilmektedir.

Şekil 3. 3. Gümüşhane İli Heyelan Risk Haritası

Kaynak: Bayrak vd., 2010:11

Heyelan raporlarına göre heyelanın yaşanmasında yağışların %99 oranında etken olduğu belirtilmiştir. Heyelan oluş nedenleri ise %42 suyun etkisi, %26 ayrılşma, %26 kazı, %4 bitki değişmesi ve %2’de diğer sebeplerin olduğu görülmüştür (Bayrak vd., 2010: 12).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. 112'DE ÇALIŞAN PERSONELİN AFETE HAZIRLIK DÜZEYİNİN İNCELENMESİ: GÜMÜŞHANE İLİ ÖRNEĞİ

4.1. Problemin Durumu

Türkiye doğal afetlere çok sık maruz kalan bir ülkedir. En başta deprem olmak üzere sel, yangın, çığ doğal afetler arasında yer almaktadır. Türkiye, deprem afetinde insan kaybı bakımından dünyada üçüncü, afetten etkilenen insan sayısı bakımından sekizinci sırada yer almaktadır. Türkiye’de ortalama her yıl 5 ile 6 büyüklüğünde en az bir deprem meydana gelmektedir (AFAD, 2014c: 14).

Afet yönetiminde afet öncesi ne kadar hazırlıklı olunursa afet sonrasında hasar o kadar azalmaktadır. Afet yönetiminde belirli kurum ve kuruluşlara görev ve yetki düşmektedir. Bunların en başında sağlık kuruluşları yer almaktadır. Sağlık kuruluşlarının hem afet öncesi hem de afet sonrası büyük sorumlulukları bulunmaktadır. Bu görev ve sorumluluklarda herhangi bir aksama olduğunda toplumda büyük hasarlara neden olmaktadır. Bunun için afet öncesi ve sonrasında görev ve sorumlulukları yerine getirecek olanaklar sağlanmalıdır. Sağlık kuruluşlarında afete hazırlık düzeyini geliştirmek için yeterli düzeyde eğitim verilmelidir.

Gümüşhane ili genel olarak birinci derece deprem kuşağı üzerinde bulunmaktadır ve heyelan yönünden büyük risk altındadır. Gümüşhane’de herhangi bir afet durumunda ilk ihtiyaç duyulacak kuruluşlar sağlık kuruluşlarıdır. Bu nedenle ilk olarak sağlık kurumları hazırlıklı bulunmalıdır. Herhangi bir afet durumunda sağlık kurumunun müdahale kalitesi ne kadar yüksek ise o kadar hazırlıklı olduğunu göstermektedir.

4.2. Konunun Önemi

Afetler insan yaşamını maddi ve manevi olarak olumsuz yönde etkilemektedir. Afetlerin neden olduğu hasarlara yönelik yeterli düzeyde önlemler alınmalıdır. Türkiye konum olarak afet yönünden riskli bir bölgede bulunmaktadır. Özellikle deprem

konusunda risk yüksek derecededir. Gümüşhane iline bakıldığında güney kısmından birinci derece deprem kuşağı olan Kuzey Anadolu Fay hattı geçmektedir. Heyelan yönünden bakıldığında bulunduğu konum nedeniyle heyelan riskinde birinci sıralarda yer almaktadır. Genellikle her yıl gerçekleşen heyelanlar can ve mal kayıplarına neden olmaktadır. Gümüşhane’de bahar aylarında yağışın fazla olması nedeniyle dere yataklarının dar olduğu yerlerde heyelan görülmektedir. Gümüşhane genel olarak afet yönünden risk altında bulunmaktadır.

Afet durumunda görev alacak kurumların koordineli bir şekilde çalışması gerekmektedir. Kurumların önceliği kendilerine ait afet planı hazırlamak ve tatbikatlar yapmaktır. Kurum ve kuruluşlarda gerekli ve doğru bilgileri toplanması, değerlendirilmesi ve uygulanması gerekmektedir. Toplumun ihtiyacını karşılayacak şekilde organizasyon yapılmalıdır. Toplumun en büyük ihtiyacı yiyecek, içecek ve sağlık kuruluşları olmaktadır. Burada sağlık kurumlarına büyük görev düşmektedir. Sağlık kurumlarının en önemli özelliği kesintisiz ve yirmi dört saat ulaşabilir olmasıdır. Dolayısıyla sağlık kurumlarının afet durumunda hasta güvenliğini sağlamak, kesintisiz tedavi ve bakım hizmeti vermek, afet sonrasında hasta gelme ihtimaline karşı hazırlıklı bulunması gerekmektedir.

Afetlere müdahalede problemlerle karşılaşmamak için planlar yapılmalı, doğru triaj yapılmalı, müdahale gecikmemeli, koordinasyonun iyi bir şekilde yürütülmesi, kayıtların tam yapılması gerekmektedir.

Bu çalışmadan elde edilen sonuçlar ile sağlık personelinin afete ne kadar hazır olduğu ölçülecektir. Afetle ilgili eğitim alıp almadıkları tespit edilerek eğitim veren kuruma veri sağlanacaktır. Afet durumunda triajın ne kadar başarılı yürütüldüğünü gösterecek veri sağlanacaktır. Personel ve yöneticilerin ne kadar koordineli bir şekilde çalıştığını gösteren veri sağlanacaktır.

4.3. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı Gümüşhane 112’de çalışan personelin afete hazırlık düzeyini belirlemektir.

4.4. Beklenen Yararlar

Araştırmanın analizleri sonucunda elde edilen bilgilere göre Gümüşhane 112’de çalışan personelin afete hazırlık düzeyinin, afetle ilgili yeterli eğitimin yapıp yapılmadığının, personelin ekip ruhu içinde olup olmadığının değerlendirilmesi ve yorumlanmasını sağlamaktır.

4.5. Araştırmanın Varsayımları

Araştırmaya katılan personelin anket sorularını doğru bir şekilde cevapladıkları varsayılmıştır. Gümüşhane 112’de çalışan personelin afete hazırlık düzeyinin yeterli olduğu varsayılarak incelenmiştir.

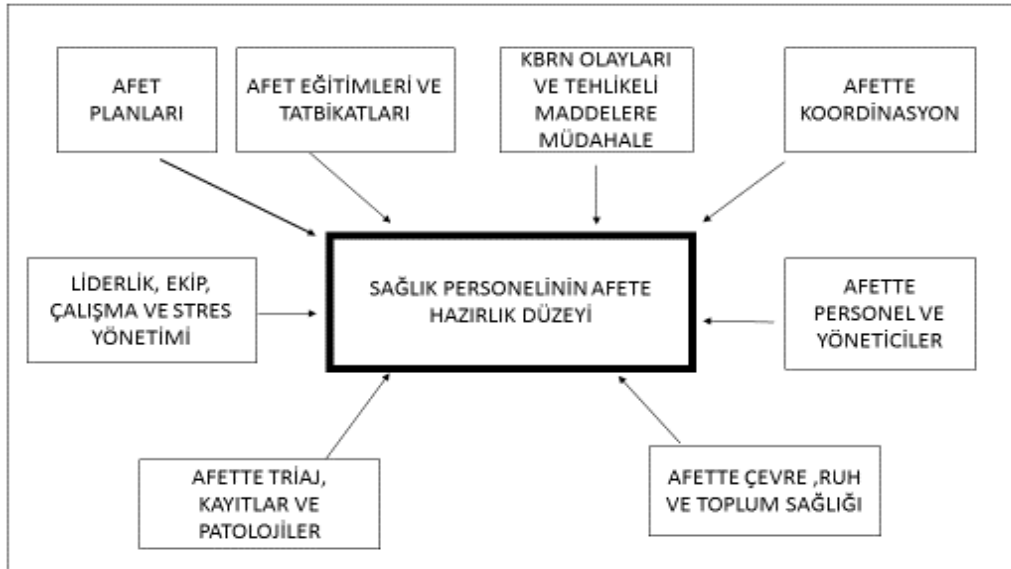
4.6. Araştırmanın Kısıtlılıkları

Maliyet, zaman ve mesafe sınırlandırmasından dolayı araştırma sadece Gümüşhane iliyle sınırlandırılmıştır. Bu çalışmadan elde edilen sonuçlar sadece anket uygulananlar için geçerlidir ve genellenemez.

4.7. Araştırmanın Modeli

Araştırmanın modeli Şekil 4. 1’de gösterilmiştir.

Şekil 4. 1. Araştırmanın Modeli

4.8. Araştırmanın Kapsamı

Çalışma Gümüşhane ilinde yapılmıştır. Gümüşhane 112’de çalışan personel sayısı 150 personel olarak belirlenmiştir. Araştırmanın evrenini bu 150 personel oluşturmuştur. Herhangi bir örnekleme yöntemi kullanılmamış olup evrenin tamamı araştırmaya dâhil edilmiştir. Araştırmaya katılmayı kabul eden toplam 125 personele anket uygulanmış olup, bu anketlerin 20 tanesi bilgi yetersizliğinden dolayı geçersiz kabul edilmiştir. Toplamda 105 personelin anketi değerlendirmeye alınarak analizler bu anketler üzerinden değerlendirilmiştir.

4.9. Veri Toplama Araçları ve Yöntem

Araştırmayı araştırmacının kendisi yürütmüştür. Veriler Gümüşhane 112’de çalışan personele 01.10.2018-01.01.2019 tarihleri arasında anket uygulanarak toplanmıştır. Anketi cevaplandırmak gönüllülük esasına dayandırılmıştır. Uygulanan anketlerden toplanan veriler SPSS programıyla analiz edilmiştir.

Araştırmaya başlamadan önce Gümüşhane Üniversitesi etik kurulundan 24/ 04/ 2019 tarih ve sayılı izin alınmıştır (Ek- 1). Verileri toplamak için gerekli olan izinler Gümüşhane İl Sağlık Müdürlüğünden alınmıştır (Ek- 2).

Anket formunun giriş kısmında anketin amacıyla ilgili bilgilere yer verilmiş olup, ardından demografik sorular yer almaktadır. Soruları 5’li Likert tarzında hazırlanmış olan ve 51 adet sorudan oluşan anket, Karabıyık (2010) tarafından geliştirilmiştir. Anket soruları, sekiz boyuta ayrılmıştır.

Bu boyutlar;

- 1- Afet planları ile ilgili sorular,
- 2- Afet eğitimleri ve tatbikatlarıyla ilgili sorular,
- 3- KBRN (Kimyasal, Biyolojik, Nükleer, Radyoaktif) olaylarla ve tehlikeli maddelere müdahaleyle ilgili sorular,
- 4- Koordinasyonla ilgili sorular,
- 5- Personel ve yöneticiler hakkında sorular,
- 6- Liderlik, ekip yönetimi, çalışma yönetimi ve stres altında çalışma ile ilgili sorular,
- 7- Triaaj, kayıtlar ve özel patolojiler hakkında sorular,

8- Çevre sağlığı, ruh sağlığı ve toplum sağlığı hizmetleri ile ilgili sorular, Araştırmada kullanılan anket ekler kısmında sunulmuştur (Ek- 3).

4.10. Hipotezler

H1: Gümüşhane 112’de çalışan personelin afet planları ile ilgili düşünceleri, cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H2: Gümüşhane 112’de çalışan personelin afet planları ile ilgili düşünceleri, öğrenim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H3: Gümüşhane 112’de çalışan personelin afet eğitimleri ve tatbikatları ile ilgili düşünceleri, daha önce afet eğitimi alıp almama durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H4: Gümüşhane 112’de çalışan personelin koordinasyon ile ilgili düşünceleri, kurumdaki görevine göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H5: Gümüşhane 112’de çalışan personelin afete hazırlık düzeyi yüksek düzeydedir.

H6: Gümüşhane 112’de çalışan personelin KBRN olaylarına ve tehlikeli maddelere müdahale ile ilgili düşünceleri, cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H7: : Gümüşhane 112’de çalışan personelin KBRN olaylarına ve tehlikeli maddelere müdahale ile ilgili düşünceleri, mesleğe göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H8: Gümüşhane 112’de çalışan personelin personel ve yöneticiler hakkındaki düşünceleri ile liderlik, ekip yönetimi, çalışma yönetimi ve stres altında çalışma arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H9: Gümüşhane 112’de çalışan personelin triaj, kayıtlar ve özel patolojiler ile ilgili düşünceleri, daha önce bir afette veya olağan dışı durumda görev alıp almama durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H10: Gümüşhane 112’de çalışan personelin liderlik, ekip yönetimi, çalışma yönetimi ve stres altında çalışma ile ilgili düşünceleri, çalıştığı kurumun durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H11: Gümüşhane 112’de çalışan personelin triaj, kayıtlar ve özel patolojilerle ilgili düşünceleri ile çevre sağlığı, ruh sağlığı ve toplum sağlığı arasında anlamlı bir ilişki vardır.

4.11. Güvenirlik Analizi

Güvenirlik analizi, bir anket ya da testte yer alan soruların birbirleriyle olan tutarlılık derecesini ve kullanılacak ölçeğin ilgilenilen sorunu ne derecede yansıttığını ifade etmektedir (Kalaycı, 2010: 403). Çalışmanın güvenilirliğini belirlemek için yapılan anket sonuçlarına göre Cronbach Alfa değerine bakarak yorumlanır.

Cronbach Alfa değerine göre;

- $\alpha < 0.40$ ölçek güvenilir değil,
- $0.40 \leq \alpha < 0.60$ ölçeğin güvenirliliği düşük,
- $0.60 \leq \alpha < 0.80$ ölçek oldukça güvenilir,
- $0.80 \leq \alpha < 1.00$ ise ölçek yüksek derecede güvenilir şeklinde yorum yapılabilir (Kalaycı, 2010: 405).

Araştırmadaki kullanılan anketin güvenilirlik analizi Tablo 4. 1’de gösterilmiştir.

Tablo 4. 1. Güvenirlik Analizi

Cronbach’s Alfa	Madde Sayısı
0,972	51

Çalışmada 51 soru üzerinden güvenilirlik analizine bakıldığında Cronbach’s Alfa değeri 0,972 olarak saptanmıştır. Bu değer kullanılan ölçeğin yüksek derecede güvenilir olduğunu göstermektedir.

4.12. Geçerlilik Analizi – Doğrulamalı Faktör Analizi

Çalışmamızda kullanılan ölçeğin geçerliliğine bakmak için SPSS programında açımlayıcı faktör analizine tabi tutulmuştur. Açımlayıcı faktör analizi, herhangi bir konuda çalışmaya katılanların verdikleri cevaplara göre, değişken grupları arasındaki korelasyonu hesaplayarak, birbiriyle ilişkilendirilen ve aynı boyutu ölçen değişkenlerin gruplandırılmasıyla oluşan sürece denir (Ural ve Kılıç, 2006: 281).

Verilere açımlayıcı faktör analizi yapmadan önce faktör analizine uygun olup olmadığına bakılmaktadır. Açımlayıcı faktör analizindeki uygunluk için KMO (Kaiser-

Meyer-Olkin) değerine bakılmaktadır. KMO testi, ilişki anlamında örneklem yeterliğini gösterir (Can, 2014: 303).

KMO yorumları ve değerleri;

- 0,8 ve üzeri, mükemmel
- 0,7-0,8 arası, iyi
- 0,6-0,7 arası, orta
- 0,50-0,60 arası, kötü
- 0,50'den altı değer kabul edilemez niteliktedir (Sipahi vd., 2010: 80).

Barlett Testi, maddeler arası ilişkilerin olduğu gerçek korelasyon matrisi ile birim matris arasında anlamlı fark olup olmadığını göstermektedir. Bu teste p değerinin 0,05'in altında olması maddeler arası ilişkilerin olduğu matrisin, ilişkilerin olmadığı birim matristen farklı olduğunu gösterir (Can, 2014: 303).

Araştırmadaki kullanılan anketin KMO ve Bartlett's testi Tablo 4. 2'de gösterilmiştir.

Tablo 4. 2. KMO ve Bartlett's Testi

Kasier-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy		0,897
Bartlett's test of sphericity	Approx. Chi square	5684,416
	df.	1275
	p	0,0001

Yapılan analiz sonucu KMO değeri 0,897 bulunmuş olup, ilişki olarak örneklem yeterliliğinin mükemmel düzeyde olduğu görülmektedir. Analizde p değeri 0,0001 bulunmuştur ve maddeler arası ilişkilerin olduğu matrisin, ilişkilerin olmadığı birim matristen farklı olduğu görülmektedir.

Araştırmadaki kullanılan anketin Açıklayıcı Faktör Analizi Tablo 4. 3'de gösterilmiştir.

Tablo 4. 3. Açımlayıcı Faktör Analizi Tablosu

	1	2	3	4	5	6	7	8
Soru 15	0,757							
Soru 16	0,764							
Soru 17	0,698							
Soru 18	0,805							
Soru 19	0,758							
Soru 20	0,815							
Soru 21	0,860							
Soru 22		0,640						
Soru 23		0,760						
Soru 24		0,751						
Soru 25		0,813						
Soru 26		0,727						
Soru 27		0,781						
Soru 28			0,713					
Soru 29			0,750					
Soru30			0,833					
Soru 31			0,835					
Soru 32			0,827					
Soru 33			0,798					
Soru 34				0,695				
Soru 35				0,798				
Soru 36				0,766				
Soru 37				0,732				
Soru 38				0,868				
Soru 39				0,658				
Soru 40				0,761				
Soru 41					0,784			
Soru 42					0,775			
Soru 43					0,781			
Soru 44					0,730			
Soru 45					0,702			
Soru 46					0,819			
Soru 47					0,756			
Soru 48					0,790			
Soru 49					0,763			
Soru 50						0,771		
Soru 51						0,780		
Soru 52						0,756		
Soru 53						0,756		
Soru 54						0,731		
Soru 55						0,795		
Soru 56						0,757		
Soru 57						0,822		
Soru 58							0,790	
Soru 59							0,780	
Soru 60							0,829	
Soru 61							0,889	
Soru 62								0,766
Soru 63								0,772
Soru 64								0,850
Soru 65								0,819

Açımlayıcı faktör analizini tablosuna bakıldığında sorular 8 faktöre ayrılmaktadır. Faktör 1 afet planlarıyla ilgili boyut, faktör 2 afet eğitimi ve tatbikatla ilgili boyut, faktör 3 KBRN olaylarında tehlikeli maddelere müdahale boyutu, faktör 4 koordinasyon boyutu, faktör 5 personel ve yönetici boyutu, faktör 6 liderlik ekip yönetimi, çalışma ve stres altında çalışma boyutu, faktör 7 triaj, kayıtlar ve özel patolojiler boyutu ve faktör 8 çevre sağlığı, ruh sağlığı ve toplum sağlığı hizmetleri boyutlarından oluşmaktadır.

4.13. Bulgular

Bulgular kısmında yapılan ankette bulunan demografik bilgilerin ve soruların frekans analizleri üzerinde açıklamalar belirtilmiştir.

Araştırma grubundaki kişilerin demografik verileri Tablo 4. 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4. 4. Araştırma Grubundaki Kişilerin Demografik Verileri

Özellik	Dağılım	Sayı	Yüzde (%)
Yaş	18 – 24	27	25,7
	25 - 34	61	58,1
	35 – 44	16	15,2
	45 -55	1	1,0
Cinsiyet	Kadın	50	47,6
	Erkek	55	52,4
Öğrenim Durumu	Ortaöğretim	23	21,9
	Ön lisans	47	44,8
	Lisans	28	26,7
	Lisansüstü	7	6,7
Kurumdaki Görev	Birim Sorumlusu	9	8,6
	Kurum Çalışanı	69	65,7
	Diğer (Hemşire, ATT, Paramedik)	27	25,7
Meslek	Doktor	3	2,9
	Teknisyen	82	78,1
	Hemşire	6	5,7
	Diğer (Sürücü)	14	13,3
Çalıştığı kurum	İl Sağlık Müdürlüğü	11	10,5
	Devlet Hastanesi	11	10,5
	112 Acil Sağlık Hizmetleri	83	79,0
Toplam		105	100,0

Demografik bilgilere ait verilerin incelenmesi;

Yapılan çalışmada daha güvenilir sonuçlar elde etmek için demografik bilgilerdeki sorularda değişiklikler yapılmıştır. Yaş sorusunda “55+ üzeri” seçeneğinin işaretleyen katılımcılar, “45-55” seçeneğini işaretleyen katılımcılar kategorisine eklenerek toplanmıştır. Öğrenim durumu sorusunda “diğer” seçeneğini işaretleyen katılımcılar, “lisansüstü” seçeneğini işaretleyen katılımcılar kategorisine eklenerek toplanmıştır. Kurumdaki görev sorusunda ‘müdür, müdür yardımcısı, şube müdürü, başhekim, başhekim yardımcısı, birim sorumlusu’ seçeneğini işaretleyen katılımcılar “birim sorumlusu” seçeneğini işaretleyen katılımcılar kategorisine eklenerek toplanmıştır. Meslek sorusunda “anestezi teknisyeni, çevre sağlığı teknisyeni, laboratuvar teknisyeni, ATT, paramedik, diyetisyen ve sağlık memuru” seçeneğini işaretleyen katılımcılar “teknisyen” başlığı adı altında toplanmıştır. Çalıştığınız kurum sorusunda ise “devlet hastanesi, diğer” seçeneğini işaretleyen katılımcılar “devlet hastanesi” seçeneğini işaretleyen katılımcılar kategorisine eklenerek toplanmıştır.

Ankete katılan sağlık personellerinin büyük bir kısmı (%58,1) 25-34 yaş aralığı oluşturmaktadır. 18-24 yaş aralığında olan katılımcıların oranı %25,7, 35-44 yaş aralığında olan katılımcıların oranı %15,2 ve 45-55 yaş aralığında olan katılımcıların oranı %1,0’dır. Çalışmaya katılan 105 kişinin 50’si kadın ve örneklemin %47,6’lık kısmını oluşturmakta, 55’i erkek ve örneklemin %52,4’lük kısmını oluşturmaktadır. Öğrenim durumuna bakıldığında katılımcıların eğitim durumunun %21,9 ortaöğretim düzeyinde, %44,8 ön lisans düzeyinde, %26,7 lisans düzeyinde, %6,7 yüksek lisans düzeyinde olduğu görülmektedir.

Kurumdaki görevi kısmında %65,7 ile kurum çalışanı yoğunlukta olmakla birlikte, %8,6 birim çalışanı ve %25,7’lik diğer kısmı olduğu görülmektedir. Meslek kısmına bakıldığında %78,1 teknisyen, %2,9 doktor, %5,7 hemşire, %13,3 ise diğer olduğu görülmektedir. Çalıştığınız kurum kısmına bakıldığında çoğunluk 112 acil sağlık hizmetleri olmak üzere (%79,0), il sağlık müdürlüğü ve devlet hastanesinin aynı oranda olup %10,5 olduğu görülmektedir.

Araştırma grubundaki kişilerin afetle ilgili bazı özellikleri Tablo 4. 5’te gösterilmiştir.

Tablo 4. 5. Araştırma Grubundaki Kişilerin Afetle İlgili Bazı Özellikleri

Özellik	Cevap	Sayı	Yüzde (%)
Yaşadığınız yerde daha önce herhangi bir afet meydana geldi mi?	Evet	28	26,7
	Hayır	77	73,3
Bir Afet ya da Olağan dışı durumda görev yaptınız mı?	Evet	23	21,9
	Hayır	82	78,1
Daha önce Afetlerle ilgili bir eğitim aldınız mı?	Evet	59	56,2
	Hayır	46	43,8
Daha önce sizi etkileyen bir Afet yaşadınız mı?	Evet	16	15,2
	Hayır	89	84,8
Afette aile fertlerinizden; akrabalarınızdan veya sevdiklerinizden birini kaybettiniz mi?	Evet	4	3,8
	Hayır	101	96,2
Afetlerle ilgili herhangi bir tatbikata katıldınız mı?	Evet	38	36,2
	Hayır	67	63,8
Toplam		105	100,0

“Yaşadığınız yerde daha önce bir afet meydana geldi mi?” sorusuna bakıldığında yaşadığı yerde daha önce afet meydana gelmediğini belirten katılımcı oranı %73,3’iken, yaşadığı yerde daha önce afet meydana geldiğini belirten katılımcı oranının %26,7 olduğu görülmektedir. “Bir Afet ya da Olağan dışı durumda görev yaptınız mı?” sorusuna bakıldığında çoğunluk afet ya da olağan dışı durumda görev yapmadığını belirtirken %78,1, katılımcıların %21,9’unun afet ya da olağan dışı durumda görev yaptığı görülmektedir. “Daha önce Afetlerle ilgili bir eğitim aldınız mı?” sorusunun cevabında eğitim alanların oranı %56,2’iken, eğitim almayanların oranının %43,8 olduğu görülmektedir. Bu oranlardan anlaşılabileceği gibi kurum tarafından yüksek oranda eğitim verildiği saptanmıştır. “Daha önce sizi etkileyen bir Afet yaşadınız mı?” sorusunun cevabı olarak daha önce afetten etkilenmediğini belirten katılımcılar %84,8, daha önce afetten etkilendiğini belirten katılımcılar %15,2’dir. “Afette aile fertlerinizden; akrabalarınızdan veya sevdiklerinizden birini kaybettiniz mi?” sorusuna bakıldığında herhangi birini kaybetmediğini belirten katılımcı oranının %96,2, kaybettiğini belirten katılımcı oranının %3,8 olduğu görülmektedir. “Afetle ilgili herhangi bir tatbikata katıldınız mı?” sorusunda tatbikata katılmadığını belirtenlerin oranının %63,8, tatbikata katıldığını belirtenlerin oranının %36,2 olduğu görülmektedir. Çalışmada kullanılan anketin sorularına verilen yanıtların incelenmesi;

Araştırma grubundaki kişilerin afet planları ile ilgili anket sorularının incelenmesi
Tablo 4. 6'da gösterilmiştir.

Tablo 4. 6. Araştırma Grubundaki Kişilerin Afet Planları İle İlgili Anket Sorularının İncelenmesi

Soru		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Soru 15. Afet planımız afete müdahalede kurumumuzdan beklenen hizmetleri vermek için yeterlidir.	Sayı Yüzde (%)	10 9,5	20 19,0	45 42,9	24 22,9	6 5,7
Soru16. Kurumumuzun afet planı personel ve yöneticiler tarafından bilinmektedir ve desteklenmektedir.	Sayı Yüzde (%)	14 13,3	26 24,8	32 30,5	27 25,7	6 5,7
Soru 17. Afet planında görev yapan personelin görevini tam olarak bilmektedir. Görevini yerine getirecek bilgi, beceri ve kabiliyete sahiptir.	Sayı Yüzde (%)	11 10,5	26 24,8	34 32,4	27 25,7	7 6,7
Soru18. Kurumumuzun Afet Planı bir afet durumunda kolayca ulaşılabilecek bir kaç yerde yedeklenmiştir.	Sayı Yüzde (%)	14 13,3	22 21,0	45 42,9	20 19,0	4 3,8
Soru 19. Bir afete müdahale eden görev yapan personelin sayıca az ve yetersiz kaldığı durumlarda, kurumumuzun afet planında personel ihtiyacının nasıl karşılanacağı etkin bir şekilde planlanmıştır.	Sayı Yüzde (%)	9 8,6	24 22,9	39 37,1	26 24,8	7 6,7
Soru 20. Kurumumuzun ve ilde bulunan kurumların kapasitelerinin dolması halinde yaralıların tedavi ve sevki ile ilgili prosedürler oluşturulmuştur.	Sayı Yüzde (%)	11 10,5	14 13,3	39 37,1	29 27,6	12 11,4

Soru	21.	Sayı	11	16	41	28	9
Kurumumuzun Afet Planında afet zarara azaltımı yaklaşımı benimsenmiş, plan hazırlanırken risk azaltımı ile ilgili çalışmalar yapılmıştır.	Yüzde (%)	10,5	15,2	39,0	26,7	8,6	

“Afet planımız afete müdahalede kurumumuzdan beklenen hizmetleri vermek için yeterlidir (soru 15)” sorusuna, kesinlikle katılmıyorum şikkının işaretlenme oranı %9,5, katılmıyorum şikkının işaretlenme oranı %19,0, kararsızım şikkının işaretlenme oranı %42,9, katılıyorum şikkının işaretlenme oranı %22,9, kesinlikle katılıyorum şikkının işaretlenme oranı %5,7’dir.

“Kurumumuzun afet planı personel ve yöneticiler tarafından bilinmektedir ve desteklenmektedir (soru 16)” sorusuna, kesinlikle katılmıyorum şikkının işaretlenme oranı %13,3, katılmıyorum şikkının işaretlenme oranı %24,8, kararsızım şikkının işaretlenme oranı %30,5, katılıyorum şikkının işaretlenme oranı %25,7, kesinlikle katılıyorum şikkının işaretlenme oranı %5,7’dir.

“Afet planında görev yapan personelin görevini tam olarak bilmektedir. Görevini yerine getirecek bilgi, beceri ve kabiliyete sahiptir (soru 17)” sorusuna, kesinlikle katılmıyorum şikkının işaretlenme oranı %10,5, katılmıyorum şikkının işaretlenme oranı %24,8, kararsızım şikkının işaretlenme oranı %32,4, katılıyorum şikkının işaretlenme oranı %25,7, kesinlikle katılıyorum şikkının işaretlenme oranı %6,7’dir.

“Kurumumuzun Afet Planı bir afet durumunda kolayca ulaşılabilecek bir kaç yerde yedeklenmiştir (soru 18)” sorusuna, kesinlikle katılmıyorum şikkının işaretlenme oranı %13,3, katılmıyorum şikkının işaretlenme oranı %21,0, kararsızım şikkının işaretlenme oranı %42,9, katılıyorum şikkının işaretlenme oranı %19,0, kesinlikle katılıyorum şikkının işaretlenme oranı %3,8’dir.

“Bir afete müdahale eden görev yapan personelin sayıca az ve yetersiz kaldığı durumlarda, kurumumuzun afet planında personel ihtiyacının nasıl karşılanacağı etkin bir şekilde planlanmıştır (soru 19)” sorusuna, kesinlikle katılmıyorum şikkının işaretlenme oranı %8,6, katılmıyorum şikkının işaretlenme oranı %22,9, kararsızım şikkının işaretlenme oranı %37,1, katılıyorum şikkının işaretlenme oranı %24,8, kesinlikle katılıyorum şikkının işaretlenme oranı %6,7’dir.

“Kurumumuzun ve ilde bulunan kurumların kapasitelerinin dolması halinde yaralıların tedavi ve sevki ile ilgili prosedürler oluşturulmuştur (soru 20)” sorusuna, kesinlikle katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %10,5, katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %13,3, kararsızım şıkkının işaretlenme oranı %37,1, katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %27,6, kesinlikle katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %11,4’tür.

“Kurumumuzun Afet Planında afet zarara azaltımı yaklaşımı benimsenmiş, plan hazırlanırken risk azaltımı ile ilgili çalışmalar yapılmıştır (soru 21)” sorusuna, kesinlikle katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %10,5, katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %15,2, kararsızım şıkkının işaretlenme oranı %39,0, katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %26,7, kesinlikle katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %8,6’dır.

Araştırma grubundaki kişilerin afet eğitim ve tatbikatları ile ilgili anket sorularının incelenmesi Tablo 4. 7’de gösterilmiştir.

Tablo 4. 7. Araştırma Grubundaki Kişilerin Afet Eğitim ve Tatbikatları İle İlgili Anket Sorularının İncelenmesi

Soru		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Soru 22. Kurumumda hizmet içi eğitimlere önem verilir.	Sayı	9	16	18	49	13
	Yüzde (%)	8,6	15,2	17,1	46,7	12,4
Soru 23. Kurumumda afet planı ile ilgili personele eğitim verilmiştir. Plan tatbikatlarda yılda birkaç kez denenerek gerekiyorsa düzeltilir.	Sayı	20	29	26	25	5
	Yüzde (%)	19,0	27,6	24,8	23,8	4,8
Soru 24. Kurumumda afet eğitimine önem verilir. Afet bilinci oluşturmak için eğitimler sürekli hale gelmiştir.	Sayı	17	26	34	23	5
	Yüzde (%)	16,2	24,8	32,4	21,9	4,8
Soru 25. Kurumumun üst yönetimi afetle ilgili eğitimleri destekler. Afet yönetimi konusunda eğitimleri yeterlidir.	Sayı	10	32	38	17	8
	Yüzde (%)	9,5	30,5	36,2	16,2	7,6
Soru 26. Kurumumun çalışanları afetlerde müdahale edebilecek	Sayı	8	20	31	39	7
	Yüzde (%)	7,6	19,0	29,5	37,1	6,7

bilgi beceri ve kapasiteye sahiptir.	Sayı					
		Yüzde (%)				
Soru 27. Kurumumun afette birlikte çalışacağı kurumlarla sürekli eğitim ve tatbikatlar düzenleyerek kurumların imkân ve kabiliyetlerini iyice tanımıştır.		12	33	24	28	8
		11,4	31,4	22,9	26,7	7,6

“Kurumumda hizmet içi eğitimlere önem verilir (soru 22)” sorusuna, kesinlikle katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %8,6, katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %15,2, kararsızım şıkkının işaretlenme oranı %17,1, katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %46,7, kesinlikle katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %12,4’tür.

“Kurumumda afet planı ile ilgili personele eğitim verilmiştir. Plan tatbikatlarda yılda birkaç kez denenerek gerekiyorsa düzeltilir (soru 23)” sorusuna, kesinlikle katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %19,0, katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %27,6, kararsızım şıkkının işaretlenme oranı %24,8, katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %23,8, kesinlikle katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %4,8’dir.

“Kurumumda afet eğitimine önem verilir. Afet bilinci oluşturmak için eğitimler sürekli hale gelmiştir (soru 24)” sorusuna, kesinlikle katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %16,2, katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %24,8, kararsızım şıkkının işaretlenme oranı %32,4, katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %21,9, kesinlikle katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %4,8’dir.

“Kurumumun üst yönetimi afetle ilgili eğitimleri destekler. Afet yönetimi konusunda eğitimleri yeterlidir (soru 25)” sorusuna, kesinlikle katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %9,5, katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %30,5, kararsızım şıkkının işaretlenme oranı %36,2, katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %16,2, kesinlikle katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %7,6’dır.

“Kurumumun çalışanları afetlerde müdahale edebilecek bilgi beceri ve kapasiteye sahiptir (soru 26)” sorusuna, kesinlikle katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %7,6, katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %19,0, kararsızım şıkkının işaretlenme oranı %29,5, katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %37,1, kesinlikle katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %6,7’dir.

“Kurumumuzun afette birlikte çalışacağı kurumlarla sürekli eğitim ve tatbikatlar düzenleyerek kurumların imkân ve kabiliyetlerini iyice tanımıştır (soru 27)” sorusuna, kesinlikle katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %11,4, katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %31,4, kararsızım şıkkının işaretlenme oranı %22,9, katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %26,7, kesinlikle katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %7,6’dır.

Araştırma grubundaki kişilerin KBRN (Kimyasal, Biyolojik, Nükleer, Radyoaktif) olaylarla ve tehlikeli maddelere müdahale ile ilgili anket sorularının incelenmesi Tablo 4. 8’de gösterilmiştir.

Tablo 4. 8. Araştırma Grubundaki Kişilerin KBRN Olaylarla ve Tehlikeli Maddelere Müdahale İle İlgili Anket Sorularının İncelenmesi

Soru		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Soru 28.	Sayı	43	30	23	6	3
Kurumumuzda ismi ve menşei belli olmayan herhangi bir tehlikeli madde bulunmaktadır.	Yüzde (%)	41,0	28,6	21,9	5,7	2,9
Soru 29. Herhangi bir KBRN olayı meydana gelmesi durumunda, kurumum çalışanları gerekli müdahaleyi yapacak bilgi ve beceriye sahiptir.	Sayı	11	21	30	32	11
	Yüzde (%)	10,5	20,0	28,6	30,5	10,5
Soru 30. Bir KBRN olayında kurumum müdahalenin yapılabilmesi için gerekli kapasiteye sahiptir.	Sayı	16	22	31	26	10
	Yüzde (%)	15,2	21,0	29,5	24,8	9,5
Soru 31. Kurumumuzun tatbikatlarla uygulanabilirliği denenmiş ve gerekli malzeme temini yapılmış bir KBRN planı vardır.	Sayı	15	19	42	22	7
	Yüzde (%)	14,3	18,1	40,0	21,0	6,7
Soru 32. Kurumumuzda						

kullanılmakta olan tehlikeli maddeler belirlenerek risk oluşturmalarına karşı gerekli önlem alınmıştır.	Sayı	12	18	43	20	12
	Yüzde (%)	11,4	17,1	41,0	19,0	11,4
Soru 33. Kurumumun afette birlikte çalışacağı kurumlarla sürekli eğitim ve tatbikatlar düzenleyerek kurumların imkân ve kabiliyetlerini iyice tanımıştır.	Sayı	12	27	42	16	8
	Yüzde (%)	11,4	25,7	40,0	15,2	7,6

“Kurumumuzda ismi ve menşei belli olmayan herhangi bir tehlikeli madde bulunmaktadır (soru 28)” sorusuna, kesinlikle katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %41,0, katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %28,6, kararsızım şıkkının işaretlenme oranı %21,9, katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %5,7, kesinlikle katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %2,9’dur.

“Herhangi bir KBRN olayı meydana gelmesi durumunda, kurumum çalışanları gerekli müdahaleyi yapacak bilgi ve beceriye sahiptir (soru 29)” sorusuna, kesinlikle katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %10,5, katılmıyorum cevabı verenlerin oranı %20,0, kararsızım şıkkının işaretlenme oranı %28,6, katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %30,5, kesinlikle katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %10,5’tir.

“Bir KBRN olayında kurumum müdahalenin yapılabilmesi için gerekli kapasiteye sahiptir (soru 30)” sorusuna, kesinlikle katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %15,2, katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %21,0, kararsızım şıkkının işaretlenme oranı %29,5, katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %24,8, kesinlikle katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %9,5’tir.

“Kurumumuzun tatbikatlarla uygulanabilirliği denenmiş ve gerekli malzeme temini yapılmış bir KBRN planı vardır (soru 31)” sorusuna, kesinlikle katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %14,3, katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %18,1, kararsızım şıkkının işaretlenme oranı %40,0, katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %21,0, kesinlikle katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %6,7’dir.

“Kurumumuzda kullanılmakta olan tehlikeli maddeler belirlenerek risk oluşturmalarına karşı gerekli önlem alınmıştır (soru 32)” sorusuna, kesinlikle katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %11,4, katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %17,1, kararsızım şıkkının işaretlenme oranı %41,0, katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %19,0, kesinlikle katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %11,4’tür.

“Kurumum bir KBRN olayında birlikte çalışacağı kurumları yeterli derecede tanımakta birlikte eğitim ve tatbikat yaparak işbirliği geliştirmektedir (soru 33)” sorusuna, kesinlikle katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %11,4, katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %25,7, kararsızım şıkkının işaretlenme oranı %40,0, katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %15,2, kesinlikle katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %7,6’dır.

Araştırma grubundaki kişilerin koordinasyonla ilgili anket sorularının incelenmesi Tablo 4. 9’da gösterilmiştir.

Tablo 4. 9. Araştırma Grubundaki Kişilerin Koordinasyonla İlgili Anket Sorularının İncelenmesi

Soru		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Soru 34. Kurumum bir afet durumunda, diğer kurumlarla koordinasyonu sağlayabilecek bilgi, beceri ve kabiliyete sahiptir.	Sayı	4	8	43	39	11
	Yüzde (%)	3,8	7,6	41,0	37,1	10,5
Soru 35. Diğer kurumlarla birlikte görev yapacak kurumumuz personeli çalışacağı kurumların imkân ve kabiliyetlerini iyice tanımışlardır.	Sayı	5	21	38	28	13
	Yüzde (%)	4,8	20,0	36,2	26,2	12,4
Soru 36. Kurumumuzun afette zarar görmesi halinde öncelikle kimlerden nasıl yardım isteneceğini planlamıştır.	Sayı	1	17	37	39	11
	Yüzde (%)	1,0	16,2	35,2	37,1	10,5
Soru 37. Kurumumuz afet durumunda gönüllü insan gücü kaynağını kendi kaynaklarına dâhil etmeye dair planlar yapmıştır.	Sayı	5	13	48	28	11
	Yüzde (%)	4,8	12,4	45,7	26,7	10,5

Soru 38. Kurumumuz bir afet durumunda halkı ve kurum personelini doğru şekilde bilgilendirmek için gerekli çalışmaları yapmıştır.	Sayı	5	17	50	25	8
	Yüzde (%)	4,8	16,2	47,6	23,8	7,6
Soru 39. Kurumumuz temel acil durum yönetimi prosedürlerini (insanları toplu bir şekilde bir yerden tahliye, geçici iskân sağlama, erken uyarı sistemleriyle uyarma, vb.) ihtiyaç duyduğunda icra edebilir.	Sayı	5	17	46	29	8
	Yüzde (%)	4,8	16,2	43,8	27,6	7,6
Soru 40. Olay yerinde kurumumun ve diğer kurumların görevlileri koordineli şekilde çalışırlar.Kritik safhalar daki bu kolektif çalışmaya kimin liderlik edeceği problem oluşturmaz.	Sayı	5	12	35	39	14
	Yüzde (%)	4,8	11,4	33,3	37,1	13,3

“Kurumum bir afet durumunda, diğer kurumlarla koordinasyonu sağlayabilecek bilgi, beceri ve kabiliyete sahiptir (soru 34)” sorusuna, kesinlikle katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %3,8, katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %7,6, kararsızım şıkkının işaretlenme oranı %41,0, katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %37,1, kesinlikle katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %10,5’tir.

“Diğer kurumlarla birlikte görev yapacak kurumumuz personeli çalışacağı kurumların imkân ve kabiliyetlerini iyice tanımışlardır (soru 35)” sorusuna, kesinlikle katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %4,8, katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %20,0, kararsızım şıkkının işaretlenme oranı %36,2, katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %26,7, kesinlikle katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %12,4’tür.

“Kurumumuzun afette zarar görmesi halinde öncelikle kimlerden nasıl yardım isteneceğini planlamıştır (soru 36)” sorusuna, kesinlikle katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %1,0, katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %16,2, kararsızım şıkkının işaretlenme oranı %35,2, katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %37,1, kesinlikle katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %10,5’tir.

“Kurumumuz afet durumunda gönüllü insan gücü kaynağını kendi kaynaklarına dâhil etmeye dair planlar yapmıştır (soru 37)” sorusuna, kesinlikle katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %4,8, katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %12,4, kararsızım şıkkının işaretlenme oranı %45,7, katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %26,7, kesinlikle katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %10,5’tir.

“Kurumumuz bir afet durumunda halkı ve kurum personelini doğru şekilde bilgilendirmek için gerekli çalışmaları yapmıştır (soru 38)” sorusuna, kesinlikle katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %4,8, katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %16,2, kararsızım şıkkının işaretlenme oranı %47,6, katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %23,8, kesinlikle katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %7,6’dır.

“Kurumumuz temel acil durum yönetimi prosedürlerini (insanları toplu bir şekilde bir yerden tahliye, geçici iskân sağlama, erken uyarı sistemleriyle uyarma, vb.) ihtiyaç duyduğunda icra edebilir (soru 39)” sorusuna, kesinlikle katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %4,8, katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %16,2, kararsızım şıkkının işaretlenme oranı %43,8, katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %27,6, kesinlikle katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %7,6’dır.

“Olay yerinde kurumumun ve diğer kurumların görevlileri koordineli şekilde çalışırlar. Kritik safhalardaki bu kolektif çalışmaya kimin liderlik edeceği problem oluşturmaz (soru 40)” sorusuna, kesinlikle katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %4,8, katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %11,4, kararsızım şıkkının işaretlenme oranı %33,3, katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %37,1, kesinlikle katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %13,3’tür.

Araştırma grubundaki kişilerin personel ve yöneticiler hakkındaki anket sorularının incelenmesi Tablo 4. 10’da gösterilmiştir.

Tablo 4. 10. Araştırma Grubundaki Kişilerin Personel ve Yöneticiler Hakkındaki Anket Sorularının İncelenmesi

Soru		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Soru 41. Bir afet durumunda kurumumun yöneticileri, Afeti yönetebilecek bilgi ve beceriye sahiptirler.	Sayı	4	23	40	29	9
	Yüzde (%)	3,8	21,9	38,1	27,6	8,6
Soru 42. Afette görevi olan personel görevini net ve ayrıntılı olarak bilmektedir. Görevini yerine getirebilecek bilgi ve beceriye sahiptir.	Sayı	4	20	45	27	9
	Yüzde (%)	3,8	19,0	42,9	25,7	8,6
Soru 43. Afet durumunda personelle nasıl haberleşeceği planlanmıştır. Kurumun tüm personeli bu plandan haberdardır.	Sayı	8	19	36	33	9
	Yüzde (%)	7,6	18,1	34,3	31,4	8,6
Soru 44. Afet anında görev başında olan personelin ailesi ve yakınları hakkında nasıl bilgi edinebileceği ayrıntılı olarak düzenlenmiştir.	Sayı	9	25	38	26	7
	Yüzde (%)	8,6	23,8	36,2	24,8	6,7
Soru 45. Bir afette kurumumuz personelinin zarar görmesi durumunda, personel kurumumuzun yardımıyla mağduriyetinin azaltılacağına inanmaktadır.	Sayı	11	20	42	24	8
	Yüzde (%)	10,5	19,0	40,0	22,9	7,6
Soru 46. Yöneticiler ve personel afetlerle ilgili düzenlenen sürekli eğitim ve	Sayı	8	21	45	26	5

tatbikatlarla afet planındaki görevlerini en iyi şekilde yerine getirecek becerileri kazanmışlardır.	Yüzde (%)	7,6	20,0	42,9	24,8	4,8
Soru 47. Kurumumuzun afet planının hazırlanmasında personelin katkıda bulunmasına önem verilmiştir. Bu durum planın personel tarafından benimsenmesini sağlamıştır.	Sayı	11	22	39	28	5
	Yüzde (%)	10,5	21,0	37,1	26,7	4,8
Soru 48. Kurumumuz personeli ve yöneticilerinde afetlerle mücadele etmede bilinç oluşmuştur.	Sayı	9	24	34	29	9
	Yüzde (%)	8,6	22,9	32,4	27,6	8,6
Soru 49. Kurumumuzun afet planının hazırlanmasında görev verilen personel afetle ilgili risk analizlerini yapabilecek bilgi, beceri ve kabiliyete sahiptir.	Sayı	13	16	35	31	10
	Yüzde (%)	12,4	15,2	33,3	29,5	9,5

“Bir afet durumunda kurumumuzun yöneticileri, Afeti yönetebilecek bilgi ve beceriye sahiptirler (soru 41)” sorusuna, kesinlikle katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %3,8, katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %21,9, kararsızım şıkkının işaretlenme oranı %38,1, katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %27,6, kesinlikle katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %8,6’dır.

“Afette görevi olan personel görevini net ve ayrıntılı olarak bilmektedir. Görevini yerine getirebilecek bilgi ve beceriye sahiptir (soru 42)” sorusuna, kesinlikle katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %3,8, katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %19,0, kararsızım şıkkının işaretlenme oranı %42,9, katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %25,7, kesinlikle katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %8,6’dır.

“Afet durumunda personelle nasıl haberleşeceği planlanmıştır. Kurumun tüm personeli bu plandan haberdardır (soru 43)” sorusuna, kesinlikle katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %7,6, katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %18,1, kararsızım şıkkının işaretlenme oranı %34,3, katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %31,4, kesinlikle katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %8,6’dır.

“Afet anında görev başında olan personelin ailesi ve yakınları hakkında nasıl bilgi edinebileceği ayrıntılı olarak düzenlenmiştir (soru 44)” sorusuna, kesinlikle katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %8,6, katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %23,8, kararsızım şıkkının işaretlenme oranı %36,2, katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %24,8, kesinlikle katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %6,7’dir.

“Bir afette kurumumuz personelinin zarar görmesi durumunda, personel kurumumuzun yardımıyla mağduriyetinin azaltılacağına inanmaktadır (soru 45)” sorusuna, kesinlikle katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %10,5, katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %19,0, kararsızım şıkkının işaretlenme oranı %40,0, katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %22,9, kesinlikle katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %7,6’dır.

“Yöneticiler ve personel afetlerle ilgili düzenlenen sürekli eğitim ve tatbikatlarla afet planındaki görevlerini en iyi şekilde yerine getirecek becerileri kazanmışlardır (soru 46)” sorusuna, kesinlikle katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %7,6, katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %20,0, kararsızım şıkkının işaretlenme oranı %42,9, katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %24,8, kesinlikle katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %4,8’dir.

“Kurumumuzun afet planının hazırlanmasında personelin katkıda bulunmasına önem verilmiştir. Bu durum planın personel tarafından benimsenmesini sağlamıştır (soru 47)” sorusuna, kesinlikle katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %10,5, katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %21,0, kararsızım şıkkının işaretlenme oranı %37,1, katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %26,7, kesinlikle katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %4,8’dir.

“Kurumumuz personeli ve yöneticilerinde afetlerle mücadele etmede bilinç oluşmuştur (soru 48)” sorusuna, kesinlikle katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %8,6, katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %22,9, kararsızım şıkkının işaretlenme

oranı %32,4, katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %27,6, kesinlikle katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %8,6'dır.

“Kurumumuzun afet planının hazırlanmasında görev verilen personel afetle ilgili risk analizlerini yapabilecek bilgi, beceri ve kabiliyete sahiptir (soru 49)” sorusuna, kesinlikle katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %12,4, katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %15,2, kararsızım şıkkının işaretlenme oranı %33,3, katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %29,5, kesinlikle katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %9,5'tir.

Araştırma grubundaki kişilerin liderlik, ekip yönetimi, çalışma yönetimi ve stres altında çalışma ile ilgili anket sorularının incelenmesi Tablo 4. 11'de gösterilmiştir.

Tablo 4. 11. Araştırma Grubundaki Kişilerin Liderlik, Ekip Yönetimi, Çalışma Yönetimi ve Stres Altında Çalışma İle İlgili Anket Sorularının İncelenmesi

Soru		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Soru 50. Kurumumuzun yöneticileri afette personeline liderlik yapabilecek kabiliyet ve bilgiye sahiptirler.	Sayı	9	21	38	27	10
	Yüzde (%)	8,6	20,0	36,2	25,7	9,5
Soru 51. Kurumumuzda işler her zaman ekip anlayışı içinde yürütülmektedir.	Sayı	10	11	30	40	14
	Yüzde (%)	9,5	10,5	28,6	38,1	13,3
Soru 52. Afet dönemleri stres ve çatışmanı yoğun olduğu dönemlerdir. Personel bu durum göz önüne alarak eğitilmiştir. Böyle durumlarda birbirlerine veya afetzedeler karşı nasıl davranacağını bilirler.	Sayı	8	13	28	43	13
	Yüzde (%)	7,6	12,4	26,7	41,0	12,4
Soru 53. Kurumumuzda iyi bir arkadaşlık ortamı vardır. Bu ortam gergin anlarda dahi birbirimizle koordineli çalışmamıza olanak sağlamaktadır.	Sayı	10	8	27	40	20
	Yüzde (%)	9,5	7,6	25,7	38,1	19,0
Soru 54. Afetler beni strese sokar ne yaptığımı bilmem.	Sayı	37	35	18	9	6
	Yüzde (%)	35,2	33,3	17,1	8,6	5,7

Soru 55. Bir afet sırasında kurumumuzda liderlik sorunu yaşanacağını düşünmüyorum.	Sayı	8	14	27	41	15
	Yüzde (%)	7,6	13,3	25,7	39,0	14,3
Soru 56. Bu kurumda kendimi bir ekibin parçası gibi hissediyorum.	Sayı	7	3	23	46	26
	Yüzde (%)	6,7	2,9	21,9	43,8	24,8

“Kurumumuzun yöneticileri afette personeline liderlik yapabilecek kabiliyet ve bilgiye sahiptirler (soru 50)” sorusuna, kesinlikle katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %8,6, katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %20,0, kararsızım şıkkının işaretlenme oranı %36,2, katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %25,7, kesinlikle katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %9,5’tir.

“Kurumumuzda işler her zaman ekip anlayışı içinde yürütülmektedir (soru 51)” sorusuna, kesinlikle katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %9,5, katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %10,5, kararsızım şıkkının işaretlenme oranı %28,6, katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %38,1, kesinlikle katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %13,3’tür.

“Afet dönemleri stres ve çatışmanı yoğun olduğu dönemlerdir. Personel bu durum göz önüne alarak eğitilmiştir. Böyle durumlarda birbirlerine veya afetzedeler karşı nasıl davranacağını bilirler (soru 52)” sorusuna, kesinlikle katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %7,6, katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %12,4, kararsızım şıkkının işaretlenme oranı %26,7, katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %41,0, kesinlikle katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %12,4’tür.

“Kurumumuzda iyi bir arkadaşlık ortamı vardır. Bu ortam gergin anlarda dahi birbirimizle koordineli çalışmamıza olanak sağlamaktadır (soru 53)” sorusuna, kesinlikle katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %9,5, katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %7,6, kararsızım şıkkının işaretlenme oranı %25,7, katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %38,1, kesinlikle katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %19,0’dır.

“Afetler beni strese sokar ne yaptığımı bilmem (soru 54)” sorusuna, kesinlikle katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %35,2, katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %33,3, kararsızım şıkkının işaretlenme oranı %17,1, katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %8,6, kesinlikle katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %5,7’dir.

“Bir afet sırasında kurumumuzda liderlik sorunu yaşanacağını düşünmüyorum (soru 55)” sorusuna, kesinlikle katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %7,6, katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %13,3, kararsızım şıkkının işaretlenme oranı %25,7, katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %39,0, kesinlikle katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %14,3’tür.

“Bu kurumda kendimi bir ekibin parçası gibi hissediyorum (soru 56)” sorusuna, kesinlikle katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %6,7, katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %2,9, kararsızım şıkkının işaretlenme oranı %21,9, katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %43,8, kesinlikle katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %24,8’dir.

Araştırma grubundaki kişilerin triaj, kayıtlar ve özel patolojiler hakkında anket sorularının incelenmesi Tablo 4. 12’de gösterilmiştir.

Tablo 4. 12. Araştırma Grubundaki Kişilerin Triaj, Kayıtlar ve Özel Patolojiler Hakkında Anket Sorularının İncelenmesi

Soru		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Soru 57. Kurumumuz çalışanlarınca afet durumlarında triaj başarılı bir şekilde uygulanacaktır.	Sayı	7	3	27	51	17
	Yüzde (%)	6,7	2,9	25,7	48,6	16,2
Soru 58. Kurumumuzda triaj çalışmalarına önem verilmektedir.	Sayı	6	10	24	51	14
	Yüzde (%)	5,7	9,5	22,9	48,6	13,3
Soru 59. Afet durumlarında artış gösterebilecek bazı özel patolojilere karşı (crush sendromu gibi) tüm personel eğitilmiştir.	Sayı	10	18	34	32	11
	Yüzde (%)	9,5	17,1	32,4	30,5	10,5

Soru 60. Kurumumda afet esnasında kayıt tutmaya büyük önem verilmiştir. Bu amaçla görevlendirilen personel kayıt tutmanın öneminin farkındadır	Sayı	6	17	34	37	11
	Yüzde (%)	5,7	16,2	32,4	35,2	10,5
Soru 61. Kayıt tutmayı kolaylaştıracak yöntemler ve malzemeler temin edilerek ilgili personele öğretilmiş.	Sayı	7	21	38	25	14
	Yüzde (%)	6,7	20,0	36,2	23,8	13,3

“Kurumumuz çalışanlarınca afet durumlarında triaj başarılı bir şekilde uygulanacaktır (soru 57)” sorusuna, kesinlikle katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %6,7, katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %2,9, kararsızım şıkkının işaretlenme oranı %25,7, katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %48,6, kesinlikle katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %16,2’dir.

“Kurumumuzda triaj çalışmalarına önem verilmektedir (soru 58)” sorusuna, kesinlikle katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %5,7, katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %9,5, kararsızım şıkkının işaretlenme oranı %22,9, katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %48,6, kesinlikle katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %13,3’tür.

“Afet durumlarında artış gösterebilecek bazı özel patolojilere karşı (crush sendromu gibi) tüm personel eğitilmiştir (soru 59)” sorusuna, kesinlikle katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %9,5, katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %17,1, kararsızım şıkkının işaretlenme oranı %32,4, katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %30,5, kesinlikle katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %10,5’tir.

“Kurumumda afet esnasında kayıt tutmaya büyük önem verilmiştir. Bu amaçla görevlendirilen personel kayıt tutmanın öneminin farkındadır (soru 60)” sorusuna, kesinlikle katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %5,7, katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %16,2, kararsızım şıkkının işaretlenme oranı %32,4, katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %35,2, kesinlikle katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %10,5’tir.

“Kayıt tutmayı kolaylaştıracak yöntemler ve malzemeler temin edilerek ilgili personele öğretilmiş (soru 61)” sorusuna, kesinlikle katılmıyorum şıkkının işaretlenme

oranı %6,7, katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %20,0, kararsızım şıkkının işaretlenme oranı %36,2, katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %23,8, kesinlikle katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %13,3'tür.

Araştırma grubundaki kişilerin çevre sağlığı, ruh sağlığı ve toplum sağlığı hizmetleri ile ilgili anket sorularının incelenmesi Tablo 4. 13'de gösterilmiştir.

Tablo 4. 13. Araştırma Grubundaki Kişilerin Çevre Sağlığı, Ruh Sağlığı ve Toplum Sağlığı Hizmetleri İle İlgili Anket Sorularının İncelenmesi

Soru		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Soru 62. Kurumum çalışan personelinin afette ruh sağlığı yönünden etkileneceğini düşünerek hazırlıklarını yapar.	Sayı	14	20	36	23	12
	Yüzde (%)	13,3	19,0	34,3	21,9	11,4
Soru 63. Kurumum personelinin afetten etkileneceği gibi afetten etkilenenlere yönelik hizmet vereceğini bilerek personelinin afetlerde ruh sağlığı yönünden birbirlerine ve afetzedelere yardımcı olacak şekilde yetiştirir	Sayı	8	20	39	26	12
	Yüzde (%)	7,6	19,0	37,1	24,8	11,4
Soru 64. Kurumumun afette meydana gelebilecek kendinden kaynaklanan veya çevreden gelen çevre sağlığı sorunlarını çözmeye yönelik bir planı vardır.	Sayı	8	19	38	31	9
	Yüzde (%)	7,6	18,1	36,2	29,5	8,6
Soru 65. Kurumumun afetlerde toplum sağlığı hizmetlerini	Sayı	7	17	34	34	13

izleyecek değerlendirilecek ve gerektiği zaman müdahale edecek planı vardır.	Yüzde (%)	6,7	16,2	32,4	32,4	12,4
--	--------------	-----	------	------	------	------

“Kurumum çalışan personelinin afette ruh sağlığı yönünden etkileneceğini düşünerek hazırlıklarını yapar (soru 62)” sorusuna, kesinlikle katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %13,3, katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %19,0, kararsızım şıkkının işaretlenme oranı %34,3, katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %21,9, kesinlikle katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %11,4’tür.

“Kurumum personelinin afetten etkileneceği gibi afetten etkilenenlere yönelik hizmet vereceğini bilerek personelinin afetlerde ruh sağlığı yönünden birbirlerine ve afetzedelere yardımcı olacak şekilde yetiştirir (soru 63)” sorusuna, kesinlikle katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %7,6, katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %19,0, kararsızım şıkkının işaretlenme oranı %37,1, katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %24,8, kesinlikle katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı 11,4’tür.

“Kurumumun afette meydana gelebilecek kendinden kaynaklanan veya çevreden gelen çevre sağlığı sorunlarını çözmeye yönelik bir planı vardır (soru 64)” sorusuna, kesinlikle katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %7,6, katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %18,1, kararsızım şıkkının işaretlenme oranı %36,2, katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %29,5, kesinlikle katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %8,6’dır.

“Kurumumun afetlerde toplum sağlığı hizmetlerini izleyecek değerlendirilecek ve gerektiği zaman müdahale edecek planı vardır (soru 65)” sorusuna, kesinlikle katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %6,7, katılmıyorum şıkkının işaretlenme oranı %16,2, kararsızım şıkkının işaretlenme oranı %32,4, katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %32,4, kesinlikle katılıyorum şıkkının işaretlenme oranı %12,4’tür.

4.14. Hipotezlerin Değerlendirilmesi

H1: Gümüşhane 112’de çalışan personelin afet planları ile ilgili düşünceleri, cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Birinci hipotezde parametrik test olan T-testi kullanılmıştır. T-testi, ilişkisiz (bağımsız) gruplardan elde edilen veri değerlerinin ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olup olmadığını belirlemek için kullanılmaktadır (Can, 2014: 115).

Araştırma grubundaki kişilerin afet planları ile ilgili düşüncelerinin cinsiyete göre karşılaştırılması Tablo 4. 14’de gösterilmiştir.

Tablo 4. 14. Gümüşhane 112’de Çalışan Personelin Afet Planları İle İlgili Düşüncelerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

	Levene’ nin Varyans Eşitliği Testi	Cinsiyet	Sayı	Ortalama	Standart sapma	t	p
Afet Planları İle İlgili Düşünceleri	F	Kadın	50	3,0171	0,84325	0,544	0,588
	1,175	Erkek	55	2,9195	0,98276		

Yapılan analiz sonucunda ilk olarak bakılan değer levene (homojenlik) testindeki p değeri olmalıdır. Analize alınan her iki grubun varyanslarının eşit olup olmamasına göre ayrı p (anlamlılık) değerleri ortaya çıkacaktır. Levene testi sonucunda ortaya çıkan p değeri 0,05’ten büyük olması durumunda grup varyanslarının eşit olduğu söylenilir (Sipahi vd., 2010: 120). Levene testi sonucunda anlamlılık değeri 0,193 çıkmıştır ve iki grubun varyansının eşit olduğu görülmüştür.

%95 güven aralığı içerisinde yapılan T testi sonucunda p değeri 0,05 den büyük çıkmıştır. T testi sonucu p değeri 0,588 bulunmuş ve çalışan personellerin afet planları ile ilgili düşüncelerinin, cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermediği saptanmıştır. Elde edilen verilere göre birinci hipotez reddedilmiştir.

H2: Gümüşhane 112’de çalışan personelin afet planları ile ilgili düşünceleri, öğrenim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Bu hipotezde parametrik test olan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanılmıştır. ANOVA iki taneden fazla bağımsız (en az 3) gruba ilişkin ortalamalarının en az ikisinin arasındaki istatistiksel olarak anlamlı fark olup olmadığını yokluk hipoteziyle test etmektedir (Can, 2014: 147).

Araştırma grubundaki kişilerin afet planları ile ilgili düşünceleri öğrenim durumuna göre karşılaştırılması Tablo 4. 15’de gösterilmiştir.

Tablo 4. 15. Gümüşhane 112’de Çalışan Personelin Afet Planları İle İlgili Düşüncelerinin Öğrenim Durumuna Göre Karşılaştırılması (Levene Testi)

	Levene İstatistiği	p
Afet Planları	0,722	0,541

Anova testinin güvenilir olması için grupların homojen olarak dağılması gerekmektedir. Homojenliği test etmek için levene testine bakılmalıdır. Levene testi sonucunda p değeri 0,05 den büyük olduğu görülmektedir. Böylece grupların homojen olarak dağılmaktadır.

Araştırma grubundaki kişilerin afet planları ile ilgili düşüncelerinin öğrenim durumuna göre karşılaştırılması Tablo 4. 16’da gösterilmiştir.

Tablo 4. 16. Gümüşhane 112’de Çalışan Personelin Afet Planları İle İlgili Düşüncelerinin Öğrenim Durumuna Göre Karşılaştırılması (Anova Testi)

		Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	p
Afet Planları	Gruplar	1,600	0,533	0,629	0,598
	Gruplar	85,646	0,848		
	Genel toplam	87,246			

Yapılan Anova testi sonucunda p değeri 0,598 olduğu görülmektedir. p değerinin 0,05 den büyük olması nedeniyle çalışmaya katılan personelin afet planları ile ilgili düşünceleri öğrenim durumuna göre anlamlı farklılık görülmemektedir. Böylelikle çalışmanın ikinci hipotezi reddedilmiştir.

H3: Gümüşhane 112’de çalışan personelin afet eğitimleri ve tatbikatları ile ilgili düşünceleri, daha önce afet eğitimi alıp almama durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Üçüncü hipotezde parametrik T- testi kullanılmıştır.

Araştırma grubundaki kişilerin afet eğitim ve tatbikatları ile ilgili düşüncelerinin daha önce afet eğitimi alıp almama durumuna göre karşılaştırılması Tablo 4. 17’de gösterilmiştir.

Tablo 4. 17. Gümüşhane 112’de Çalışan Personelin Afet Eğitim ve Tatbikatları İle İlgili Düşüncelerinin Daha Önce Afet Eğitimi Alıp Almama Durumuna Göre Karşılaştırılması

		Levene’ nin Varyans Eşitliği Testi	Eğitim Alma Durumu	Sayı	Ortalama	Standart Sapma	t	p
Afet Eğitim ve Tatbikatı	F	p	Evet	59	3,1299	0,87541	2,315	0,023
	0,21	0,884	Hayır	46	2,7065	0,99578		

Levene testi sonucu p değeri 0,884 çıkmıştır ve iki grubun varyanslarının eşit olduğu saptanmıştır. Yapılan T testinde p değeri 0,023 çıkması sebebiyle araştırmaya katılan personelin afet eğitim ve tatbikatlarıyla ilgili düşünceleri daha önce afet alıp almama durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Böylelikle çalışmanın üçüncü hipotezi kabul edilmiştir. Arada anlamlı bir fark bulunuyorsa bu anlamlı farklılığın ortaya konulması için “Hangi cevabı veren personelin bilgi düzeyi daha yüksektir?” sorusuna cevap bulunmalıdır. Bu sebeple Tablo 4. 17’deki afetle ilgili eğitim alan ve eğitim almayan personelin ortalamalarına bakılmalıdır. Tablo 4. 17’deki verilere göre afetle ilgili eğitim alan personel ortalaması (evet) 3,1299 ve afetle ilgili eğitim almayan personelin ortalaması (hayır) 2,7065 olarak saptanmıştır. Böylece afetle ilgili eğitim alan personelin bilgi düzeyler afetle ilgili eğitim almayan personelin bilgi düzeylerine göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

H4: Gümüşhane 112’de çalışan personelin koordinasyon ile ilgili düşünceleri, kurumdaki görevine göre anlamlı farklılık göstermektedir.

Araştırma grubundaki kişilerin koordinasyon ile ilgili düşüncelerinin kurumdaki görevine göre karşılaştırılması Tablo 4. 18’de gösterilmiştir.

Tablo 4. 18. Gümüşhane 112’de Çalışan Personelin Koordinasyon İle İlgili Düşüncelerinin Kurumdaki Görevine Göre Karşılaştırılması (Levene Testi)

	Levene İstatistiği	p
Koordinasyon	1,278	0,283

Anova testinin güvenilir olması için grupların homojen olarak dağılması gerekmektedir. Homojenliği test etmek için Levene testine bakılmalıdır. Levene testi sonucunda p değeri 0,05 den büyük olduğu görülmektedir. Böylece grupların homojen olarak dağılmaktadır.

Araştırma grubundaki kişilerin koordinasyonla ilgili düşüncelerinin kurumdaki görevine göre karşılaştırılması Tablo 4. 19’da gösterilmiştir.

Tablo 4. 19. Gümüşhane 112’de Çalışan Personelin Koordinasyon İle İlgili Düşüncelerinin Kurumdaki Görevine Göre Karşılaştırılması (Anova Testi)

	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arasında	0,959	0,479	0,775	0,464
Koordinasyon Gruplar İçerisinde	63,120	0,619		
Genel Toplam	64,079			

Yapılan Anova testi sonucunda p değerinin 0,464 olduğu görülmektedir. p değerinin 0,05 den büyük olması nedeniyle çalışmaya katılan personelin koordinasyon ile ilgili düşünceleri, kurumdaki görevine göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Elde edilen veriler sonucuna göre çalışmanın dördüncü hipotezi reddedilmiştir.

H5: Gümüşhane 112’de çalışan personelin afete hazırlık düzeyi yüksek düzeydedir.

Afete hazırlı düzeyi; düşük, orta ve yüksek olmak üzere üç aşamada değerlendirilecektir. Öncelikle bu hipotezi değerlendirmeden önce puan aralıklarını

belirlemek gerekir. Puan aralığını belirlemek için ankette verilen en yüksek puan (5) ile en düşük puan (1) çıkartılmalıdır. En yüksek (5) den en düşük (1) değer çıkarılıp üçe bölündüğünde elde edilen değer 1,33'tür. Bulunan bu değerden elde edilen sonuca göre afete hazırlık düzeyi frekansı değerlendirme çizelgesi 1 ile 2,33 arası düşük, 2,34 ile 3,36 arası orta, 3,67 ile 5 arası yüksek düzey olarak belirlenmiştir.

Araştırma grubundaki kişilerin afete hazırlık düzeyinin değerlendirilmesi 1 Tablo 4. 20'de gösterilmiştir.

Tablo 4. 20. Gümüşhane 112'de Çalışan Personelin Afete Hazırlık Düzeyinin Değerlendirilmesi 1

Değer Aralığı	Düzy
1 ile 2,33 Arası	Düşük
2,34 ile 3,66 Arası	Orta
3,67 ile 5 Arası	Yüksek

Afete hazırlık düzeylerinin incelenmesi için personellerin bilgi sorularına verdikleri cevabın ortalamaları alınarak analiz edilmiştir.

Araştırma grubundaki kişilerin afete hazırlık düzeyinin değerlendirilmesi 2 Tablo 4. 21'de gösterilmiştir.

Tablo 4. 21. Gümüşhane 112’de Çalışan Personelin Afete Hazırlık Düzeyinin Değerlendirilmesi 2

	N	Geçerli	105
		Kayıp veri	0
	Ortalama	3,0915	
Çalışan Personelin Afete Hazırlık Düzeyi	Medyan	3,0392	
	Mod	3,00	
	Standart sapma	0,75073	

Beşinci hipotez için yapılan analiz sonucu çalışan personelin afete hazırlık düzeyi ortalaması $3,09 \pm 0,75$ bulunmuştur. Afete hazırlık düzeyi değerlendirme çizelgesine göre 3,0915 değeri orta düzeyde yer almaktadır. Yapılan analiz sonucuna göre çalışmaya katılan personellerin afete hazırlık düzeyi orta düzey olarak bulunmuştur. Bu sonucu göre beşinci hipotez reddedilmiştir.

Araştırma grubundaki kişilerin afete hazırlık düzeyinin değerlendirilmesi 3 Tablo 4. 22’de gösterilmiştir.

Tablo 4. 22. Gümüşhane 112’de Çalışan Personelin Afete Hazırlık Düzeyinin Değerlendirilmesi 3

	Afet Planları	Afet Tatbikat ve Planları	KBRN Olaylar ve Tehlikeli Maddelere Müdahale	Koordinasyon	Personel ve Yöneticiler	Liderlik ve Ekip Çalışması	Trijaj ve Kayıtlar ve Patolojiler	Çevre Sağlığı, Ruh Sağlığı ve Toplum Sağlığı
N	Geçerli 105	105	105	105	105	105	105	105
	Kayıp 0	0	0	0	0	0	0	0
Ortalama	2,9660	2,9444	2,7921	3,2912	3,0540	3,2327	3,3600	3,1333
Medyan	3,0000	2,8333	2,8333	3,2857	3,0000	3,4286	3,4000	3,0000
Mod	3,00	2,17	3,00	3,00	3,00	3,43	3,00	3,00
Std. Sapma	0,91592	0,94921	0,81936	0,78495	0,89489	0,78077	0,92129	1,02965

Anket sekiz faktöre ayrılmış olup tabloda görüldüğü üzere faktörlerin frekans analizine bakılmıştır. Afete hazırlık düzeyi frekans değerlendirme çizelgesine göre faktörlerin ortalamalarının orta düzeyde olduğu saptanmıştır.

H6: Gümüşhane 112’de çalışan personelin KBRN olaylarına ve tehlikeli maddelere müdahale ile ilgili düşünceleri, cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermektedir.

Araştırma grubundaki kişilerin KBRN olaylarına ve tehlikeli maddelere müdahale ile ilgili düşüncelerinin cinsiyete göre karşılaştırılması Tablo 4. 23’de gösterilmiştir.

Tablo 4. 23. Gümüşhane 112’de Çalışan Personelin KBRN Olaylarına ve Tehlikeli Maddelere Müdahale İle İlgili Düşüncelerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

	Levene’ nin Varyans Eşitliği Testi		Afete İlgili Tatbikat	Sayı	Ortalama	Standart Sapma	t	p
KBRN Olaylarla ve Tehlikeli Maddelere Müdahale	F	p	Kadın	50	2,8267	0,77880	0,411	0,682
	0,168	0,682	Erkek	55	2,7606	0,86052		

Altıncı hipotezde parametrik T testi uygulanmıştır. Levene testi sonucunda p değeri 0,682 çıkmış ve varyansların homojen olarak dağıldığı saptanmıştır. %95 güven aralığında anlamlılık değeri 0,05’ten büyük olması nedeniyle çalışmaya katılan sağlık personelin KBRN olaylarına ve tehlikeli maddelere müdahale ile ilgili düşünceleri, cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Elde edilen veriler sonucunda altıncı hipotez reddedilmiştir.

H7: Gümüşhane 112’de çalışan personelin KBRN olaylarına ve tehlikeli maddelere müdahale ile ilgili düşünceleri, mesleğe göre anlamlı farklılık göstermektedir.

Araştırma grubundaki kişilerin KBRN olaylarına ve tehlikeli maddelere müdahale ile ilgili düşüncelerinin mesleğe göre karşılaştırılması Tablo 4. 24’de gösterilmiştir.

Tablo 4. 24. Gümüşhane 112’de Çalışan Personelin KBRN Olaylarına ve Tehlikeli Maddelere Müdahale İle İlgili Düşüncelerinin Mesleğe Göre Karşılaştırılması (Levene Testi)

	Levene istatistiği	p
KBRN Olaylarla ve Tehlikeli Maddelere Müdahale	0,832	0,508

Çalışmanın yedinci hipotezi Tek Yönlü Anova Testine tabi tutulmuştur. İlk olarak levene testindeki p değeri 0,508 çıkmış olup grupların homojen dağıldığı gözlenmektedir.

Araştırma grubundaki kişilerin KBRN olaylarına ve tehlikeli maddelere müdahale ile ilgili düşüncelerinin mesleğe göre karşılaştırılması Tablo 4. 25’de gösterilmiştir.

Tablo 4. 25. Gümüşhane 112’de Çalışan Personelin KBRN Olaylarına ve Tehlikeli Maddelere Müdahale İle İlgili Düşüncelerinin Mesleğe Göre Karşılaştırılması (Anova Testi)

		Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	p
KBRN Olaylarla ve Tehlikeli Maddelere Müdahale	Gruplar Arasında	1,123	0,225	0,324	0,898
	Gruplar İçerisinde	68,698	0,694		
	Genel Toplam	68,821			

Tek Yönlü Anova testinin sonucunda ortaya çıkan verilere göre varyanslar arasında anlamlı farklılık gözlenmemektedir. Nedeni ise p değerinin 0,05’den büyük çıkmasıdır. Tabloya göre p değer 0,898’dir. Çalışmaya katılan personelin KBRN olaylarına ve tehlikeli maddelere müdahale ile ilgili düşünceleri, mesleğe göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Sonuç olarak elde edilen verilere göre çalışmanın yedinci hipotezi reddedilmiştir.

H8: Gümüşhane 112’de çalışan personelin personel ve yöneticiler hakkında düşünceler ile liderlik, ekip yönetimi, çalışma yönetimi ve stres altında çalışma arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Araştırma grubundaki kişilerin personel ve yöneticiler hakkında düşünceleri ile liderlik, ekip yönetimi, çalışma yönetimi ve stres altında çalışmasına göre karşılaştırılması Tablo 4. 26’da gösterilmiştir.

Tablo 4. 26. Gümüşhane 112’de Çalışan Personelin Personel ve Yöneticiler Hakkında Düşünceleri ile Liderlik, Ekip Yönetimi, Çalışma Yönetimi ve Stres Altında Çalışmasına Göre Karşılaştırılması

		Personel ve Yöneticiler Puan Ortalamaları	Liderlik Ekip Yönetimi Çalışma Yönetimi ve Stres Yönetimi Puan Ortalamaları
Personel ve Yöneticiler Puan Ortalamaları	Pearson korelasyonu (r)	1	0,729**
	p		0,0001
	N	105	105
Liderlik Ekip Yönetimi Çalışma Yönetimi ve Stres Yönetimi Puan Ortalamaları	Pearson korelasyonu (r)	0,729**	1
	p	0,0001	
	N	105	105

** : Korelasyon 0,01 düzeyinde anlamlı ilişki vardır.

Sekizinci hipotezde basit doğrusal korelasyon analizi kullanılmıştır.

Korelasyon(ilişileşim) testi, iki veri dizisi arasındaki ilişkinin miktarını ve yönünü gösteren istatistiksel bir işlemdir ve bu işlemin sonunda, korelasyon katsayısı olarak adlandırılan ve -1 ile +1 arasında değer alan bir sonuç elde edilir. Bu sonuçlarda r ile

gösterilir ($-1 \leq r \leq +1$). r değeri ne kadar ± 1 'e yakın olursa, aralarındaki ilişki o kadar kuvvetli yada fazla demektir. Korelasyon katsayısının önündeki işareti ilişkinin yönünü göstermektedir. Pozitif(+) ilişki, değişim yönünün aynı olduğu anlamına gelmektedir, yani aralarında oluşan ilişki sorgulanan değişkenlerin biri artıyorsa diğeri de artıyor demektir. Negatif (-) ilişki ise, değişim yönünün farklı olduğu anlamına gelmektedir yani değişkenlerin birisi artarken diğeri de azalmayı ifade eder. Korelasyon katsayısının ± 1 olması mükemmel düzeyde bir ilişki demektir ve tüm verilerde artma ya da azalma eğilimi olduğunu göstermektedir. Korelasyon katsayısının sıfır (0) olması ise değişkenler arasında hiç ilişkinin olmadı anlamına gelmektedir (Can, 2014: 347).

Bu hipotezden elde edilen verilere göre p değeri 0,0001 çıkmıştır. Anlamlılık değeri 0,01 den küçük olduğundan dolayı aralarında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Çalışmaya katılan personellerin personel ve yöneticiler hakkında düşünceler ile liderlik, ekip yönetimi, çalışma ve stres yönetimi arasında pozitif yönde 0,729'luk bir ilişki olduğunu ve bu ilişkinin anlamlı düzeyde olduğu saptanmıştır. Böylelikle sekizinci hipotez kabul edilmiştir.

H9: Gümüşhane 112' de çalışan personelin triaj, kayıtlar ve özel patolojiler ile ilgili düşünceleri, daha önce bir afette veya olağan dışı durumda görev alıp almama durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Araştırma grubundaki kişilerin triaj, kayıtlar ve özel patolojiler ile ilgili düşüncelerinin daha önce afette veya olağan dışı durumda görev alma durumuna göre karşılaştırılması Tablo 4. 27'de gösterilmiştir.

Tablo 4. 27. Gümüşhane 112’de Çalışan Personelin Triaaj, Kayıtlar ve Özel Patolojiler İle İlgili Düşüncelerinin Daha Önce Bir Afette veya Olağan Dışı Durumda Görev Alma Durumuna Göre Karşılaştırılması

	Levene’nin Varyans Eşitliği Testi		Afet ya da Olağan Dışı Durumda Görev Yapma Durumu	Sayı	Ortalama	Standart Sapma	t	p
Triaaj, Kayıtlar ve Özel Patolojiler	F	p	Evet	23	3,3652	1,03160	0,31	0,976
	1,250	0,266	Hayır	82	3,3585	0,89483		

Bu hipotezde parametrik T testi kullanılmıştır. Hipotezde levene testi sonucunda p değeri 0,266 çıkmıştır ve iki grubun varyansları eşit olduğu görülmektedir. Yapılan T testi sonucu p değeri 0,976 bulunmuştur. p değeri 0,05 den büyük çıkması sebebiyle triaj, kayıtlar ve özel patolojilerle ilgili düşünceleri, daha önce bir afette veya olağan dışı durumda görev alıp almama durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Sonuç olarak dokuzuncu hipotez reddedilmiştir.

H10: Gümüşhane 112’ de çalışan personelin liderlik, ekip yönetimi, çalışma yönetimi ve stres altında çalışma ile ilgili düşünceleri, çalıştığı kurumun durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Araştırma grubundaki kişilerin liderlik, ekip yönetimi, çalışma yönetimi ve stres altında çalışma ile ilgili düşüncelerinin çalıştığı duruma göre karşılaştırılması Tablo 4. 28’de gösterilmiştir.

Tablo 4. 28. Gümüşhane 112’ de Çalışan Personelin Liderlik, Ekip Yönetimi, Çalışma Yönetimi ve Stres Altında Çalışma İle İlgili Düşüncelerinin Çalıştığı Kurumun Duruma Göre Karşılaştırılması (Levene Testi)

	Levene İstatistiği	p
Liderlik, Ekip Yönetimi, Çalışma Yönetimi ve Stres Altında Çalışma	0,455	0,636

Levene(homojenlik) testi sonucu p değeri 0,636 çıkmıştır ve iki grubun varyanslarının eşit olduğu saptanmıştır.

Araştırma grubundaki kişilerin liderlik, ekip yönetimi, çalışma yönetimi ve stres altında çalışma ile ilgili düşüncelerinin çalıştığı duruma göre karşılaştırılması Tablo 4. 29’da gösterilmiştir.

Tablo 4. 29. Gümüşhane 112’ de Çalışan Personelin Liderlik, Ekip Yönetimi, Çalışma Yönetimi ve Stres Altında Çalışma ile İlgili Düşüncelerinin Çalıştığı Duruma Göre Karşılaştırılması (Anova Testi)

		Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	p
Liderlik, Ekip Yönetimi, Çalışma Yönetimi ve Stres Altında Çalışma	Gruplar Arasında	0,640	0,320	0,520	0,596
	Gruplar İçerisinde	62,758	0,615		
	Genel Toplam	63,398			

Anova analizi sonucu p değeri 0,596 olduğu görülmektedir. p değerine bakıldığında 0,05’ten büyük olması nedeniyle çalışmaya katılan personelin liderlik, ekip yönetimi, çalışma yönetimi ve stres altında çalışma ile ilgili düşünceleri, çalıştığı kurumun durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Sonuç olarak onuncu hipotez reddedilmiştir.

H11: Gümüşhane 112’de çalışan personelin triaj, kayıtlar ve özel patolojilerle ilgili düşünceler ile çevre sağlığı, ruh sağlığı ve toplum sağlığı arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Araştırma grubundaki kişilerin triaj, kayıtlar ve özel patolojiler ile ilgili düşünceleri ile çevre sağlığı, ruh sağlığı ve toplum sağlığına göre karşılaştırılması Tablo 4. 30’da gösterilmiştir.

Tablo 4. 30. Gümüşhane 112’de Çalışan Personelin Triaaj, Kayıtlar ve Özel Patolojiler İle İlgili Düşünceler İle Çevre Sağlığı, Ruh Sağlığı ve Toplum Sağlığına Göre Karşılaştırılması

		Çevre, Ruh ve Toplum Sağlığının Puan Ortalaması	Triaaj, Kayıtlar ve Özel Patolojilerin Puan Ortalaması
Çevre, Ruh ve Toplum Sağlığının Puan Ortalaması	Pearson korelasyonu (r)	1	0,743**
	p		0,000
	N	105	105
Triaaj, Kayıtlar ve Özel Patolojilerin Puan Ortalaması	Pearson korelasyonu (r)	0,743**	1
	p	0,000	
	N	105	105

** : Korelasyon 0,01 düzeyinde anlamlı ilişki vardır.

Korelasyon testi sonucunda p değeri 0,000 bulunmuştur.%99 güven aralığında anlamlılık değeri 0,01’den küçük olduğu için aralarında anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Çalışmaya katılan personellerin triaj, kayıtlar ve özel patolojiler ile çevre sağlığı, ruh sağlığı ve toplum sağlığı arasında, pozitif yönde 0,743’lük bir ilişki olduğu ve bu ilişkinin anlamlı düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır (r=0,743). Elde edilen verilere göre on birinci hipotez kabul edilmiştir.

4.15. Tartışma

Türkiye afetlere sık sık maruz kalmaktadır. Afetlerin oluşumu toplumda can ve mal kayıplarına neden olmaktadır. Afetlerden oluşan riskleri en aza indirmek için afet öncesinde ve sonrasında gerekli tedbirlerin alınması gerekmektedir. Afetlere gerekli müdahalenin yapılabilmesi için sağlık kurumlarında yeterli müdahale çalışmaları çok önemlidir. Bu alanda yapılan çalışmanın sonuçları aşağıda yorumlanmıştır.

Bu çalışmada Gümüşhane 112’de bulunan personelin afete hazırlık düzeyi araştırılmıştır. Çalışmada sağlık personelinin afete hazır olup olmadıkları hakkında araştırma yapılmıştır. Yapılan araştırmada çalışmaya katılan personelin orta düzeyde (3,09) afete hazır oldukları bulunmuştur.

Araştırma ile ilgili elde edilen veriler paragraf şeklinde ele alınıp tartışılmaktadır.

Bu çalışmaya katılan sağlık personelinin afet planları ile ilgili düşünceleri, cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Çalışmaya katılan personelin afet planlarına verdikleri cevap erkek ortalamasında 2,91’iken kadın ortalamasında 3,01’dir. Afet planları ile cinsiyet arasında anlamlı fark olmamasının, afet planları ile ilgili yeterli düzeyde bilgilendirilmediklerinden dolayı olduğu düşünülmektedir. Literatürde bu çalışmaya benzer bir çalışmaya rastlanmıştır. Afyon’da 2011’de yapılan çalışmada afet planları ile ilgili düşünceleri ile cinsiyet arasında anlamlı fark olmadığı tespit edilmiştir (Özaslantaş, 2011: 60). Genel olarak afet planları ile cinsiyet arasında anlamlı fark bulunmadığı söylenebilir.

Bu çalışmaya katılan sağlık personelinin afet planları ile ilgili düşünceleri, öğrenim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Yapılan çalışmada sağlık personelinin öğrenim durumuna göre afet planı boyutu arasında anlamlı fark olmamasının sebebi afete hazırlık düzeyinin orta düzeyde olması olduğu söylenebilir. Yapılan literatür araştırmasında benzer çalışmalara rastlanmıştır. Afyon’da yapılan çalışmada afet planı ile öğrenim durumu arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür (Özaslantaş, 2011: 61). Karabıyık’ın 2010 yılında yüksek lisans tezinde yaptığı çalışmada da afet planları ile ilgili düşünceleri ile öğrenim durumu arasında anlamlı fark olmadığı tespit edilmiştir.

Bu arařtırmada saęlık personelinin afet eęitimleri ve tatbikatları ile ilgili dūřūnceleri, daha ōnce afet eęitimi alıp almama durumuna gōre anlamlı bir farklılık gōstermiřtir. Eęitim alanların afet eęitim ve tatbikatı boyutuna verdięi cevap ortalaması 3,19 ve eęitim almayanların bu boyuta verdięi cevap ortalamasının 2,70 olduęu bulunmuřtur. Çalıřmaya katılan saęlık personelinin eęitim alanların bilgi dūzeyinin almayanlara gōre daha yūksək olduęu belirlenmiřtir. Çalıřmaya katılan personelin genelinin eęitim seviyesinin yūksək olduęu bulunmuřtur. Bōylelikle kurum tarafından yeterli seviyede eęitim verildięi dūřūnūlebilir. Karabıyık'ın 2010 yılında yūksək lisans tezinde yaptıęı çalıřmada afet eęitim ve tatbikatlı ile daha ōnce afet eęitimi alıp almama durumuna gōre kısmı olarak anlamlı farklılık gōsterip kısmı olarak anlamlı farklılık gōstermedięi tespit edilmiřtir.

Bu araştırmada sağlık personelinin koordinasyon ile ilgili dūřūncelerinin, kurumdaki gōrevine gōre anlamlı farklılık gōstermedięi tespit edilmiştir. Çalışmaya katılan personelin kurumdaki gōrevi açısından koordinasyon ile arasında anlamlı fark olmadığı tespit edilmiştir. Yapılan literatūr çalışması sonucunda bu çalışma ile ilgili benzer olan Karabıyık'ın yūksək lisans tezinde de koordinasyonun kurumdaki gōrevine gōre anlamlı farklılık gōstermedięi tespit edilmiştir.

Bu arařtırmada saęlık personelinin afete hazırlık dūzeyinin orta dūzeyde (3,09) olduęu tespit edilmiřtir. Literatūr arařtırmasında benzer çalıřmaya rastlanmıřtır. Afet durumunda, afet ōncesi ve sonrasında saęlık kuruluřlarının bōyūk ōnemi bulunmaktadır. Gūmūřhane konum olarak heyelan, deprem vb. afetlere bōyūk oranda maruz kalmaktadır. Bu yōnden afete hazırlık dūzeyini yūksək tutmak gerekmektedir. Gūrsay'ın 2018 yılında Gūmūřhane'de 'Gūmūřhane Devlet Hastanesinin Afete Hazırlık Dūzeyi' adlı yūksək lisans çalıřmasında hastanenin afete hazırlık dūzeyi hakkında benzer sonuçlar tespit edilmiřtir. Arařtırma Gūmūřhane devlet hastanesinde çalıřan 203 personele uygulanmıřtır. Çalıřma sonucunda Gūmūřhane devlet hastanesinde çalıřan personelin afete hazırlık dūzeyinin orta dūzeyde olduęu tespit edilmiřtir. Fung ve arkadaşları 2008 yılında in'deki Hong Kong adasında, 174 hemřireye anket uygulamıřtır. Ancak 164 tane hemřire geri dōnūř yapmıř ve bu hemřirelerin afete hazırlık dūzeyi tespit edilmeye çalıřılmıřtır. Çalıřmadan elde edilen verilere gōre hemřirelerin %84,8'inin kurumdaki afet planı ve protokolden haberdar oldukları belirtilmiřtir. Fakat neredeyse tūm hemřirelerin %97'lik kısmı kendilerinin afete hazırlıklı olmadıklarını deęerlendirmiřtir.

Hemşirelerin %84,1'lik kısmı afete hazırlık düzeyi hakkında yapılan eğitim ve tatbikatların yararlı olduğunu kabul etmektedir. Demirkasımoğlu'nun 2015 yılında 'Ankara'daki Hastanelerin Afete Hazırlık Durumları' adlı tezinde 52 hastaneden onay alınmış ancak 38 hastanenin sağlık çalışanına anket uygulanmıştır. Çalışma sonrasında elde edilen verilere göre sağlık çalışanlarının büyük bir kısmı tam olarak afete hazır olmadıklarını belirtmiştir. Özcan'ın 2013 yılında İstanbul'da bulunan iki tıp fakültesinde yapılan "Hemşirelerin Afete Hazır Olma Durumu ve Hazırlık Algısı" isimli Yüksek Lisans Tezi adlı çalışmaya 500 hemşirenin katılımı sağlanmıştır. Çalışmadan elde edilen verilere göre hemşirelerin hazırlıkları afete hazırlık evresinde yüksek düzeyde iken, afete müdahale ve afet sonrası evrelerinde ise orta düzeyde (3,21) hazırlıklı oldukları belirlenmiştir. Labrague ve arkadaşları tarafından 2015 yılında yapılan çalışmada, çalışmaya katılan personellerin %80'lik kısmının afete hazır olmadıkları bulunmuştur.

Bu araştırmada sağlık personellerinin KBRN olaylarına ve tehlikeli maddelere müdahale ile ilgili düşüncelerinin, cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Çalışmaya katılan personelin KBRN ve tehlikeli maddelere kadınların verdiği cevap ortalaması 2,8 iken erkeklerin verdiği cevap ortalamasının 2,7 olduğu bulunmuştur. KBRN ve tehlikeli maddelere müdahale ile cinsiyet arasında anlamlı farklılık olmamasının afete hazırlık düzeyiyle ilgili olduğu söylenebilir. Literatür araştırmasında benzer bir çalışma olarak Ayvazoğlu'nun 2015 yılında Gümüşhane'de KBRN için hazırlık ve gönüllülük düzeyi belirleme çalışmasında cinsiyet grupları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Bu çalışmada sağlık personelinin KBRN olaylarına ve tehlikeli maddelere müdahale ile ilgili düşüncelerinin, mesleğe göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir. KBRN ve tehlikeli maddelere müdahalenin meslek grupları arasında farklılık göstermediği bulunmuştur. Literatür araştırmasında benzer bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Bu çalışmada personel ve yöneticiler ile liderlik, ekip yönetimi, çalışma yönetimi ve stres altında çalışma arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu saptanmıştır. Sonuç olarak personel ve yönetici arasında ilişki düzeyi arttıkça ekip ve çalışma yönetimi arasında ilişkinin daha çok artacağı saptanmıştır. Herhangi bir afet ortamında personeller arası ilişki arttığı durumda afete hazırlık düzeyinde ekip ve çalışma ortamında pozitif bir ilişki olduğu söylenebilir. Literatür taramasında benzer bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışmada sağlık personelinin triaj, kayıtlar ve özel patolojiler ile ilgili düşünceleri, daha

önce bir afette veya olağan dışı durumda görev alıp almama durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Yapılan literatür araştırmasına bakıldığında benzer bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Bu çalışmada sağlık personelinin liderlik, ekip yönetimi, çalışma yönetimi ve stres altında çalışma ile ilgili düşünceleri, çalıştığı kurumun durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Yapılan literatür araştırması sonucunda bu çalışmaya benzer bir çalışma bulunmaktadır. Karabıyık'ın 2010 yılında yaptığı yüksek lisans tezinde liderlik, ekip yönetimi ile ilgili düşüncelerin çalıştığı kuruma göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Bu çalışmada triaj, kayıtlar ve özel patolojiler ile çevre sağlığı, ruh sağlığı ve toplum sağlığı arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Kısaca afet durumunda triaj, kayıtlar ne kadar başarılı bir şekilde yürütülürse afetten etkilenen toplumun ruhsal sağlığının da daha çok artacağı saptanmıştır. Sonuç olarak bir afet ortamında triaj ve kayıt konusunda başarı düzeyi arttığında afetten etkilenen toplumun ruh, toplum ve çevre sağlığının pozitif yönde etkilendiği söylenebilir. Literatür taramasında benzer bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Çalışmaya katılan sağlık personelinin %58,1'lik kısmının 25-30 yaş grubu arasında olduğu bulunmuştur. Bu araştırmaya göre çalışmadaki sağlık personeli çoğunluk olarak genç bireylerden oluşmaktadır. Yaş oranı arttıkça afete hazırlık düzeyi azalmaktadır. Çalışmaya katılan erkek personelin oranı (%52,4) kadın personelin oranından (%47,6) daha yüksektir. Çalışmaya katılan personelin öğrenim durumunun genel olarak ön lisans düzeyinde olduğu söylenebilir. Meslek grubuna bakıldığında teknisyen grubunda çalışmaya katılan personel oranı %78,1'dir. Bu araştırmaya göre sağlık personelinin genelinde teknisyen grubundan acil tıp teknisyenleri ve paramedikler olduğu söylenebilir.

Bu araştırmaya katılan personelin yaşadığı yerde afet meydana gelmeyenlerin oranının %73,3 olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuca göre yaşadığı yerde afete maruz kalmayanların afet tecrübesi olmadığı sonucuna varılabilir. Çalışmaya katılan personelin daha öncesinde afetle ilgili eğitim alanların oranının %56,2 olduğu tespit edilmiştir. Kurum tarafından çalışan personellere yeterli eğitim verildiği söylenebilir.

Çalışmaya katılan personelden afetle ilgili tatbikata katılanların oranı %36,2 iken, katılmayanların oranının %63,8 olduğu bulunmuştur. Kurumun afete hazırlık düzeyini artırmak için afet tatbikatlarına daha fazla katılımın sağlanması gerektiği söylenebilir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Bu araştırmada aşağıdaki sonuçlar bulunmuştur. Sağlık personelinin afete hazırlık düzeyi orta düzeyde bulunmuştur.

Sağlık personelinin afet planı ile ilgili düşünceleri cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiş ve kadın ve erkek oranlarının afete hazırlıklarının aynı düzeyde olduğu bulunmuştur.

Sağlık personelinin afet planı ile ilgili düşünceleri öğrenim durumuna göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Afete hazırlık düzeyinde öğrenim durumunun etkili olmadığı tespit edilmiştir.

Sağlık personelinin afet eğitim ve tatbikatlarının etkin olarak gerçekleştirildiği düşüncesine katılımlarının, daha önce afete ilgili eğitim alıp almama durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Eğitim alan sağlık personellerinin eğitim almayanlara oranla afete hazırlık düzeyinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Kurum tarafında yeterli düzeyde eğitim verildiği söylenebilir.

Sağlık personelinin koordinasyon ile ilgili düşüncelerinin, kurumdaki görevine göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Afete hazırlık düzeyinde kurumdaki görevin koordinasyonda etkili olmadığı tespit edilmiştir.

Sağlık personelinin KBRN olaylarına ve tehlikeli maddelere müdahale ile ilgili düşüncelerinin, cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Afete hazırlık düzeyinde kadın ve erkek oranlarının aynı düzeyde olduğu söylenebilir.

Sağlık personelinin KBRN olaylarına ve tehlikeli maddelere müdahale ile ilgili düşüncelerinin, mesleğe göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Sağlık personelinin personel ve yöneticiler hakkında düşünceleri ile liderlik, ekip yönetimi, çalışma yönetimi ve stres altında çalışma arasında anlamlı yani pozitif yönde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Sağlık personelinin triaj, kayıtlar ve özel patolojiler ile ilgili düşüncelerinin, daha önce bir afette veya olağan dışı durumda görev alıp almama durumuna göre anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Triaj, kayıtlar ve özel patolojilerle ilgili daha önce afette ya da olağandışı durumda görev alanlar ile almayan ortalaması hemen hemen aynı düzeyde olduğu için anlamlı fark olmadığı söylenebilir.

Sağlık personelinin liderlik, ekip yönetimi, çalışma yönetimi ve stres altında çalışma ile ilgili düşüncelerinin, çalıştığı kurumun durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Afete hazırlık düzeyinde liderlik boyutunun çalıştığı kurumdan etkilenmediği söylenebilir

Sağlık personelinin triaj, kayıtlar ve özel patolojiler ile çevre sağlığı, ruh sağlığı ve toplum sağlığı arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Öneriler;

- ✓ Personelin afet planları hakkında bilgi ve becerileri artırılmalıdır.
- ✓ KBRN olaylarında gerekli müdahalenin yapılabilmesi için yeterli düzeyde önlemler alınmalıdır.
- ✓ Afet eğitim ve tatbikatlarında afet bilincini oluşturmak için eğitimler verilmeli ve tatbikatlar yapılmalıdır.
- ✓ Koordinasyon artırılarak personeller arası, kurum ve kuruluşlar arası daha koordineli çalışma sağlanmalıdır.
- ✓ Triajla ilgili daha fazla bilgi verilerek afet ortamında daha verimli çalışma sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- 5902 Sayılı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun, 17.06.2009 gün ve 27261 sayılı nüsha.
- AFAD; (2014a), “**Açıklamalı Afet Yönetimi Terimleri Sözlüğü**”, <https://www.afad.gov.tr/upload/Node/3495/xfiles/sozluk.pdf>, Erişim Tarihi: 01.04.2019.
- AFAD; (2014c), **Türkiye Afet Farkındalığı ve Afetlere Hazırlık Araştırması**, https://www.afad.gov.tr/upload/Node/3923/xfiles/turkiye-afet-farkindaligi-veafetlere-hazirlik-arastirmasi_-2014-edited.pdf, Erişim Tarihi: 01.04.2019
- Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı,
<https://deprem.afad.gov.tr/deprem-tehlike-haritasi>, Erişim Tarihi: 01.04.2019.
- Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı,
<https://www.afad.gov.tr/tr/2218/Teskilat-Semasi>, Erişim Tarihi: 01.04.2019.
- Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı,
www.deprem.gov.tr/sarbis/depbolge/gumushane.gif/ , Erişim Tarihi: 01.04.2019.
- AFAD; www.gumushane.afad.gov.tr , Erişim Tarihi: 20.12.2018.
- AKDAĞ Emre; (2002), **Mali Yapı ve Denetim Boyutlarıyla Afet Yönetimi Sayıştay** Yayın İşleri Müdürlüğü, 1. Baskı, Ankara.
- AKINCI Ferhat; (2004), “The Aftermath of Disaster in Urban Areas: An Evaluation of the 1999 Earthquake in Turkey”, **Cities**, Volume: 21, No: 6.
- AKTEL Mehmet ve ÇAĞLAR Nedret; (2007), **Isparta İli Afet (Kriz) Yönetim Yapılanması üzerine bir makale çalışması**, s. 153, Isparta.
- AKTEL Mehmet; (2010), “5902 Sayılı Yasa ile Türkiye’de Afet Yönetiminde Oluşan Değişim”, **Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Sayı:27, Sayfa:169-180.
- AKYEL Recai; (2007), Afet Yönetim Sistemi: Türk Afet Yönetiminde Karşılaşılan Sorunların Tespit ve Çözümüne İlişkin Bir Araştırma, Çukurova Üniversitesi-Adana, **Doktora Tezi**.

- ALAAĞAÇLI Sinem; (2006), **“Kriz ve Afet Yönetimi: Türkiye Örneği”**, Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi SBE, Kocaeli.
- AYÇİÇEK Seyfettin; (2002), **“Heyelanlar”** Afet ve Afet İşleri Genel Müdürlüğü Eğitim-Haber Bilim Dergisi, sayı 2, s. 22, Ankara.
- AYDINER Tolgahan; (2014), **Doğal Afet Yönetimi: Türkiye’de Doğal Afet Yönetimi Uygulamalarının Tarihsel Bağlamda Değerlendirilmesi**, Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, SBE, Denizli.
- AYVAZOĞLU Gülşah; (2015), **“KBRN İçin Hazırlık ve Gönüllülük Düzeyi Belirleme Çalışması: Gümüşhane İli Örneği”**, Yüksek Lisans Tezi Gümüşhane Üniversitesi SBE, Gümüşhane.
- BAŞBAKANLIK; (1997), **Doğal Afetler Genel Raporu**, Başbakanlık Doğal Afetler Koordinasyon Başmüsavirliği, Ankara.
- BALAMİR Murat; (2001), **Recent Changes in Turkish Disasters Policy: A Strategic Reorientation?**, in P. R. Kleindorfer and M. R. Sertel (Editors), **Mitigation and Financing Seismic Risks: Turkish and International Perspectives**, Dordrecht, Boston, London: Kluwer, 207-234.
- Bayındırlık ve İskân Bakanlığı; (1999), **Çığlar, Türkiye’deki Etkileri ve Önlemede Kullanılan Yöntemler**, Afet İşleri Genel Müdürlüğü Geçici İskân Dairesi Başkanlığı, Ankara.
- Bayındırlık ve İskân Bakanlığı; (2003), **Gümüşhane İli 2003 Yılı Çevre Durum Raporu**, Gümüşhane.
- BAYRAK Temel, ULUKAVAK Mustafa ve AÇAR Selim; (2010), **“Gümüşhane Heyelanları”, Harita Teknolojileri Elektronik Dergisi**, Cilt:2, No: 1, ss.11.
- BİB (Bayındırlık ve İskân Bakanlığı); (2009), **Kentleşme kurası, Afetlere Hazırlık ve Kentsel Risk Komisyonu Raporu**. Ankara.
- CAL E.M.A. (California Emergency Management Agency); (2008), **<http://www.oes.ca.gov> Glossary of Emergency Management Terms**. April 2007, Erişim Tarihi: 24.12.2018.
- CAN Abdullah; (2014), **SPSS ile Bilimsel Araştırma Sürecinde Nicel Veri Analizi**, (Üçüncü Baskı), Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara.
- CREAMER Thomas ve GÜLKAN Polat; (2004), **Disaster Preparedness Glossary**, Dunwoody Pres, USA.

- ÇAĞLAR Y. ; (2001), “Türkiye’de Orman Yangınları Sorunu ve Temelleri”, **Sivil Savunma**, Sayı 164, ss.14.
- ÇORBACIOĞLU Sıtkı ve KAPUCU Naim; (2003), **Critical Evaluation of Turkish Disaster Management System**, Turkish Public Administration Annual, Vol. 29-31, pp. 53-72.
- DEMİRBAŞ Ekrem; (2002), “Türkiye’de Sel”, Afet ve Afet İşleri Genel Müdürlüğü Eğitim-Haber-Bilim Dergisi, Yıl 2, Sayı 3, s.12, Ankara.
- DEMİRKASIMOĞLU Muhittin; (2015), “Ankara'daki Hastanelerin Afete Hazırlık Durumları”, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, SBE, Ankara.
- DİNÇER Ömer; (1998), **Stratejik Yönetim ve İşletme Politikası**, Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş., İstanbul.
- DRABERK Thomas E.; (1996), “**The Social Dimensions of Disaster, Colorado: FEMA.**
- ERGÜNAY Oktay; (1996), Afet Yönetimi Nedir? Nasıl Olmalıdır?, Erzincan ve Dinar Depremleri Işığında Türkiye’nin Deprem Sorunlarına Çözüm Arayışları TÜBİTAK Deprem Sempozyumu Bildirileri Kitabı, ss. 98-102.
- ERGÜNAY Oktay; (1998), “Acil Yardım Planlaması ve Afet Yönetimi”, Afet İşleri Genel Müdürlüğü.
- ERGÜNAY Oktay; (2007), Türkiye’nin Afet Profili, TMMOB Afet Sempozyumu Bildiriler Kitabı.
- ERGÜNAY Oktay; (2009), **Afet Yönetimi: Genel İlkeler Tanımlar, Kavramlar**, Ankara.
- ERGÜNAY Oktay; (2010), **Risk Azaltma Planlaması Esasları**, www.tepav.org.tr. Erişim Tarihi: 25.12.2018.
- ERKAL Tevfik ve DEĞERLİYURT Mehmet; (2011), “Türkiye’de Afet Yönetimi”, **Doğu Coğrafya Dergisi**, Cilt:14, Sayı:22, Sayfa:147-164.
- ERKOÇ Turan; (2004), “Toplu Bakım ve Geçici İskân”, İçişleri Bakanlığı Eğitim Dairesi Başkanlığı Afet Yönetimi 55. Dönem Mülki İdare Amirleri Semineri, Ders Notu, Ankara.
- ERKOÇ Turan; (2004), “İl ve İlçe Acil Yardım Teşkilatları”, İçişleri Bakanlığı Eğitim Dairesi Başkanlığı, 88. Dönem Kaymakamlık Kursu, Ders Notları, Ankara.

FEMA; https://www.fema.gov/media-library-data/20130726-1514-204909176/this_is_fema.pdf, Erişim Tarihi: 01.04.2019.

FUNG Olivia W.M, LOKE Alice Yuen, LAİ Claudia K.Y.;(2008), Disaster Preparedness Among Hong Kong Nurses, Journal of Advanced Nursing, 62(6), pp:698–703.

GANAPATİ N. Emel; (2005), Rising From The Rubble: Disaster Victims, Social Capital, And Public Policy - Case of Golcuk, Turkey, A Dissertation Presented to the Faculty of The School of Policy, Planning, and Development, University of Southern California.

GAZOZCU S. ; (2006), “Evlerde Uygulamalı Deprem Eğitimi Projesi”, Sivil Savunma, Sayı 184, ss.16-18.

GÖKTÜRK İsmail ve YILMAZ Mehmet; (2001), “Ülkemizde Afet Politikaları ve Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Bir Değerlendirme”, Seminer Notu.

GÖRGÜ H. H.; (2006), “Afetlerde Ortaya Çıkan Temel Duygularımız ve Başa Çıkma Yolları”, Sivil Savunma, sayı 184, ss.13-15.

GÜLER Hünkar; (2004), “Hazırlıklı Olma”, İçişleri Bakanlığı Eğitim Dairesi Başkanlığı Afet Yönetimi 55. Dönem Mülki İdare Amirleri Semineri, Ders Notu, Ankara.

GÜLKAN Polat, BALAMİR Murat ve YAKUT Ahmet; (2003), **Afet Yönetiminin Stratejik İlkeleri: Türkiye ve Dünyadaki Politikalara Genel Bakış**, Ortadoğu Teknik Üniversitesi Afet Yönetimi Uygulama ve Araştırma Merkezi, Ankara.

GÜMÜşHANE VALİLİğİ; www.gumushane.gov.tr, Erişim Tarihi: 01.04.2019.

GÜMÜşHANE AFAD; Gümüşhane İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğu, Afet Envanteri Erişim Tarihi: 12.12.2018.

GÜRSOY Bilal; (2018), “**Hastanelerin Afete Hazırlık Açısından Değerlendirilmesi: Gümüşhane Devlet Hastanesi Örneği**”, Yüksek Lisans Tezi, Gümüşhane Üniversitesi, SBE, Gümüşhane.

HODGES Alan; (2000), **Emergency Risk Management, Risk Management**, Vol. 2, No. 4, pp. 7-18.

İçişleri Bakanlığı - İstanbul Teknik Üniversitesi; (2002), **Türkiye Afet Bilgi Sistemi Temelleri**, Ankara.

- JICA; (2004), “**Türkiye’de Doğal Afetler Konulu Ülke Strateji Raporu**”,
http://www.deprem.gov.tr/Sarbis/DDK/JICA_ülke%20strateji%20raporu.pdf,
Erişim tarihi: 01.04.2019.
- KADIOĞLU Mikdat ve ÖZDAMAR Ekrem; (2005), **Afet Yönetiminin Temel İlkeleri**,
JICA Türkiye Ofisi Yayını, Ankara.
- KADIOĞLU Mikdat; (2008a), “Modern, Bütünleşik Afet Yönetiminin Temel İlkeleri”,
Afet Zararlarını Azaltmanın Temel İlkeleri, Mikdat Kadioğlu ve Emin
Özdamar (Ed.). 1.Baskı, Ankara, JICA Türkiye Ofisi, ss.34.
- KADIOĞLU Mikdat; (2011), Afet Yönetimi Beklenilmeyeni Beklemek, En Kötüsünü
Yönetmek, TC. Marmara Belediyeler Birliği Yayını, İstanbul, ss.24-37.
- KALAYCI Şeref; (2010), **SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri**, 15
Yazarlı Kitap, Şeref Kalaycı (Ed.), 5. Baskı, Asil Yayın Dağıtım, Ankara.
- KARABIYIK Fatih; (2010), Sağlık Afet Yönetiminde Planlama ve Risk Analizleri,
Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans
Tezi, İstanbul.
- KOÇ Telat, ÇAVUŞ C. Zehra ve ÇALIŞKAN Vedat; (2005), “**Çanakkale Kar Fırtınası
Afetinin Sosyal ve Ekonomik Etkilerinin Değerlendirilmesi**”, Sivil Savunma,
sayı 181, ss.5-10.
- KUBALI Derya; (2000), “Afet Yönetiminde Diğer Ülke Deneyimleri”, İç Denetim
Enstitüsü Konferans Notları, İstanbul.
- KURİTA T.; (2004), **Total Disaster Risk Management and The importance of
international Cooperation**, Asian Disaster Reduction Center, Japan.
- KURT Bilal; (2014), Türkiye’de Orman Yangınlarının Coğrafi Dağılışı, Ankara
Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- LABRAGUE Leodoro J., YBOA Begonia C., PETİTTE Denise M., LOBRİNO Ledwin
R., BRENNAN Mary Geronima; (2015), “**Disaster Preparedness in Philippine
Nurses**”, **Journal of Nursing Scholarship**, 48(1), pp:1-8.
- MAKRİDENKO L.A., BOYARCHUK K. and PODLESNIY A.(2001), “**Deprem
Tahmin Uydusu**”, Çev: N. Gürsel Metin), Sivil Savunma, Sayı 164, ss.4-6.

- METEROLOJİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ; <https://mgm.gov.tr/genel/kutuphane.aspx>
Erişim Tarihi: 20.11.2018.
- ODTÜ; (1999), **Depremlere Karşı Hazırlıklı Olalım, ODTÜ Afet Yönetimi Uygulama ve Araştırma Merkezi**, Ankara.
- OLGUN Hakan; (2006), **“Afet Kaynaklı Krizlerin Yönetimi: 1999 Sonrası İstanbul Büyükşehir Belediyesi Örneği”**, Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi SBE, Kütahya.
- ÖZASLANTAŞ L. Özlem; (2011), **“Afyon Kocatepe Üniversitesi Ahmet Necdet Sezer Uygulama ve Araştırma Hastanesinde Afet Planı Eğitim Çalışması”**, Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi TF, Afyon.
- ÖZCAN Feride; (2013), **“Hemşirelerin Afete Hazır Olma Durumu ve Hazırlık Algısı”**, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- ÖZDEMİR P. ve A. İLKİ; (2004), **“Afet Tatbikatı”**, İçişleri Bakanlığı Eğitim Dairesi Başkanlığı Afet Yönetimi 55. Dönem Mülki İdare Amirleri Semineri, Ders Notu, Ankara.
- ÖZMENLİ Mehmet; (1996), Eski Çağ’da Gümüşhane ve Bayburt Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Erzurum.
- ÖZTÜRK Nurettin; (2003), Türkiye’de Afet Yönetimi: Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri, **Çağdaş Yerel Yönetimler**, Cilt 12, Sayı 4, ss.42-64.
- PETAK William; (1985), Emergency Management: A Challenge for Public Administration, Public Administration Review, Vol. 45, Special Issue: Emergency Management: A Challenge for Public Administration, pp. 3-7.
- SİPAHİ Beril, YURTKORU E. Serra, ÇİNKÖ Murat; (2010), **Sosyal Bilimlerde SPSS’le Veri Analizi**, (Üçüncü Baskı), Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul.
- ŞAHİN Cemalettin ve SİPAHİOĞLU Şengün; (2002), **Doğal Afetler ve Türkiye**. Gündüz Eg. ve Yayınları, Ankara, ss.478.
- ŞAHİN Gülşah; (2009), **Kentsel Afet Risklerine Yönelik Zarar Azaltma Stratejilerinin Geliştirilmesi**, İzmir, ss.120.
- ŞAHİN Necmettin; (2007), **Afet Yönetimi ve Acil Yardım Planları**, s.134. Ankara.

- ŞENGİZER Betül; (2002), **“Japonya ve ABD’de Afet Yönetimi, Kentlerin Depreme Karşı Hazırlanması” Kentlerin Deprem Hazırlanması ve İstanbul Gerçeği Sempozyumu**, TMMOB Mimarlar Odası İstanbul Büyük Kent Şubesi, s. 42, İstanbul.
- ŞENGÜN Hayriye ve TEMİZ Ahmet; (2007), **Afet Yönetimi ve Karabük. TMMOB Afet Sempozyumu, Bildiriler Kitabı**, İMO Kongre ve Kültür Merkezi Ankara Bildiriler Kitabı.
- TUİK; (2014), Seçilmiş Göstergelerle Gümüşhane 2013. Türkiye İstatistik Kurumu, Ankara, Erişim Tarihi: 01.04.2019.
- TÖRENCİ Halil Eren; (2015), **“Afet Yönetimi ve Bursa’da Sağlık Sektöründe Afet Yönetimi”**, Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi SBE, İstanbul.
- ULUĞ Atilla; (2009), **“Nasıl Bir Afet Yönetimi?”**, TMMOB 1. İzmir Kent Sempozyumu, ss.8-10, İzmir.
- URAL D. N; (1996), **“Afet Politikaları ve Afetlerin Ekonomik Boyutu: Türkiye Uygulaması”**, ODTÜ, Afet Yönetimi Uygulama ve Araştırma Merkezi, Ankara.
- URAL Ayhan ve KILIÇ İbrahim; (2006), **Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS ile Veri Analizi**, Genişletilmiş 2. Baskı, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Ülkelerin Afet Yönetim Sistemleri.pdf**, <http://turkafet.org.tr>, Erişim Tarihi: 20.12.2018.
- VAROL Nehir; (2005), **“Çıgların Sınıflandırılması”**, Sivil Savunma, Sayı 182, ss.7-9.
- YAVAŞ Hikmet; (2001), **“Doğal Afetler ve Kriz Yönetimi”**, Yerel Yönetim ve Denetim, Cilt: 6, Sayı: 2, s. 50.
- YAVAŞ Hikmet; (2005), **Doğal Afetler Yönüyle Türkiye’de Belediyelerde Kriz Yönetimi**, Orion Yayınevi, Ankara.
- YAVUZ Ömer; (2014), **Afetler Sonrası Yapılan Sosyal Yardımlar ve Hizmetler**, 1. Baskı, İdeal Kültür Yayıncılık, İstanbul.
- YILDIRIM A.; (2004), **“Acil Durumda Basın ve Halkla İlişkiler”**, İçişleri Bakanlığı Eğitim Dairesi Başkanlığı Afet Yönetimi 55. Dönem Mülki İdare Amirleri Semineri, Ders Notu, Ankara.
- YILDIZ Mustafa; (2001), **Türkiye’de Kriz ve Kamu Yönetimi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, SBE, Bolu.

YILMAZ Abdullah; (2003), **Türk Kamu Yönetiminin Sorun Alanlarından Biri Olarak Afet Yönetimi**, Pegem-A Yayıncılık, Ankara.

YILMAZ Abdullah; (2005), **Türk Kamu Yönetiminin Sorun Alanlarından Biri Olarak Afet Yönetimi**, Pegem Yayıncılık, Ankara.

YILMAZ Abdullah; (2007), “Türkiye’de Afet Zararlarının Azaltılması Çalışmalarının Tarihi Gelişimi Üzerine Notlar” **Türk İdare Dergisi**, http://www.icisleri.gov.tr/_icisleri/TurkIdareDergisi/UpLoadedFiles/434_155_170.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı: Yasemin Kocaman

Doğum Yeri ve Tarihi: Kadirli \ OSMANİYE - 15/ 01/ 1994

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü

Yüksek Lisans Öğrenimi: Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Afet Yönetimi

Pedagojik Formasyon Öğrenimi: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi

İş Deneyimi

2013 Ocak: İskenderun 1 No' lu Acil Sağlık Hizmetleri İstasyonu İskenderun\ HATAY

2013 Şubat - 2014 Kasım: Küçükkuyu Acil Sağlık Hizmetleri İstasyonu Küçükkuyu\ ÇANAKKALE

2014 Kasım - 2017 Nisan: Komuta Kontrol Merkezi Merkez\ ÇANAKKALE

2017 Nisan - : Yayladağı 2 No'lu Acil Sağlık Hizmetleri İstasyonu Yayladağı\ HATAY

İletişim

Telefon: 0545-617-98-66

E- Posta: jasminkoca94@gmail.com

EKLER

EK-1: Etik Kurul Onay Formu

GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU (Proje Onay Formu)

TARİH : 24.04.2019 2019/15
YER :
KATILIMCI :
LAR : Prof. Dr. GÜNAY ÇAKIR (Başkan)
Prof. Dr. BAHRİ BAYRAM (Üye)
Prof. Dr. Müge YILMAZ (Üye)
Prof. Dr. BAYRAM NAZIR (Üye)
Prof. Dr. EKREM CENGİZ (Üye)
Prof. Dr. SAİME ŞAHİNÖZ (Üye)
Prof. Dr. FERKAN SİPAHİ (Üye)

BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU PROJE ONAY FORMU	
Projenin Adı:	112'de Çalışan Personelin Afete Hazırlık Düzeyinin İncelenmesi: Gümüşhane İli Örneği
Projenin Niteliği:	Yüksek Lisans Tezi
Proje Araştırmacıları:	Yasemin KOCAMAN, Prof. Dr. Saime ŞAHİNÖZ
Proje Yürütücüsünün Haberleşme Bilgileri:	Prof. Dr. Saime ŞAHİNÖZ Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Tel: 0536 433 47 82 E-posta adresi: drsaime@hotmail.com
Araştırmanın Amacı:	Gümüşhane 112'de çalışan sağlık personelinin afete hazırlık düzeyini belirlemek ve afet yönünde bilgi düzeyini tespit etmektir.
Araştırmanın Gerekçesi:	<p>Türkiye doğal afetlere çok sık maruz kalan bir ülkedir. En başta deprem olmak üzere sel, yangın, çığ doğal afetler arasında yer almaktadır. Türkiye, deprem afetinde insan kaybı bakımından dünyada üçüncü, afetten etkilenen insan sayısı bakımından sekizinci sırada yer almaktadır. Türkiye'de ortalama her yıl 5 ile 6 büyüklüğünde en az bir deprem meydana gelmektedir (AFAD, 2014).</p> <p>Afet yönetiminde afet öncesi ne kadar hazırlıklı olunursa afet sonrasında hasar o kadar azalmaktadır. Afet yönetiminde belirli kurum ve kuruluşlara görev ve yetki düşmektedir. Bunların en başında sağlık</p>

24.04.2019

	<p>kuruluşları yer almaktadır. Sağlık kuruluşlarının hem afet öncesi hem de afet sonrası büyük sorumlulukları bulunmaktadır. Bu görev ve sorumluluklarda herhangi bir aksama olduğunda toplumda büyük hasarlara neden olmaktadır. Bunun için afet öncesi ve sonrasında görev ve sorumlulukları yerine getirecek olanaklar sağlanmalıdır. Sağlık kuruluşlarında afete hazırlık düzeyini geliştirmek için yeterli düzeyde eğitim verilmelidir.</p> <p>Gümüşhane ili genel olarak birinci derece deprem kuşağı üzerinde bulunmaktadır ve heyelan yönünden büyük risk altındadır. Gümüşhane’de herhangi bir afet durumunda ilk ihtiyaç duyulacak kuruluşlar sağlık kuruluşlarıdır. Bu nedenle ilk olarak sağlık kurumları hazırlıklı bulunmalıdır. Herhangi bir afet durumunda sağlık kurumunun müdahale kalitesi ne kadar yüksek ise o kadar hazırlıklı olduğunu göstermektedir.</p> <p>Afet durumunda görev alacak kurumların koordineli bir şekilde çalışması gerekmektedir. Kurumların önceliği kendilerine ait afet planı hazırlamak ve tatbikatlar yapmaktır. Kurum ve kuruluşlarda gerekli ve doğru bilgileri toplanması, değerlendirilmesi ve uygulanması gerekmektedir. Toplumun ihtiyacını karşılayacak şekilde organizasyon yapılmalıdır. Toplumun en büyük ihtiyacı yiyecek, içecek ve sağlık kuruluşları olmaktadır. Burada sağlık kurumlarına büyük görev düşmektedir. Sağlık kurumlarının en önemli özelliği kesintisiz ve yirmi dört saat ulaşabilir olmasıdır. Dolayısıyla sağlık kurumlarının afet durumunda hasta güvenliğini sağlamak, kesintisiz tedavi ve bakım hizmeti vermek, afet sonrasında hasta gelme ihtimaline karşı hazırlıklı bulunması gerekmektedir.</p> <p>Afetlere müdahalede problemlerle karşılaşmamak için planlar yapılmalı, doğru triaj yapılmalı, müdahale gecikmemeli, koordinasyonun iyi bir şekilde yürütülmesi, kayıtların tam yapılması gerekmektedir.</p> <p>Bu çalışmadan elde edilen sonuçlar ile sağlık personelinin afete ne kadar hazır olduğu ölçülecektir. Afetle ilgili eğitim alıp almadıkları tespit edilerek eğitim veren kuruma veri sağlanacaktır. Afet durumunda triajın ne kadar başarılı yürütüldüğünü gösterecek veri sağlanacaktır. Personel ve yöneticilerin ne kadar koordineli bir şekilde çalıştığını gösteren veri sağlanacaktır.</p>
--	--

Ş. MY. Ş. J. S. Ş. K.

Araştırmanın Yöntemi:	<p>Araştırma kesitsel bir araştırmadır. Araştırmacının kendisi Gümüşhane 112’de çalışan personele anket uygulayacaktır. Anketi cevaplandırmak gönüllülük esasına dayanacaktır. Uygulanan anketlerden toplanan veriler SPSS programıyla analiz edilecektir.</p> <p>Anket formunun giriş kısmında anketin amacıyla ilgili bilgilere yer verilmiş olup, ardından demografik sorular yer almaktadır. Soruları 5’li Likert tarzında hazırlanmış olan ve 51 adet sorudan oluşan anket, Karabıyık (2010) tarafından geliştirilmiştir. Anket soruları, sekiz boyuta ayrılmıştır.</p>
Kullanılacak biyolojik, psikolojik ve teknik vb. tüm yöntemleri açıklayan etik ile ilgili özet:	Yüksek Lisans tezinde anket kullanılacaktır. Ankete katılmak istemeyen personellere anket uygulanmayacaktır.

Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi öğretim üyelerinden Sayın Prof. Dr. Saime ŞAHİNÖZ ’ün “112’ de Çalışan Personelin Afete Hazırlık Düzeyinin İncelenmesi: Gümüşhane İli Örneği’’ adlı projesi değerlendirilmiştir.

Proje etik açısından uygun bulunmuştur.

Projenin etik açısından geliştirilmesi gerekmektedir.

Proje etik açısından uygun bulunmamıştır.

Prof. Dr. Bahri BAĞRAM
Etik Kurul Üyesi

Prof. Dr. Müge YILMAZ
Etik Kurul Üyesi

Prof. Dr. Bayram NAZIR
Etik Kurul Üyesi

Prof. Dr. Ekrem CENGİZ
Etik Kurul Üyesi

Prof. Dr. Saime ŞAHİNÖZ
Etik Kurul Üyesi

Prof. Dr. Ferkan SİPAHİ
Etik Kurul Üyesi

Prof. Dr. Günay ÇAKIR
Etik Kurul Başkanı

EK-2: Araştırma İzni

T.C.
GÜMÜŞHANE VALİLİĞİ
İl Sağlık Müdürlüğü

Sayı : 72327167 -044
Konu : Anket İzni

Sayın Yasemin KOCAMAN
(Canaltı Mah. Daik Pınar Sok. No:1/9 Yayladağı/Hatay)

İlgi : 01/10/2018 tarihli YASEMİN KOCAMAN-ANKET İZNİ

İlgi yazınız incelenmiş olup "Gümüşhane 112'de Çalışan Personelin Afete Hazırlık Düzeyi" konulu anket çalışmasının sonucunda **elde edilen verilerin ve sonuçların Müdürlüğümüz ile paylaşılması, Kişisel Verilerin Koruma Kanununa göre muhafaza edilerek herhangi bir şahıs veya tüzel kişi ile paylaşılmaması ve müdürlüğümüzden onay alınmadan herhangi bir yerde yayınlanmaması** durumunda Müdürlüğümüze bağlı İl Ambulans Komuta Kontrol Merkezi ve bağlı Acil Sağlık Hizmetleri İstasyonları çalışanlarına bilimsel çalışmanızı yapmanıza onay verilmiştir.

Bilgilerinizi rica ederim.

e-imzalıdır.

Opr. Dr. Cemalettin ATALAY İl Sağlık Müdürü a.
Sağlık Hizmetleri Başkanı

Karaer Mahallesi Menekşe Sokak No:7 MERKEZ / GÜMÜŞHANE Bilgi için:Mehmet KARABIYIK
Faks No:456 213 10 20 Unvan:SAĞLIK MEMURU e-Posta:mehmet.karabiyik1@saglik.gov.tr İnt.Adresi:
Telefon No:456 213 10 00 - (11 47) <http://gumushane.ism.saglik.gov.tr/>
Evrakın elektronik imzalı suretine <http://e-belge.saglik.gov.tr> adresinden 0326451c-b1ba-4bf7-8d9d-a5710c1930ca kodu ile erişebilirsiniz.

Bu belge 5070 sayılı elektronik imza kanuna göre güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

EK-3: Anket Formu

Değerli katılımcı, aşağıdaki anket Gümüşhane 112’de çalışan personellerin Afete Hazırlık Düzeyini ölçmek amacıyla Yüksek Lisans Tezinde kullanılacaktır. Sizden isim bilgileri alınmayacaktır. Anketi hassasiyetle önemle rica eder. Katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim. Yasemin KOCAMAN...

1- Yaşınız?	
2 -Cinsiyetiniz?	① Kadın ② Erkek
3 -Öğrenim durumunuz	① Ortaöğretim ② Önlisans ③ Lisans ④ Lisansüstü ⑤ Diğer
4 -Kurumunuzdaki göreviniz	① Müdür ② Müdür yardımcısı ③ Şube Müdürü ④ Başhekim ⑤ Başhekim yardımcısı ⑥ Birim sorumlusu ⑦ Kurum çalışanı ⑧ Diğer
5 -Mesleğiniz	① Anestezi Tek. ② ATT ③ Çevre Sağ. Tek. ④ Diyetisyen ⑤ doktor ⑥ hemşire. ⑦ Lab. Tek. ⑧ Paramedik ⑨ sağlık memuru ⑩ Diğer
6 -Çalıştığınız Kurum	① İl Sağlık Müd. ② Devlet Hastanesi ③ 112 Acil Sağlık Hizmetleri ④ Diğer
7 -Yaşadığınız yerde daha önce herhangi bir afet meydana geldi mi?	① EVET ② HAYIR
8 -Bir Afette veya Olağan Dışı Durumda görev yaptınız mı?	① EVET ② HAYIR
9 -Bir Olağan Dışı durum veya Afette görev yaptıysanız nerede veya nerelerde görev yaptınız?	

10 -Daha önce Afetlerle ilgili bir eğitim aldınız mı?	☐ ① EVET ☐ ② HAYIR
11 -Daha önce sizi etkileyen bir afet yaşadınız mı?	☐ ① EVET ☐ ② HAYIR
12 -Afette aile fertlerinizden; akrabalarınızdan veya sevdiklerinizden birini kaybettiniz mi?	☐ ① EVET ☐ ② HAYIR
13 -Afetlerle ilgili herhangi bir tatbikata katıldınız mı?	☐ ① EVET ☐ ② HAYIR
14 –Daha önce Afetlerle veya Olağan Dışı durumlarla ilgili tatbikata veya tatbikatlara katıldıysanız nerede veya nerelerde tatbikata katıldınız	

		Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
	AFET PLANLARI İLE İLGİLİ ANKET SORULARI					
15	Afet Planımız afete müdahalede kurumumuzdan beklenen hizmetleri vermek için yeterlidir.	⑤	④	③	②	①
16	Kurumumuzun afet planı personel ve yöneticiler tarafından bilinmekte ve desteklenmektedir.	⑤	④	③	②	①
17	Afet planında görev yapan personel görevini tam olarak bilmektedir. Görevini yerine getirecek bilgi beceri ve kabiliyete sahiptir.	⑤	④	③	②	①
18	Kurumumuzun Afet Planı bir afet durumunda kolayca ulaşılabilecek bir kaç yerde yedeklenmiştir.	⑤	④	③	②	①
19	Bir afete müdahale eden görev yapan personelin sayıca az ve yetersiz kaldığı durumlarda, kurumumuzun afet planında personel ihtiyacının nasıl karşılanacağı etkin bir şekilde planlanmıştır.	⑤	④	③	②	①
20	Kurumumuzun ve ilde bulunan kurumların kapasitelerinin dolması halinde yaralıların tedavi ve sevkı ile ilgili prosedürler oluşturulmuştur.	⑤	④	③	②	①
21	Kurumumuzun Afet Planında afet zarara azaltımı yaklaşımı benimsenmiş, plan hazırlanırken risk azaltımı ile ilgili çalışmalar yapılmıştır.	⑤	④	③	②	①
	AFET EĞİTİMLERİ VE TATBİKATLARIYLA İLGİLİ ANKET SORULARI					
22	Kurumumda hizmet içi eğitimlere önem verilir.	⑤	④	③	②	①
23	Kurumumda afet planı ile ilgili personele eğitim verilmiştir. Plan tatbikatlarda yılda birkaç kez denenerek gerekiyorsa düzeltilir.	⑤	④	③	②	①
24	Kurumumda afet eğitimine önem verilir. Afet bilinci oluşturmak için eğitimler sürekli hale gelmiştir.	⑤	④	③	②	①
25	Kurumumun üst yönetimi afetle ilgili eğitimleri destekler. Afet yönetimi konusunda eğitimleri yeterlidir.	⑤	④	③	②	①
26	Kurumumun çalışanları afetlerde müdahale edebilecek bilgi beceri ve kapasiteye sahiptir.	⑤	④	③	②	①
27	Kurumumun afette birlikte çalışacağı kurumlarla sürekli eğitim ve tatbikatlar düzenleyerek kurumların imkan ve kabiliyetlerini iyice tanımıştır.	⑤	④	③	②	①

	KBRN (KİMYASAL, BİYOLOJİK, NÜKLEER, RADYOAKTİF) OLAYLARLA VE TEHLİKELİ MADDELERE MÜDAHALE İLGİLİ ANKET SORULARI					
28	Kurumumuzda ismi ve menşei belli olmayan herhangi bir tehlikeli madde bulunmaktadır.	⑤	④	③	②	①
29	Herhangi bir KBRN olayı meydana gelmesi durumunda, kurumum çalışanları gerekli müdahaleyi yapacak bilgi ve beceriye sahiptir.	⑤	④	③	②	①
30	Bir KBRN olayında kurumum müdahalenin yapılabilmesi için gerekli kapasiteye sahiptir.	⑤	④	③	②	①
31	Kurumumuzun tatbikatlarla uygulanabilirliği denenmiş ve gerekli malzeme temini yapılmış bir KBRN planı vardır.	⑤	④	③	②	①
32	Kurumumuzda kullanılmakta olan tehlikeli maddeler belirlenerek risk oluşturmalarına karşı gerekli önlem alınmıştır.	⑤	④	③	②	①
33	Kurumum bir KBRN olayında birlikte çalışacağı kurumları yeterli derecede tanımakta birlikte eğitim ve tatbikat yaparak işbirliği geliştirmektedir.	⑤	④	③	②	①
	KOORDİNASYONLA İLGİLİ ANKET SORULARI	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Ke sinlikle katılmıyorum
34	Kurumum bir afet durumunda, diğer kurumlarla koordinasyonu sağlayabilecek bilgi, beceri ve kabiliyete sahiptir.	⑤	④	③	②	①
35	Diğer kurumlarla birlikte görev yapacak kurumumuz personeli çalışacağı kurumların imkân ve kabiliyetlerini iyice tanımışlardır.	⑤	④	③	②	①
36	Kurumumuzun afette zarar görmesi halinde öncelikle kimlerden nasıl yardım isteneceğini planlamıştır.	⑤	④	③	②	①
37	Kurumumuz afet durumunda gönüllü insan gücü kaynağını kendi kaynaklarına dâhil etmeye dair planlar yapmıştır.	⑤	④	③	②	①
38	Kurumumuz bir afet durumunda halkı ve kurum personelini doğru şekilde bilgilendirmek için gerekli çalışmaları yapmıştır.	⑤	④	③	②	①
39	Kurumumuz temel acil durum yönetimi prosedürlerini (insanları toplu bir şekilde bir yerden tahliye, geçici	⑤	④	③	②	①

	iskân sağlama, erken uyarı sistemleriyle uyarma, vb.) ihtiyaç duyduğunda icra edebilir.					
40	Olay yerinde kurumumun ve diğer kurumların görevlileri koordineli şekilde çalışırlar. Kritik safhalardaki bu kollektif çalışmaya kimin liderlik edeceği problem oluşturmaz.	⑤	④	③	②	①
	PERSONEL VE YÖNETİCİLER HAKKINDAKİ ANKET SORULARI					
41	Bir afet durumunda kurumumun yöneticileri, Afeti yönetebilecek bilgi ve beceriye sahiptirler.	⑤	④	③	②	①
42	Afette görevi olan personel görevini net ve ayrıntılı olarak bilmektedir. Görevini yerine getirebilecek bilgi ve beceriye sahiptir.	⑤	④	③	②	①
43	Afet durumunda personelle nasıl haberleşeceği planlanmıştır. Kurumun tüm personeli bu plandan haberdardır.	⑤	④	③	②	①
44	Afet anında görev başında olan personelin ailesi ve yakınları hakkında nasıl bilgi edinebileceği ayrıntılı olarak düzenlenmiştir.	⑤	④	③	②	①
45	Bir afette kurumumuz personelinin zarar görmesi durumunda, personel kurumumuzun yardımıyla mağduriyetinin azaltılacağına inanmaktadır.	⑤	④	③	②	①
46	Yöneticiler ve personel afetlerle ilgili düzenlenen sürekli eğitim ve tatbikatlarla afet planındaki görevlerini en iyi şekilde yerine getirecek becerileri kazanmışlardır.	⑤	④	③	②	①
47	Kurumumuzun afet planının hazırlanmasında personelin katkıda bulunmasına önem verilmiştir. Bu durum planın personel tarafından benimsenmesini sağlamıştır.	⑤	④	③	②	①
48	Kurumumuz personeli ve yöneticilerinde afetlerle mücadele etmede bilinç oluşmuştur.	⑤	④	③	②	①
49	Kurumumuzun afet planının hazırlanmasında görev verilen personel afetle ilgili risk analizlerini yapabilecek bilgi, beceri ve kabiliyete sahiptir.	⑤	④	③	②	①
	LİDERLİK, EKİP YÖNETİMİ, ÇALIŞMA YÖNETİMİ VE STRES ALTINDA ÇALIŞMA İLE İLGİLİ ANKET SORULARI					
50	Kurumumuzun yöneticileri afette personeline liderlik yapabilecek kabiliyet ve bilgiye sahiptirler.	⑤	④	③	②	①
51	Kurumumuzda işler her zaman ekip anlayışı içinde yürütülmektedir.	⑤	④	③	②	①
52	Afet dönemleri stres ve çatışmanı yoğun olduğu dönemlerdir. Personel bu durum göz önüne alarak eğitilmiştir. Böyle durumlarda birbirlerine veya afetzedeler karşı nasıl davranacağını bilirler.	⑤	④	③	②	①

		Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
53	Kurumumuzda iyi bir arkadaşlık ortamı vardır. Bu ortam gergin anlarda dahi birbirimizle koordineli çalışmamıza olanak sağlamaktadır.	⑤	④	③	②	①
54	Afetler beni strese sokar ne yaptığımı bilmem.	⑤	④	③	②	①
55	Bir afet sırasında kurumumuzda liderlik sorunu yaşanacağını düşünmüyorum.	⑤	④	③	②	①
56	Bu kurumda kendimi bir ekibin parçası gibi hissediyorum	⑤	④	③	②	①
	TRİAJ, KAYITLAR VE ÖZEL PATOLOJİLER HAKKINDA ANKET SORULARI					
57	Kurumumuz çalışanlarınca afet durumlarında triaj başarılı bir şekilde uygulanacaktır.	⑤	④	③	②	①
58	Kurumumuzda triaj çalışmalarına önem verilmektedir.	⑤	④	③	②	①
59	Afet durumlarında artış gösterebilecek bazı özel patolojilere karşı (crush sendromu gibi) tüm personel eğitilmiştir.	⑤	④	③	②	①
60	Kurumumda afet esnasında kayıt tutmaya büyük önem verilmiştir. Bu amaçla görevlendirilen personel kayıt tutmanın öneminin farkındadır.	⑤	④	③	②	①
61	Kayıt tutmayı kolaylaştıracak yöntemler ve malzemeler temin edilerek ilgili personele öğretilmiş.	⑤	④	③	②	①
	ÇEVRE SAĞLIĞI, RUH SAĞLIĞI VE TOPLUM SAĞLIĞI HİZMETLERİ İLE İLGİLİ ANKET SORULARI					
62	Kurumum çalışan personelinin afette ruh sağlığı yönünden etkileneceğini düşünerek hazırlıklarını yapar	⑤	④	③	②	①
63	Kurumum personelinin afetten etkileneceği gibi afetten etkilenenlere yönelik hizmet vereceğini bilerek personelinin afetlerde ruh sağlığı yönünden birbirlerine ve afetzedelere yardımcı olacak şekilde yetiştirir.	⑤	④	③	②	①
64	Kurumumun afette meydana gelebilecek kendinden kaynaklanan veya çevreden gelen çevre sağlığı sorunlarını çözmeye yönelik bir planı vardır.	⑤	④	③	②	①
65	Kurumumun afetlerde toplum sağlığı hizmetlerini izleyecek değerlendirilecek ve gerektiği zaman müdahale edecek planı vardır	⑤	④	③	②	①